

P E D A G Ó G I A I P R O G R A M

Mozgásfejlesztés, Komplex Prevenációs Óvodai Program elemekkel

2024

1042 Budapest, Viola utca 11-13

OM: 034622

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető.....	4
I. Óvodai nevelésünk célja, feladatrendszere.....	5
1. Óvodai nevelésünk céljai.....	5
2. Óvodai nevelésünk feladatai, alapelvei.....	5
3. Stratégia.....	5
4. Gyermekkép.....	6
5. Óvodakép.....	7
II. Helyzetkép.....	8
1. Az óvoda adatai.....	8
2. Az óvoda bemutatása.....	9
3. Koncepciónk.....	9
III. Az óvodai nevelés feladatai.....	10
1. Az óvodai nevelés célja.....	10
2. Az óvodai nevelés általános feladatai.....	10
3. Az egészséges életmód alakítása.....	11
a. Táplálkozás, étkezés.....	11
b. Testápolás.....	12
c. Öltözködés.....	12
d. Mozgás.....	13
e. Pihenés.....	13
f. Egészségvédelem, edzés, levegőzés.....	14
4. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	14
5. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	17
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	21
1. Személyi feltételek.....	21
2. Infrasrukтуális és tárgyi feltételek.....	21
3. Az óvodai élet megszervezése.....	23
a. Napirend, hetirend.....	23
b. Tevékenységi formák idő- és szervezési jellemzői.....	25
c. Pedagógiai dokumentumok.....	26
d. Az óvoda kapcsolatai.....	29
V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	33
1. Játék.....	33
2. Verselés, mesélés.....	40

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	43
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	48
5. Mozgás	53
6. A külső világ tevékeny megismerése	58
7. Munka jellegű tevékenységek	64
8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	68
VI. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	68
VII. A gyermekvédelemmel összefüggő és a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek	70
Mellékletek.....	77
1 számú melléklet: A Komplex Prevenációs Program alkalmazási területei	77
2 számú melléklet: NYUGI-OVI Program	87
Legitimációs záradék.....	96

IRODALOMJEGYZÉK

- Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF 1992
- Önértékelési kézikönyv óvodák számára
- Országos tanfelügyelet. Kézikönyv óvodák számára
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez
- Országos Óvodai Nevelés Alapprogramja
- Porkolábné dr. Balogh Katalin, dr. Páli Judit, Pintér Éva, Szaitzné Gregorits Anna: Komplex Prevenációs Óvodai Program
- OANAP

TÖRVÉNYI HIVATKOZÁSOK:

- 1991. évi LXIV. Törvény a Gyermek jogairól
- 1993. évi LXXIX. Törvény a közoktatásról és módosításai 95.§-a (1) bek.(j) – Óvodai integrációs program
- 1997. évi XXXI. Törvény a “Gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról”
- 149/1997 (IX. 10.) Kormányrendelet a “Gyámhatóságok valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról”
- 2003. évi CXXV. Törvény az “Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról”
- 2011. évi CXC. köznevelésről szóló törvény.
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 3/1997. (VI. 4.) MKM rendelet a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Fogyatékos tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve kiadásáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2003. CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról.
- 2005. évi CXLVII. törvény a Kt. módosítása - a dokumentációk honlapon történő nyilvánosságra hozása.
- 229/2012. (VIII. 28.) a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról.
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet.
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

A GYERMEK OLYAN, MINT EGY PILLANGÓ A SZÉLBEN.

NÉHÁNY MAGASBA TUD REPÜLNI, MINT MÁSONK, DE MINDEGYIK A LEGJOBB TUDÁSA

SZERINT REPÜL.

MIÉRT IS HASONLÍTANÁD ÖSSZE ŐKET?

MINDEGYIK MÁSON.

MINDEGYIK KÜLÖNLEGES.

MINDEGYIK GYÖNYÖRŰ.

(Jim Henson)

BEVEZETŐ

Az Újpesti Viola Óvoda Pedagógiai Programjának teljeskörű felülvizsgálatát a megváltozott életkörülmények, a törvényi változások, a szemléletváltozások tették szükségessé. A Pedagógiai Program átalakítását a hatályos jogszabályok a változó személyi feltételek, körülmények, az óvodapedagógusok és a szülők igényei indokolják.

Az intézmények működését jelentősen befolyásolja a külső környezet. A célok megvalósításánál figyelembe vettük a környezeti adottságokat, melyek azonban az évek során nagymértékben megváltoztak. Ezeket, a változásokat folyamatosan figyelemmel kísértük stratégiánkban.

Ismerve a szülők igényeit, figyelembe véve a tárgyi feltételeket és anyagi lehetőségeket, valamint a nevelőtestületek összetételét, attitűdjét a társulási irányelvek mentén készítettük el pedagógiai programunkat. Bízunk abban, hogy óvodáinkban a szülők többségének igénye kielégítést nyer, ahová nem kényszerből, hanem pozitív meggyőződésből hozzák a gyermeket. Ezek tudatában célunk egy olyan óvoda kialakítása, ahol a gyermekek élménygazdag, érzelmi biztonságot adó környezetben vannak, valamint személyiségüket, életkoronként és egyénenként változó testi, lelki szükségleteiket figyelembe vevő, társadalmi életre való felkészítés folyik.

Pedagógiai Programunk a mozgásfejlesztésre épül, a Komplex Prevenció Óvodai Program elemeivel karöltve. Célkitűzéseink között szerepel az egészségvédő, természetvédő és környezetvédő magatartás kialakítása, a mozgás megszerettetése. Intézményünk a helyi adottságoknak megfelelően, környezeti igények figyelembe vételével alkalmazza napi életünk során a programban meghatározott nevelési területek célkitűzéseit.

Ezen szakmai dokumentum bemutatja óvodánkat, feloleli óvodai életünk teljes tartalmát.

I. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, FELADATRENDSZERE

1. Óvodai nevelésünk céljai

A ránk bízott 3-6-7 éves korú gyermekek, valamint az alapító okiratban meghatározott sajátos nevelési igényű gyermekek egészséges, harmonikus személyiség-fejlesztése úgy, hogy figyelembe vesszük életkori sajátosságaik mellett egyéni fejlődési ütemüket, szintjüket is, s ennek ismeretében segítjük testi, szociális és értelmi fejlődésüket. Munkánk első mozzanata, hogy megteremtve a biztonságérzetet nyújtó, tevékenységre serkentő derűs alaphangulatot – amit áthat a kölcsönös bizalom és a jóindulat – megalapozzuk a gyerekek érzelmi kötődését magunk, az intézmény és egymás iránt.

2. Óvodai nevelésünk feladatai, alapelvei

A gyermekek nyitottságára építve megismertessük a gyerekekkel az őket körülvevő világot, s ezzel közvetlenül az iskolára, közvetve pedig az életre készítjük fel őket, miközben testi, lelki szükségleteiket folyamatosan kielégítjük. Nekünk, az óvoda dolgozóinak olyan kultúrát, kultúra iránti igényt kell közvetítenünk ami magába foglalja a tárgyi tudás befogadásának és a pozitív érzelmi beállítódásnak szükségességét, amely megnyilvánul a gyerekek kulturált viselkedésében is.

Nevelési céljaink eléréséhez a gyerekek játék- és mozgástevékenységét tekintjük a legfontosabb megfigyelendő és fejlesztendő területnek, mert mindkettő a gyermeki személyiség fejlődésének domináns tényezője, s természetes megnyilvánulási formája. E két alaptevékenység végzése során bontakozik ki tárgyi és személyi környezetükkel való kapcsolatuk, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a családhoz való kötődés alapja. Az értékorientált közösségi nevelés, a szocializáció során alakul a gyermek érzelmi, erkölcsi érzékenysége, meghatározott keretek között engedhet teret önkifejező törekvéseinek.

A szociális, az értelmi és a testi fejlettség minden gyermek spontán érése és környezete kölcsönhatásai nyomán alakul ki. Tudatos pedagógiai munkánkkal segítjük a folyamat alakulását annak érdekében, hogy a gyerekek személyisége optimálisan kibontakozhasson.

3. Stratégia

A közös stratégiai tervezést megelőzően feltártuk intézményeink helyzetét, ennek alapján **erősségnek** tekintjük, az óvodai munkát pozitívan befolyásoló személyi és tárgyi feltételeket, melyek hozzájárulnak a nevelőmunka színvonalas megvalósításához és ahhoz, hogy pozitív kép alakuljon ki intézményeinkről partnereinkben. **Gyengeségként** vettük számba azokat a belső hiányosságokat, problémákat, melyek lassítják a kívánt innovációs törekvéseinket.

A **lehetőségek** kategóriájába soroljuk azokat a célokat, melyek megvalósíthatóak a rendelkezésünkre álló erőforrások jobb kihasználásával. **Veszélyként** számba vettük azokat a tényezőket, melyek gátolják, vagy megakadályozzák céljaink megvalósulását.

4. Gyermekkép

A gyermeki személyiség egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény, mégis kialakítottunk egy olyan képet, egy ideált, amely mintaként áll előttünk a tekintetben, mely irányban igyekezzünk formálni, alakítani a ránk bízott emberpalántákat.

A gyermeki személyiséget gondoskodás, tisztelet, elfogadás szeretet, megbecsülés öveze, nincs helye semmiféle előítélet kibontakozásának. A nevelés segítse a gyermek személyiségfejlődését az egyenlő hozzáférés biztosításával, az alábbi elvek kapjanak hangsúlyt: hátránycsökkentés, esélyteremtés, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése. Óvodáskor végére a különbözőségekkel természetes módon éljenek együtt. Alakuljanak ki a következő életszakaszba való átlépés feltételei. Koruknak megfelelő mértékben legyenek empátikusak, szolidáris játszótársak, csoporttársak. Az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége a játék, melyet önként, szabadon, belső késztetésből végez. Közben ismeretekre, tapasztalatokra tesz szert, új információkhoz jut, fejlődik kapcsolat, - és együttműködő készsége. A tanulás és a munka is játékból indul ki, és a játékban fejlődik. Ezért az óvodai élet minden napját úgy szervezzük, hogy a gyermek annak minden percét játékként élhesse meg. Legyen lehetősége a tevékenység idejét, ritmusát saját maga megválasztania az adott napirendi kereten belül. Minden gyermeket eljuttatunk - saját belső erőit aktivizálva és jogainak teljes körű tiszteletben tartása mellett - képességeinek maximumára. A gyermek fejlődés iránti igényét ébren tartjuk, testi, lelki, szellemi szükségleteit kielégítjük. Képességei kibontakoztatásának folyamatában joga van az önálló kezdeményezésre, az érdeklődésétől függő szabad tevékenységválasztásra, a kutatásra, egyéni felfedezésre.

Egyéni sajátosságait megismerve, ebből kiindulva fejlesztjük képességeit, viselkedésének önszabályozását kialakítjuk, szabadságát megadva erősítjük önbizalmát. Tudatosan szervezett, tervezett nevelési helyzetek megteremtésével, személyre szóló fejlesztő munkával a hozott hátrányokat csökkentjük, és ez által esélyeit javítjuk az iskolai tanuláshoz.

Nevelőközösségünkben kialakult a befogadó, egymást segítő nevelői attitűd, melyet a gyermekek felé közvetítendő értéknek tartunk. A már kialakult hagyományainkra építve nyitottak vagyunk az új nevelési elvek befogadására és közvetítésére.

Az óvodás gyermek személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért elsődleges és elengedhetetlen, hogy őt érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül.

Az érzelmi nevelés feladataiként törekedni kell a szeretet és kötődés képességének fejlesztésére, a mások iránti tisztelet és megbecsülés érzésének kialakítására, fejlesztésére, az ösztönök és érzelmek irányításának fejlesztésére, az érzelmi zavarok tompítására, leépítésére, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelésre. Vállaljuk, hogy az óvodánkba járó gyermekeknek, életkoruknak és egyéni fejlődésüknek megfelelő tevékenységek, élmények széles körét biztosítsuk. Intézményeinkből olyan szociálisan érzékeny, közösséghez alkalmazkodni tudó gyermekeket szeretnénk elengedni, akik nyitottak, érdeklődőek, önálló feladatmegoldásra képesek és el tudják fogadni a másságot, iskolai munkájuk során egyéni képességeiknek megfelelően teljesítenek.

5. Óvodakép

Az óvoda, mint nevelési intézmény, nem függetleníthető a környezeti hatásoktól. A mindenkori makró és mikró társadalom kultúrájával, szokásaival, értékrendjével mindig hatással van a nevelési program célkitűzéseire.

Az óvodai közösséget úgy formáljuk, hogy kialakuljon a társadalom számára is hasznos közösségi érzés, közösségi tudat, közösségi szokás, amely a hagyományok tiszteletben tartásán is alapul. Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelésre helyezzük a hangsúlyt. Mindezekhez a gyermekeknek nyitott légkört, demokratikus, szeretetteljes irányítást biztosítunk, melyben tág teret kap a gyermek önállósága, tevékenységvágya, döntési képességének kibontakoztatása. Óvodánkban minden tevékenység a gyermek egyéni örömét, sikerélményét, a közös élményt erősíti.

A gyermeki személyiség kibontakozásának feltétele, egy olyan bizalmat, biztonságot, segítségnyújtó megértést és toleranciát sugárzó közeg, ahol maximálisan érvényesítheti szükségleteit és jogait. Óvodánkat jellemzi, a tevékenységközpontúság, amelyben, tiszteletben tartjuk a gyermek egyéni sajátosságait, jogait, tudatosan építünk a gyermeki aktivitásra és alkotásra. Olyan életteret biztosítunk, ahol mindenki szükségletei szerint megvalósíthatja vágyait, megélheti álmait, amelyben sikerorientált készség és képességfejlesztés folyik. A nevelésközpontosság is kiemelt területünk. Törekszünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére. A teljes gyermeki személyiség fejlesztését tevékenységek által és tevékenységen keresztül fejtjük ki. A nevelés, mint tudatos értékráhatás, a nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósítható meg.

Nyitottak vagyunk, ezért nemcsak a befogadás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítjuk a nevelőmunkába történő betekintést. Az óvoda nyitottsága hagyományok teremtésével, nyilvános közös programok, ünnepek segítségével valósul meg.

II. HELYZETKÉP

1. Az óvoda adatai

Az intézmény neve:	Újpesti Viola Óvoda
Az intézmény címe:	1042 Budapest, Viola utca 11-13.
Az intézmény telefonszáma:	061/369-9513
Az intézményi honlap elérhetősége:	violaovoda.hu
Az intézmény e-mail címe:	info@violaovoda.ujpest.hu
Az intézmény fenntartója:	Budapest Főváros IV. ker. Újpest Önkormányzat Polgármesteri Hivatal 1041 Budapest IV. ker. István út 14.
Az intézmény jogállása:	Szakmailag önálló, önálló munkáltatói jogkörrel rendelkező, részben önálló költségvetéssel rendelkező szerv.
Az intézmény alaptevékenysége: (Alapító Okirat)	Óvodai nevelés amely a gyermek három éves korában kezdődik és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi. A szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján sajátos nevelési igényű, a többi gyermekkel integráltan együtt nevelhető gyermekek óvodai ellátása a következő fogyatékkal rendelkező óvodásokra kiterjedően: nagyot halló, gyengénlátó, enyhe értelmi fogyatékos, autizmus spektrumzavarral, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő óvodai intézményi gyermek-étkeztetés
Az intézmény funkciója:	óvó-védő szociális, nevelő- személyiségfejlesztő

2. Az óvoda bemutatása

Óvodánk az Árpád Üzletházhoz közel, az Árpád út és a Károlyi kórház között található, körzete Rákospalotával határos. 1980-ban épült, működését a Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata biztosítja.

Intézményünk 200 férőhellyel rendelkezik, homogén összetételű gyermekcsoportokkal, esetenként egy-egy heterogén összetételű csoport szervezésével működik.

Az óvoda körzetét az intézményt körül ölelő lakótelep, valamint az Istvántelki részen található kertesházak alkotják. A lakótelep az óvodával azonos időszakban épült és túlnyomó részt kisgyermekes családok költöztek a lakásokba.

Ebben az időszakban az óvoda kihasználtsága 100% feletti volt. Az eltelt negyven év alatt az óvodás korú gyermekek létszáma radikálisan csökkent. Ennek eredménye képpen jelenleg, az óvodai ellátást 30-40%-an százalékban, körzeten valamint kerületen kívüli családok gyermekei veszik igénybe.

A 2010-es évek közepétől jellemzően megváltozott a lakótelepen élők életkora. Szerencsére több kisgyermekes család is költözött a környékre. Ennek következtében remélhetőleg növekedni fog az intézmény gyermeklétszáma.

Az intézmény vonzáskörzetében élő családok háttere jelenleg változó képet mutat. A nehéz anyagi körülmények között, az átlagos, valamint a jó anyagi körülményekkel rendelkezők egyaránt igénybe veszik az intézmény szolgáltatásait. A hozzánk járó családok szociális rétegződése a szülők foglalkoztatottsága, iskolázottsága, tekintetében a budapesti átlagnak megfelelő.

Az intézményünkbe járnak gyermekvédelmi támogatásban részesülő, valamint SNI és BTMN-es státusszal rendelkező gyermekek.

3. Konceptiónk

Meglátásunk szerint miután a lakások, általában véve csak szűk életteret biztosítanak a gyermekek számára, kevés a lehetőség a mozgásigény kielégítésére.

E körülményeket figyelembe vételével döntöttünk úgy, hogy továbbra is a Komplex Prevenációs Óvodai Programmal kívánunk dolgozni, melynek középpontjában a fejlődés rugója a mozgás áll.

A cél a prevenció:

- az esetleges tanulási nehézségek megelőzése,
- a lemaradók felzárkóztatása részképességeik fejlesztésével,
- a kiemelkedő képességű gyerekek felfedezése és a tehetséggondozás.

Komplex személyiségfejlesztő munkára törekszünk, különös tekintettel a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók megalapozására.

Kiemelt feladatunknak tartjuk az egyéni bánásmód alkalmazását, melyhez megteremtjük az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkört, amelyben őszinte, természetes magatartásunk példa és megfelelő alap ahhoz, hogy a gyerekeknek érzelmi kötődései alakuljanak ki irántunk és társaik iránt. E biztonságos közeg biztosítja a megfelelő helyszínt a nevelés-nevelődés számára.

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeinkkel megismertessük és megszeretessük közvetlen természeti és társadalmi környezetüket, a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó magyar népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeit, meséit, valamint a klasszikus és kortárs irodalmi műveket.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

1. Az óvodai nevelés célja

Az óvodai nevelés célja, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). (363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról)

2. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

- *az egészséges életmód alakítása*
- *az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés*
- *az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása*

(363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról)

A Komplex Prevenció Óvodai Program fejlődés- és nevelés-lélektani megalapozottsága révén fő feladatának tekinti a 3-7 éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének (érési jellemzőik) szem előtt tartásával, az egészséges harmonikus személyiségfejlesztést, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítását, valamint az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzését, az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével.

A jelzett területeken történő fejlesztés értelmezésünk szerint:

- A gyermek érési folyamatához igazított életkori sajátosságainak megfelelő, ahhoz illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás, amely az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakoztatásához biztosít szociális és tárgyi környezetet.

- Ebben meghatározó a 3-7 éves kor alapvető sajátossága: az érzelmi biztonság alapszükséglete, az érzelem vezérelt megismerés, az élmény fonálán haladó gondolkodás.
- A testi-lelki szükségletek kielégítése a gyermekek alapvető joga, melyre programunk messzemenően törekszik.
- A harmonikus személyiség fejlesztéséhez a 3-7 évesekre jellemző pszichoszociális fejlődés összetevőit vesszük alapul.

3. Az egészséges életmód alakítása

Célunk:

Olyan egészséges életmódra nevelés és egészséges életvitel igényének alakítása, egészségmegőrző szokások formálása, melyek az egészséges környezet, az egészséges táplálkozás, a rendszeres mozgás iránti igényt megalapozzák.

Intézményi feladataink:

Az egészséges életmód kialakulásához szükséges jártasságok elsajátításához elengedhetetlen az óvodapedagógus és a gyermekek közötti bensőséges kapcsolat megléte. A szokások rögzülését az alábbi módszerekkel segítjük elő: bemutatás, magyarázat, gyakorlás, segítségnyújtás, ellenőrzés, pozitív példa kiemelése.

a. Táplálkozás, étkezés

A növekedés és fejlődés egyik legfontosabb alap feltétele a táplálkozás. Gyermekkorban a tápanyagok nemcsak a játék, mozgás vagy tevékenység során elfogyasztott energiát pótolják, hanem a növekedéssel és fejlődéssel járó testépítést is biztosítják. Megfelelő mennyiségben és arányban szerepeljen az étrendben a fehérje, a szénhidrát, növényi zsiradék, vitamin, ásványi só és rostos anyagok. A korszerű táplálkozás jegyében intézményünkben rendszeresen nyers formában fogyasztják a gyermekek a zöldséget és gyümölcsöt.

Lehetőségeink szerint csökkentjük a gyermekeknél a magas cukortartamú ételek és italok, a magas só és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztását.

Fokozott figyelmet fordítunk a megfelelő mennyiségű folyadékbevitelre egész nap során, ennek érdekében folyamatosan biztosítjuk, ivóvíz elérését. Törekszünk arra, hogy a gyermekek számára ismeretlen ételeket, ízeket megismerjék és ha lehet, megkedveljék.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Meg tudják ítélni a számukra megfelelő ételmennyiséget és annak megfelelően szednek a tálból, illetve kérnek a tálalásnál.
- Felismerik és megnevezik az alapízeket

- Az evőeszközöket rendeltetésnek megfelelően helyesen használják.
- Ismerik és alkalmazzák a kulturált étkezési szokásokat, szabályokat.

b. Testápolás

A testápolási műveletek területei az arc-kéz mosás, WC használat, haj ápolás, orrfúvás, fogmosás. A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását rendszeres szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaság iránti igényük kialakulását szolgálja.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Kialakul az arc-és kézmosás helyes technikája és tisztaság iránti igényük
- WC-és során megfelelően és tudatosan használják a WC papírt
- Hajukat rendben tartják
- Megfelelően használják, és tisztán tartják a fogápolási eszközöket
- Az orrfúvás helyes technikája kialakul, a zsebkendőt szükségszerűen használják
- Vigyáznak a mosdó rendjére.

c. Öltözködés

Az öltözködés a hőmérséklet változás függvénye. Intézményünk figyelmet fordít arra, hogy a gyermekek öltözéke célszerű és az óvodai étellel összhangban legyen. A megfelelő ruházatban a gyermek nem fázik, nem izzad, szabadon mozoghat és a ruha nem gátolja a vérkeringését. A hőmérséklet változások ellensúlyozására célszerű a réteges öltözködés. Fontos szempont a váltó- és pótruha a gyermekek komfort-és tisztaság érzete érdekében. A jól megválasztott lábbeli (benti cipő, vagy szandál, kinti cipő vagy csizma, mozgásos tevékenységhez csúszásmentes váltó cipő) elősegíti a megfelelő lábboltozat kialakulását.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Önállóan és megfelelő sorrendben vetkőznek és öltöznek.
- Ruhájukat begombolják, becsatolják, cipzározzák, cipőjüket bekötik.
- Képesek megítélni a hőmérsékletet és ehhez igazodva öltöznek és vetkőznek.
- Igényesek ruhájuk rendezettségére
- Ruhájukat rendben tartják

d. Mozgás

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben, és kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. A gyerekek mozgásigényének kielégítését a benti és kinti mozgásos tevékenységek egyaránt szolgálják. Ezek szabadon választott és irányított tevékenységek változatos mozgásformák, melyek nem lehetnek azonban megerőltetőek számukra, az életkori sajátosságokat szem előtt tartjuk. A mozgás által szerzett tapasztalatok során megismerik teherbíró képességeiket nő az önbizalmuk.

Az időjárás függvényében preferáljuk a szabadban végzett mozgásos tevékenységeket, mely alapvető feltétele a biztonságos környezet. A szervezett séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is biztosítanak a gyermekek számára.

A testi nevelés átfogó tevékenység és feladatrendszerét elsősorban a gondozás és a mozgás által kívánjuk megvalósítani. E két tevékenység az egész óvodai életet átszövi. A gondozás elsősorban az óvodapedagógus feladata. Folyamatos odafigyelésével biztosítja a gyermekek komfortérzetét. A gyermek jó közérzete adhat alapot az összes óvodai tevékenységhez. A gyermek legalapvetőbb, természetes megnyilvánulási formája a mozgás is csak akkor lehet fejlesztő hatású, ha azt a gyermek kellemes, nyugodt, biztonságos környezetben, jó közérzettel, örömmel végzi.

Ezért a testi nevelés terén kiemelt feladataink:

- Sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermek komfortérzetének biztosítása, a gyermek ilyen irányú igényeinek felkeltése, jó szokások kialakítása.
- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése.
- Rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.
- A megnövekedett mozgásigényű, sajátos nevelési igényű gyerekek igényeihez is igazodó tevékenység szervezése és differenciált terhelés.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- A mozgásos tevékenységek gyakorlásakor a szabályokat betartja, kerüli a balesetveszélyes helyzeteket.
- A mozgás része legyen a mindennapjaiknak.

e. Pihenés

A megfelelő mennyiségű pihenés alapvető feltétele az egészségnek, mert a szervezetnek regenerációra van szüksége a probléma mentes működéshez. Az emberi élet létfeltétele az alvás, ami valójában egy olyan tudattalan állapot, ami alatt a szervezetünk felfrissül.

A 3-7 éves korosztály napi alvásszükséglete napi 10 – 12 óra, ebbe természetesen az éjszakai alvás is beletartozik. A nyugodt pihenés biztosításának legfontosabb feltétele a külső és belső ingerek megszüntetése.

A pihenéshez szükséges egészségügyi feltételeket megteremtjük (megfelelő fekvőhely biztosítása, szellőztetés, a padló tisztasági feltörlése)

A szeretett teljes nyugodt légkör biztosítása érdekében a gyermekek hozhatnak alvótársat, az óvodapedagógusok pedig mesével, halk relaxációs zenével, simogatással teremtik meg a nyugodt pihenés körülményeit. Az alvás nem kötelező, de pihenési időre minden gyermeknek szüksége van. Miáltal a gyermekek alvás szükséglete eltérő, ezáltal biztosítjuk a folyamatos ébredés lehetőségét.

f. Egészségvédelem, edzés, levegőzés

A gondozási, a testi nevelési, a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, és megvalósítása, valamint a higiéniai szabályok betartására - pl. portalanítás, fertőtlenítés, réteges öltöztetés, zöld növények, páratartalom, nyugtató hatású színharmónia stb. - elő segíti a gyermek egészségének megóvását. Mindezek biztosítják a szervezett általános védekező képességének fokozását a betegségek megelőzését. Fontos felderíteni a ritkán előforduló, de az óvodai közösségbe kerülést nem akadályozó betegségeket. (pl.: krupp, lázgörcs, epilepszia, cukorbetegség, asztma stb.) Ezeket az egészségügyi állapotokat figyelemmel kísérjük és a hozzájuk kapcsolódó egészségügyi teendőket alkalmazzuk. Rendszeres kapcsolatot tartunk a körzeti gyermekorvossal, védőnővel és fogorvossal. Megteremtjük a biztonságos, balesetmentes környezetet.

A levegő, víz, napfény biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Ennek érdekében az időjárási viszonyokat figyelembe alakítjuk a gyermekek napirendjét, hogy a lehető legtöbb időt a szabadban tölthessük. Az udvari játékon kívül, rendszeresen kirándulást, sétákat és helyszíni tevékenységeket szervezünk.

4. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az elsődleges szocializáció a gyermek 0-3 éves kor között, a családi nevelés keretében valósul meg. A másodlagos szocializáció az intézményes nevelés megkezdésével indul.

Az óvodai nevelés messzemenően támaszkodik a családi nevelésre. Mindkét fél célja a szoros együttműködés.

A személyiség alakításának legfontosabb tényezője a társas kölcsönhatások milyensége. A környezetből felé irányuló reakciókból a gyermek megerősítést, vagy elutasítást kap saját viselkedésére vonatkozóan. A gyermek "énközpontúsága" alapján elsősorban önmagára képes figyelni, azonban emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat,

amelyek segítségével képessé válik másokkal is törődni. A gyermekek egymás közötti kapcsolatában így válik természetessé, hogy minden gyermek más, egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik és így másságával együtt elfogadható és szerethető. A társas együttműködés közben tanulják meg az egymás féle fordulást, egymás segítségét, az egymás iránti szeretetet és tiszteletet.

A fentiek ismeretében tudatosan határozzuk meg céljainkat és feladatainkat.

Célunk

A gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Feladataink

Alapvető feladatunk az interperszonális kapcsolatok új formáinak alakítása, mely egyaránt értendő a gyermek-felnőtt és gyermek-gyermek kapcsolatra, hogy értelmes kooperációra alkalmassá váljanak. Ehhez szükséges a kapcsolat érzelmi igényének és a kapcsolatfelvétel képességének folyamatos fejlesztése, elsősorban az óvodapedagógus modellhatása és a szoktatás révén

Az énkép-önismeret-önértékelés fejlesztése, a gyermek természetes megnyilvánulásaira és teljesítményére adott konkrét és pozitív megerősítések által. Ennek eredményeként képesek felmérni saját helyzetüket a csoportban, képesek az önálló helyzetmegoldásokra (autonómok), hatékonyan (kompetensnek) érzik, észlelik magukat, így önérvényesítésük szociálisan, elfogadható módon, teljesítményen keresztül történik.

Intézményi feladataink:

- A 3-7 éves gyermekek szocializációs folyamatának tudatos, tervszerű irányítása.
- Az óvodapedagógus informálódjon az óvodába lépés előtti anya-gyermek és család-gyermek kapcsolatról, a gyermek élettörténetéről, az anamnézislap felvétele és az igény szerinti családlátogatás alkalmával. A prevenciós programunkban fontos a gyermek korai óvodás kort megelőző testi-lelki fejlődésének alapos ismerete.
- Az óvodapedagógus az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez empátikus, meleg-elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakítson ki a gyermekekkel.
- Az óvodapedagógus legyen az első számú modell, példakép a társas viselkedés alakulásában.
- Az óvodapedagógus olyan érzelmi biztonságot nyújtson a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé.
- Fejleszti a társaihoz való helyes viszonyulást, hogy az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok kifejlődjenek.

- Az óvodapedagógus és a munkáját segítők feladata a közvetlen testi-érzelmi kapcsolat megteremtésén, a példaadáson kívül a csoport közös életének megszervezése, a szokás- és szabályrendszernek a gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó kialakítása.
- Az óvodapedagógus olyan napirendet alakítson ki, mely minden tevékenység elvégzésére megfelelő időt és helyet biztosít.
- Olyan szokás-és szabályrendszer kialakítása, mely a gyermek fejlettségének megfelelő, és egyben támogatja a közösségi élet biztonságát és nyugalomát, valamint megalapozza a közösségi beállítódást és a fejlettebb közösségi magatartás kialakulását.
- Olyan együttes tapasztalatok, élmények, tevékenységek szervezése melyek barátságokat, szimpátián alapuló kisebb csoportokat hoznak létre. Megtanulják figyelembe venni a másikat, szocializációjuk felgyorsul, fejlődik felelősségérzetük, kötelességtudatuk, toleranciájuk.
- A gyermekek ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családjához való kötődés alapja. Csodálkozzon rá a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre.
- Az óvodában kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az óvodapedagógus működjön együtt az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- Feladataink közé tartozik, hogy a gyermekek megismerjék és gyakorolják a társas együttélés, önérvényesítés alapvető szabályait:
 - egymásra figyelés, együttérzés, egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése,
 - a nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség mellett a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció, (igénynívó) alakítása, a jól megoldott feladat utáni megelégedettség – mint jutalom – értékének alakítása,
 - az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének és saját érzelmeik pontos kifejezésének alakítása, az érzelmek feletti – életkorban elvárható – kontroll erősítése.
- Az erkölcsi értékek alakítása, a szociális erkölcsi normák felfogásán, beépülésén keresztül: a jó-rossz felismerése, az őszinteség, igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése – saját élethelyzeteikben való megtapasztalása, érzelmi átélése mellett – megfelelő értelmezéssel párosulva, s a nevelő személyes példáján keresztül.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Konfliktushelyzeteiket egyre inkább képesek egymás között igazságosan elrendezni.
- A kialakult szokások a gyermekek igényeivé válnak, melynek természetes módon tesznek eleget.
- Elfogadják az adott tevékenységhez által megkívánt magatartási formákat.
- Észreveszik, ha társaiknak segítségre van szüksége és önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.
- Figyelmesen hallgatják meg a felnőttek és társaik közlését, és a szituációnak megfelelő módon reagálnak rá.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel és társaikkal szemben.
- Használják az alapvető udvariassági szokásokat.
- Bízhatnak önmagukban, társaikban.
- Kialakulhatnak tartós baráti kapcsolatok.
- Megértik és használják a metakommunikációs eszközöket.
- Kialakul igazságérzetük.
- Csoport-és mikrocsoportban képesek az együttműködésre és elfogadják, az alá-,föle- és mellérendelési viszonyokat.
- Kudarctűrő képességük megerősödik.

5. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelés teljes egészét áthatja, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része. Az anyanyelv jel- és szabályrendszerét a gyermekek az óvodában játékos tevékenységek, tanulás, munka, társas érintkezések során, utánzás alapján sajátítják el.

Az anyanyelv fejlesztése óvodában kiemelt fontosságú, mivel ez az időszak a gyermekek nyelvi képességeinek alapvető fejlődési szakasza.

Célunk

A már meglévő anyanyelvi képességeinek differenciált, egyénre szabott fejlesztése megtörténjen, a gyermekeknél. A gyermekben a kommunikáció iránti igény és a beszéd iránti érdeklődés felkeltése, az utánzóképeség kialakítása, a verbális kommunikáció gazdagítása.

Alapvető fejlesztési területek

- Kommunikáció és kapcsolatteremtés: Az anyanyelv segítségével a gyermekek képesek kommunikálni, kifejezni érzéseiket és gondolataikat. Az óvodában kialakuló társas kapcsolatok alapja az egymás közötti beszélgetések és kommunikáció.

- **Kognitív fejlődés:** Az anyanyelv fejlesztése hozzájárul a gyermekek kognitív képességeinek fejlődéséhez. A beszéd és a nyelvi készségek segítik az információfeldolgozást, a probléma megoldást és a memóriát.
- **Önbizalom és önállóság:** A sikeres kommunikáció és a megértés képessége növeli a gyermekek önbizalmát. Az anyanyelvi fejlesztés révén a gyerekek magabiztosabban vesznek részt a csoportos tevékenységekben és önállóan is boldogulnak.
- **Kulturális identitás és örökség:** Az anyanyelv hordozza a kultúra és az identitás elemeit. Az óvodában az anyanyelv által közvetített hagyományok, mondókák, dalok és történetek segítik a gyermekek kapcsolódását a saját kultúrájukhoz és örökségükhöz.
- **Beszédhibák korai felismerése és kezelése:** Az óvónők és pedagógusok szerepe kiemelt, hiszen a 3-6 éves kor a legintenzívebb időszaka a beszédfejlődésnek. Az anyanyelvi nevelés során felmérjük a gyermekek nyelvi tudását, és segítünk a beszédhibák korai felismerésében és kezelésében.

Az anyanyelvi nevelés komplex módon érvényesül a nevelési- és oktatási folyamatban, segítve a gyermekek társas kapcsolatainak fejlődését és kifejezőképességüket.

Az anyanyelvi fejlesztés során különböző módszereket alkalmazunk a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztésére:

- **Beszélgetések és interaktív játékok:** Az óvodapedagógusok aktívan kommunikálnak a gyerekekkel, beszélgetéseket folytatnak, kérdéseket tesznek fel, és játékos formában fejlesztik a szókincset és a kifejezőképességet.
- **Mondókák, dalok és versek:** Az anyanyelvi nevelés során gyakran használunk mondókákat, dalokat és verseket. Ezek nem csak a nyelvi készségeket fejlesztik, hanem a ritmusérzékét és a memóriát is serkentik.
- **Történetmesélés és könyvek:** Az óvodapedagógusok mesékkel és történetekkel gazdagítják a gyerekek nyelvi tapasztalatait. Könyvek olvasása, közös történetalkotás és dramatikus játékok mind hozzájárulnak az anyanyelv fejlődéséhez.
- **Szerepjátékok és drámajátékok:** A szerepjátékok során a gyerekek különböző szerepeket játszanak el, ami segíti a nyelvi kreativitást és a kommunikációt. Drámajátékok során pedig életszerű helyzeteket játszanak ki, amelyek fejlesztik a beszédképességet.
- **Hangutánzás és beszédgyakorlatok:** Az óvodapedagógusok segítik a gyermekeket a hangok és szavak helyes kiejtésében. Hangutánzó játékok, szájmozgások gyakorlása és rímek segítik a beszédfejlődést.
- **Nyelvi játékok és rejtvények:** Különböző nyelvi játékok, például szókirakók, szókincsfejlesztő játékok és rejtvények segítik a gyermekek nyelvi készségeinek fejlődését.

Az óvoda és a pedagógusok szerepe kiemelt, hiszen a 3-6 éves kor a legintenzívebb időszaka a beszédfejlődésnek. Az anyanyelvi nevelés komplex módon érvényesül a nevelési- és oktatási folyamatban, segítve a gyermekek társas kapcsolatainak fejlődését és kifejezőképességüket.

Feladataink:

- Felmérjük a gyermekek óvodába lépése után a meglévő nyelvi tudást, esetleges hiányosságokat és beszédhibákat.
- Az anyanyelvi fejlesztés során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni igényeit, képességeit és ehhez mérten, differenciált módon alkalmazzuk a megfelelő módszereket.
- A beszédfejlesztésre számos alkalmat teremtünk, például beszélgetések, beszélgetőkörök és játéksituációk révén.
- A legfőbb feladatunk az érdeklődés felkeltése.
- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel valósul meg.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére neveljük a gyermekeket.
- A beszédszervek ügyesítését tornáztatással, játékos gyakorlatokkal, a beszédszervek passzív tornáztatásával, ajak-, nyelv-, fúvó- és légző gyakorlatok segítségével érjük el.
- Passzív és aktív szókinccs gyarapítását a tárgyakkal való játékos ismerkedéssel segítjük.
- Feladatunk elérni, hogy a gyermekek egyszerű utasításokat tudjanak követni a beszédmegértés fejlesztése érdekében.
- El kell érniük, hogy a gyermekek képesek legyenek rövid, egyszerű kérdés és kijelentés megfogalmazására. Az otthonról hozott közlési formákra minden esetben támaszkodunk.
- Az ismereteket mindig tevékenységbe ágyazottan nyújtjuk, illetve sajátítatjuk el.
- A környezet megismerése céljából a kognitív funkciók, az észlelés, figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet és gondolkodás fejlesztése nagy hangsúlyt fektetünk.
- Fejlesztjük a figyelem tartósságát, terjedelmét és akaratlagosságát.
- A gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása és ösztönzése céljából figyelmet fordítunk a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és megválaszolására.
- A hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése.
- Feladatunk, hogy a gyermekek ismereteket, tapasztalatokat szerezzenek a közvetlen környezetükben lévő tárgyakról, élővilágról, cselekvéseiről és történéseiről.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

A fejlesztés várható hatása és eredményessége nagymértékben függ a gyermek fejlődésbeli sajátosságaitól és jellemzőitől.

- A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedés formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Többnyire helyesen használják a névmásokat, névutókat, jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzetnek megfelelő természetes gesztusokkal és arcjátékkal kísérik.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhethet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés feladatai

- A kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő kognitív képességei. Így:
 - egyre pontosabb, valóság-hű észlelés,
 - figyelem-összpontosításra való képesség,
 - a valósághoz közelítő képzeleti működések,
 - reproductív emlékezet,
 - problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
 - az alakuló fogalmi gondolkodás.
- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvodapedagógus párok kialakításában stabilitásra törekszünk, figyelembe vesszük az azonos szemléletet, a rokonszenvet, de mindenekelőtt elsőbbséget élvez az óvoda, a gyermekek érdeke.

A fenttartó által biztosított dolgozói létszám 26 fő.

Ebből:

- igazgató: 1 fő
- óvodapedagógus: 12
- gyógy-testnevelő pedagógus: 1 fő
- pedagógiai munkát segítő munkatársak 9 fő ebből:
 - óvodatitkár: 1 fő
 - pedagógiai asszisztens: 2 fő
 - csoportos dajka: 6 fő
- technikai munkakörben foglalkoztatott munkatársak 3 fő ebből:
 - konyhai alkalmazott: 2 fő
 - gondnok, kertész: 1 fő

Az intézménybe rendszeresen kijáró segítő szakemberek:

- logopédus 1 fő
- gyermekpszichológus 1 fő
- fejlesztő óvodapedagógus 1 fő
- gyógypedagógus 1 fő, gyógypedagógus/logopédus 1 fő, akik a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését látják el.

2. Infraszerkezeti és tárgyi feltételek

Óvodánk 8 csoportos 200 férőhellyel rendelkezik. Az intézmény költségvetésének felhasználásánál alapfeladatunk, hogy az óvoda rendelkezzen a jogszabályban meghatározott valamennyi kötelező eszközzel.

Ezek az eszközök feleljenek meg a korszerű európai normáknak, minőségügyi szabványoknak. A bútorok alkalmazkodjanak a gyerekek testméreteihez, balesetvédelmi szempontból kifogástalanok legyenek.

A fentiek alapján:

A csoportszobák a törvényi előírásoknak megfelelő méretűek és berendezettek, kertkapcsolattal, fürdőszobával, öltözővel rendelkeznek.

Az óvoda épületében a következő helyiségek találhatóak:

- a gyermekek fejlesztését kiszolgáló helyiségek: torna-, fejlesztő-, logopédiai- és mozi szoba.
- az intézmény működéséhez szükséges helyiségek: irodák, könyvtár, szertár, orvosi szoba, melegítő konyha, öltözők-mosdók, raktár és gondnoki műhely.

Az intézményben működik a Viola Gyermekéiért Alapítvány, amely finanszírozta a 2017-ben kialakított sószobát, mely 2021-ben áthelyezésre és bővítésre került.

Az intézményhez tartozik egy tágas, sok fával rendelkező gondozott, füves udvar. Az udvar területén - EU szabványosított - esztétikus játékeszközök, műfüves területek, valamint zuhanyfolyosó található.

Minden csoport az adott életkornak megfelelő bútorzattal, játékeszközökkel, tanulást elősegítő eszközökkel és egyéni fejlesztő eszközökkel van felszerelve, melyet folyamatosan bővítünk, és szükség szerint selejtezzük. Ezeknek részletes felsorolását a csoportszobai leltárok tartalmazzák.

A logopédiai illetve fejlesztőpedagógiai foglalkoztatókban változatos több terület fejlesztésére alkalmas egyéni fejlesztő eszközök állnak a szakemberek rendelkezésére.

A mozgásfejlesztés minőségi megvalósításához jól felszerelt tornaszertárral rendelkezünk.

A tornaszertár felszereltsége:

- Mozgáskotta készlet
- Wesco eszközök
- Greiswald eszközök
- Bady-roll és KTK készlet
- Ovifoci készlet
- Multifunkciós hatszögletű tornatermi készlet
- Egyéb hagyományos sporteszközök – labdák, szalagok, kötelek botok, karikák stb.

A fenti eszközöket a szervezett mozgás tevékenységeken kívül szabadidős tevékenység keretén belül is használjuk a tudatos mozgáskoordináció fejlesztés érdekében.

Ezeknek a jegyzékét az óvodai leltár tartalmazza.

Az óvoda könyvtárkészlete folyamatosan bővül. Ezek egy része a csoportokban, a többi könyv az e célra létrehozott könyvtár jellegű tároló szekrényekben található.

Eszközszeretárunk is jól felszerelt ahol megtalálhatóak:

- A külső világ tevékeny megismeréséhez szükséges fejlesztő eszközök
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Verselés, mesélés
- Bábozás, dramatizálás, diavetítés

A mindenkori készletet a leltárjegyzék tartalmazza.

Hang- és képhordozó eszközök, lejátszók, okosasztal is segítik a gyerekeket a sokoldalú, komplex tapasztalatszerzésben.

Nagy hangsúlyt fektetünk az eszközellátottságunk javítására. Egy részét az intézmény költségvetéséből finanszírozzuk, de a más forrásból adódó - pályázati támogatásból, alapítványi-, szponzori finanszírozásból - lehetőségeket is igyekszünk kihasználni.

Természetesen tudjuk, hogy az optimálisabb körülmények, a jobb felszereltség önmagában még nem eredményezi a magasabb szintű pedagógiai munkát. Az adottságokon túl legfontosabb a gyermek- és hivatásszeretetünk, szakmai felkészültségünk, fakadó tenni akarás és tudás, amelyet mindig és mindenkor a gyermeki érdek kiszolgálására igyekszünk fordítani.

3. Az óvodai élet megszervezése

a. Napirend, hetirend

A közösségi élet kerete a napirend. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

A tevékenységek és időtartamuk a napirendben korcsoportonkénti osztásban 12 órás nyitva tartás esetén

A napi és hetirend kialakításának szempontjai:

- A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.
- A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

- A napi tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek a szabadban. Az időjárás viszonyokhoz alkalmazkodóan fokozatosan növeljük a szabadban eltöltött tevékenységek idejét hiszen tudjuk, hogy a szabad levegőn végzett rendszeres testmozgás növeli a gyermekek szervezetének ellenálló képességét.
- Télen a déli napsütéses órák kihasználása érdekében, későbbre tesszük az udvaron tartózkodás idejét.
- A nyári időszakban az ebéd és a pihenés kivételével a gyermekek egész napját az udvarra szervezzük.

Általános napirend minta

Időtartam						Tevékenységek
3-4 évesek		4-5 évesek		5-6-7 évesek		
6 ⁰⁰ -7 ⁰⁰	1h	6 ⁰⁰ -7 ⁰⁰	1h	6 ⁰⁰ -7 ⁰⁰	1h	Folyamatos érkezés az ügyeletes csoportba, játék
7 ⁰⁰ -10 ³⁰	3h30'	7 ⁰⁰ -10 ³⁰	3h30'	7 ⁰⁰ -10 ³⁰	3h30'	A gyermekek fogadása saját csoportban, szabad játék, folyamatos reggeli, irányított tevékenységek, mindennapos mozgás, egyéb szabadon választott tevékenységek, gondozási tevékenységek, egyéni fejlesztés.
10 ³⁰ -11 ⁴⁰	1h10'	10 ³⁰ -11 ⁵⁰	1h20'	10 ³⁰ -12 ⁰⁰	1h130'	Testápolás, öltözés, levegőzés, séta, egyéb szabadon választott tevékenység
11 ⁴⁰ -12 ⁴⁰	1h	11 ⁵⁰ -12 ⁴⁰	50'	12 ⁰⁰ -12 ⁴⁰	40'	Öltözés, testápolás, terítés, önkiszolgálás, ebéd
12 ⁴⁰ -13 ⁰⁰	20'	12 ⁴⁰ -13 ⁰⁰	20'	12 ⁴⁰ -13 ⁰⁰	20'	Testápolás, pihenés előkészítése
13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	2h	13 ⁰⁰ -14 ⁴⁵	1h 40'	13 ⁰⁰ -14 ³⁰	1h30'	Pihenés
15 ⁰⁰ -17 ⁰⁰	2h	15 ⁴⁵ -17 ⁰⁰	2h 15''	14 ³⁰ -17 ⁰⁰	2h 30'	Folyamatos ébredés, testápolás, folyamatos uzsonna, szabad játék, egyéb szabadon választott tevékenység, egyéni fejlesztés
17 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	1h	17 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	1h	17 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	1h	Szabad játék távozásig az ügyeletes csoportban

A napirend kialakításánál a folyamatosságra törekszünk.

Annak érdekében, hogy a játékot ne szakítsuk meg, és érvényesüljön az önkéntesség a gyerekek tevékenységeinek megválasztásában, délelőtt 8 órától 9 óra között bármikor lehetővé tesszük a reggeli étkezést. A kezdeményezések is a folyamatos játékba ágyazva zajlanak, kerülve a felesleges várakozási- és holtidőt. A levegőzés előtt és után is folyamatosan készülődnek, öltöznek és tisztálkodnak a gyerekek, s az ebéd után is folyamatos a lefekvés. Épp így az ébredés, a felkelés, és természetesen a hazamenetel is.

A szeptember 1-jétől május 31-ig terjedő időszak napirendjét a fentiek szerint, a gyermek biológiai jellemzőit (életkor, alvás-, mozgásigény, étkezés rendszeres időpontja), valamint társas szükségleteit szem előtt tartva alakítjuk ki.

Mivel a nevelés nem zárul le május 31-én, ezért a nyári időszak napirendje is (június 1-től augusztus 31-ig) tartalmaz, a gyermeki szabadságot is tiszteletben tartó, gondosan megtervezett.

Az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával a nyári élet megtervezésénél lehetőséget adunk a gyermeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezhesse, és kötetlenebb formában biztosítunk változatos tevékenységet, lehetőséget a fejlődésre. (szabad játék az udvaron kreatív, szerep- és szabályjátékok biztosításával; napozás, fürdés stb.)

A hetirend elsősorban az óvodapedagógust segíti abban, hogy nevelő munkáját a folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság elve szerint végezhesse. A tervezési ciklusokban a tematika, a tartalmi egységek elve alapján, komplex módon jelenítjük meg a tevékenységi formákat. A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy a megkezdett témát, tevékenységet lehetőségek és kedvük szerint folytathassák a nap, illetve a hét folyamán.

A hetirend kialakításánál figyelembe vesszük a szomszédos csoport tevékenység szervezésének rendjét, hogy biztosítani lehessen a foglalkozásokhoz a megfelelő légkört, nyugalmat.

b. Tevékenységi formák idő- és szervezési jellemzői

Az óvodai életrend megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat, tiszteletben tartjuk a szülők vallási, nemzeti, etnikai hovatartozását, figyelembe vesszük a napi élet szervezésénél az egyéni bánásmód elvei szerint a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk. A tevékenységek szervezésénél egyaránt alkalmazunk mikro-, kis-, és csoportos foglalkoztatási formát, figyelembe véve a korcsoport sajátosságait, az adott témát, biztosítva a megfelelő időt a téma feldolgozásához.

A program alkalmazásakor az óvodáskorú gyermek fő tevékenységét, a játékot vesszük kiinduló pontnak. A különböző fejlesztési feladatok a játékban is megvalósíthatók.

Ebből következik, hogy a legtöbb időt a napirendben erre a tevékenységre fordítjuk, figyelve arra, hogy a játékra fordított időnek lehetőség szerint elég nagy részét (az időjárástól függően napi 1-1 és fél órát) a levegőn, mozgásos játékkal töltsék. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

c. Pedagógiai dokumentumok

Célunk

Átlátható dokumentálással, a gyerekek, a csoport fejlődési szintjét nyomon követő dokumentációval elősegítjük Pedagógiai Programunk céljainak, feladatainak megvalósulását.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Az óvoda működését meghatározó központi, fenntartói dokumentumok ismerete.
- A különböző pedagógiai folyamatok, valamint a gyermekek fejlődésének dokumentálása, a gyerekek adatainak előírászerű vezetése.
- A folyamatos fejlődés igényeként jelentkező módosítás a fejlesztési tervekben (SNI, BTM gyermekek)
- A csoport, a gyerekek fejlődési folyamatát, feladatait tükröző dokumentációk tartalma feleljen meg a belső szabályzatok előírásainak.
- A felvételi és mulasztási napló oly módon történő vezetése és tárolása, hogy az adatvédelmi, a személyiségi jogok ne csorbuljanak, feleljenek meg a mindenkori törvényességi előírásoknak.
- A titoktartási kötelezettség betartása, betartatása.
- A szülői nyilatkozatokban foglaltak betartása, betartatása.
- A gyermekeink fejlődését folyamatosan nyomon követjük és szükség esetén a további fejlesztő - nevelőmunkánkat szakemberek (fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, logopédus, gyermek pszichológus) bevonásával végezzük és dokumentáljuk.

Óvodai csoportnapló

Az óvodai csoportnapló nyitólapja tartalmazza: Az óvoda nevét, címét, OM azonosítóját; Pedagógiai Program nevét; a nevelési évet; a csoport megnevezését; a csoportban dolgozók nevét, beosztását. A megnyitás és lezárás helyét és időpontját az igazgató aláírását, valamint az óvodai körbélyegző lenyomatát.

A csoportnapló belső tartalmi elemei:

- A gyerekek névsora, jele
- A gyerekek életkor szerinti névsora
- Statisztikai tábla
- Napirend – szeptember 1 – május 31.
- Hetirend
- Külön foglalkozásra járó gyermekek névsora

- Ünnepek, hagyományok
- Tervezett programok
- Nevelőmunka tervezése

azon belül:

- Befogadási terv- új gyermekek esetében
 - Egészséges életmód alakítása
 - Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés
 - Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
 - Játék
 - Munka jellegű tevékenységek
 - A tevékenységben megvalósuló tanulás
- A tervezett tanulás éves tervei
- azon belül:
- Verselés, mesélés
 - Ének, zene, énekes játék, tánc
 - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
 - Mozgás
 - Külső világ tevékeny megismerése/Környezeti tartalom
 - Külső világ tevékeny megismerése/Matematikai tartalmú tapasztalatok
- Heti tervek
 - Reflexiók
 - Feljegyzések a csoport életéről
 - Nyári élet Napirend – június 01 – augusztus 31.
 - Nyári élet tervezése
 - Szülőkkel való kapcsolattartás
 - Különleges helyzetű gyermekek
 - Hivatalos csoportlátogatások
 - Szakmai látogatásokról (hospitálás) készült feljegyzések

A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció

A gyermekek fejlődéséről vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentum tartalmi elemei:

- A gyermek adatlapja
- A gyermek anamnézis lapja (szülő által kitöltött)
- A gyermek fejlődésének mutatói (az Újpesti Viola Óvoda által összeállított szempontsor szerinti diagnosztikus értékelés, melynek során megállapítjuk, melyek azok a területek, melyeken a gyermek jól teljesít, és mely területeken vannak esetleges hiányosságai)
- A gyermek fejlődését segítő megállapítások, egyénre szabott fejlesztési terv, elért eredmények (formatív értékelés, mellyel állandó visszajelzést biztosítunk, korrekciót hajtunk végre)
- Az érintett gyermekek szakértő bizottság általi vizsgálat megállapításait a fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatokat, és a szakértői felülvizsgálat megállapításait
- A szülői tájékoztatásról szóló feljegyzések

Feladataink:

- Terveink készítése során figyelembe vesszük az Óvodai nevelés országos alapprogramjában és az óvoda pedagógiai programjában megfogalmazott tartalmi és intézményi belső elvárásokat, valamint az általunk nevelt, tanított gyermekek és csoportok fejlesztési célját.
- Nevelési tervet készítése, mely meghatározza a csoportra vonatkozó óvodai nevelés feladatait, az elérni kívánt célt és az óvodapedagógus feladatait.
- Napi-, és heti rend készítése a csoport életkorát és fejlettségi szintjét figyelembe véve.
- A gyermekek, optimális fejlődését elősegítő, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz igazodó, differenciált nevelési- tanulási-tanítási folyamatot tervezünk.
- Egységes rendszerbe illesztve tervezzük az adott pedagógiai céloknak megfelelő stratégiákat, folyamatot, munkaformát, módszereket, eszközöket.
- Tervező tevékenységünk során a nevelési/tanulási folyamatba illesztjük a szabad játékhoz, cselekvéshez kötött ismeretszerzésen és egyéb tevékenységeken kívüli ismeret- és tapasztalatszerzési lehetőségeket.
- Nevelési terv féléves értékelése, reflektálás az elért eredményekről, a terv korrigálása, amennyiben szükséges.
- Év végén összefoglaló értékelés készítése.

- Témakörök lezárása utáni reflexió készítése.
- A gyermekek fél évenkénti felmérése az egyéni fejlettségi mutatók alapján.
- Az eredmények ismeretében egyéni fejlesztési terv készítése.
- A felmérések tartalmáról, eredményéről rendszeresen tájékoztatjuk a gyermekek szüleit, gondviselőit.
- Az óvodai pedagógiai program és a csoport éves nevelési tervének tartalmait, a gyermekek egyéni pedagógiai - pszichológiai szükségleteihez is igazodva eredményesen és adaptív módon alkalmazzuk.
- A gyermekeknek személyre szabott értékelést adunk.
- Változatos pedagógiai értékelési módszereket alkalmazunk, a nevelési- tanulási/tanítási folyamatban célzottan alkalmazzuk, a fejlesztő és összegző értékelési formákat
- Az intézményi Pedagógiai Programmal összhangban alkalmazott pedagógiai ellenőrzési és értékelési rendszert és módszereket, azok szempontjait az általunk megkezdett nevelési/tanulási folyamat elején megismertetjük a gyermekekkel, a szülőkkel.
- A gyermeki tevékenység rendszeres ellenőrzésnek eredményeit szakszerűen elemezzük, értékelésüket rendszeresen felhasználjuk fejlesztési céljainknak, feladatainknak kijelölésében.

d. Az óvoda kapcsolatai

Család

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda kiegészítő, illetve szükség esetén hátránycsökkentő szerepet tölt be. Az óvoda és a család kapcsolata csak a kölcsönös bizalom és tisztelet jegyében működtethető és a két fél együttműködése szolgálja eredményesen a gyermek fejlődését.

Célunk

Az intézményünkbe járó gyermekek szüleivel való szoros együttműködés.

Feladataink

- Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait melyre építjük a munkánkat.
- Az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
- A jó együttműködés érdekében egyeztetjük nevelési céljainkat, feladatainkat.
- Változatos együttműködési formákat alkalmazunk, mint:
 - szülői értekezletek

- fogadóórák
- nyílt napok
- családlátogatások igény szerint
- közös programok, hagyományok, ünnepek

A közös programok, ünnepek lehetőséget teremtenek a család és óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveik közelítésére.

A közös programok nem csak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett kirándulásokat, sportprogramokat, kulturális eseményeket, s az ezekre való felkészülést. Fontosnak tartjuk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségeiben, mint belső tartalmukban.

Játszódélutánra általában ünnepek környékén kerül sor, bár ennek pontos idejét – jeles napoktól függetlenül is – minden csoport magának választja ki. Általában a délutáni időszakban szeretettel fogadjuk a gyermekével óvodai környezetben játszani, tevékenykedni kívánó szülőt, nagyszülőt.

A **Viola-napot** április végén, a beíratkozás előtt ünnepeljük egész napon át tartó rendhagyó programokkal, játékokkal. Ekkor mutatkozunk be leendő óvodásainknak és szüleiknek, akik a nap folyamán megnézhetik az óvodásokat tevékenységeik közben, ill. megismerkedhetnek a következő tanév kiscsoportos óvónőivel. Az óvodavezető folyamatosan beszélget a leendő érdeklődő szülőkkel, tájékoztatja őket az óvodában folyó nevelőmunkáról és válaszol felmerülő kérdéseikre. Gyermekünk szüleit délután várjuk a kertben megrendezett rendhagyó programokkal.

A **karácsony-várás** is a szülők társaságában és együttműködésével zajlik. Délelőtt a gyerekekkel a délutáni vendégfogadás előkészületeivel, karácsonyi díszek készítésével és a terem szépítésével készülünk, ezt követi egy ünnepi színházi előadás, majd a csoport karácsonyi meglepetésként kapott ajándékainak megtekintése. A napot játszódélután zárja.

Az **anyáknapi köszöntést** az óvodában úgy szervezzük, hogy méltó kiegészítése legyen az igazi, otthoni családi köszöntésnek. A kiscsoportosok ünnepi műsor keretében adják át ajándékaikat édesanyjuknak, ízelítőt adva az év során megismert versekről, dalokról, táncokról. A nagyobbak lehetőségük van ünnepi műsor keretében vagy egyénileg, egy verssel és maguk készített ajándékkal meglepni csoportszobájuk egy bensőségesen berendezett szögletében az anyák napja délutánján gyermekükért érkező édesanyákat.

Az **évváró- ballagó ünnepélyen**, a csoportszoba rögtönzött színpadán rövid bemutatót tartanak a nagycsoportos gyermekek az óvodában megismert versekből, mondókákból, énekekből, majd elbúcsúznak az óvodai élettől, az itt dolgozó felnőttektől.

Nyílt napokon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításukra is.

S hogy a szülők ne érezzék behatároltnak nyitottságunkat, lehetőséget biztosítunk arra, hogy ha munkanapjaik sorában egy-kettő hirtelen szabaddá válik, belátogathatnak gyermekeik csoportjába. (Ezt természetesen előzőleg meg kell beszélni az óvónővel.)

Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt - *bölcsődék és egyéb szociális intézmények* - az óvodai élet során - *pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények* - és az óvodai élet után - *iskolák* - meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező. Ezekkel az intézményekkel a kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez.

Célunk

A partner intézményekkel olyan nyitott, együttműködő kapcsolat kialakítása, amely leginkább szolgálja a gyermekek érdekeit.

Feladataink

- A gyermekek nevelése/tanítása érdekében, a pedagógiai feladatok megvalósításában kezdeményezően együttműködünk pedagógus kollégáinkkal, munkaközösségekkel, a pedagógiai munkát segítő munkatársakkal, a gyermekek fejlődését támogató szakemberekkel.
- Részt veszünk szakmai kooperációkban, problémafelvetésekkel, javaslatokkal kezdeményező szerepet vállalunk.
- Az óvoda a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Rendszeres kapcsolatot tartunk fent az alábbi társintézményekkel:

Bölcsőde

- Óvodapedagógusainkkal meglátogatjuk a bölcsődében a gyermekeket.
- Lehetőséget biztosítunk a leendő óvodásoknak, hogy gondozónőikkel látogatást tegyenek a jövőbeli kiscsoportokban.

- Az intézmények szakemberi kölcsönös látogatások formájában betekintést nyernek egymás mindennapjaiba, megismerhetik az intézmények munkáját részletesebben.

Pedagógiai Szakszolgálat

- Informatív és személyes kapcsolatot tartva konzultálunk szakmai kérdésekben.
- Szakembereik meghívásával lehetőséget teremtünk a szülők számára az esetleges problémák megoldására.

EGYMI

- Rendszeres, folyamatos kapcsolatot tartva konzultálunk, és együttműködünk a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek fejlesztése, nevelése érdekében

Család –és gyermekjóléti szolgálat – Kormányhivatal gyámügyi osztály

- Konferenciák útján tájékozódunk a gyermekvédelmi munkáról.
- Szükség esetén jelzést teszünk az intézmény felé.
- Szükség esetén, esetkonferencián veszünk részt.
- Szükség szerint informatív kapcsolatot tartva konzultálunk a problémás esetekről.
- A hivatallal gyermekvédelmi hatósági ügyekben a jogszabályoknak megfelelően eljárunk, együttműködünk.

Általános iskolák - A zavartalan óvoda-iskola átmenet érdekében:

- Lehetővé tesszük az iskolák számára a bemutatkozást a szülőknek szülői értekezleten való részvétel és készített szóróanyag közzétételével.
- Felkínáljuk a lehetőséget a hozzánk közel eső iskolákban dolgozó tanítók számára nagycsoportos óvodásaink megismerésére.
- Megszervezzük az iskolába lépés évében óvodásaink számára az iskolai tanóra látogatást.
- Tájékozódunk és tájékoztatjuk a szülőket a közeli iskolák pedagógiai programjáról, nevelési alapelveiről, követelményeiről.
- Igényeljük az iskoláktól a visszajelzést volt óvodásaink beilleszkedéséről, tanulmányi eredményeiről.

Közművelődési intézményekkel való alkalomszerű kapcsolattartás

- Szabó Ervin Könyvtár - könyvtárlátogatások
- Gyermek és Ifjúsági házak, színházak - kiállítás látogatások, gyermekprogramokon részvétel, színházlátogatások
- Múzeumok - múzeumlátogatások

Egészségügyi intézmények

A kapcsolattartás rendszerességét, intenzitását elsősorban a jogszabályok határozzák meg.

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A Komplex Prevenziós Óvodai Program elvei szerint a mozgás, a játék, és a kultúraátadás hármaskeretében elrendezhető az óvodai nevelés teljes cél és feladatrendszere, megvalósul a törvény által kitűzött elvek összessége és segíti abban a gyermekek fejlődését, hogy kialakulhasson az iskolai életre való felkészültségük.

A korai fejlődés folyamatait (az iskolás kor előtti időszakra értendő) a Komplex Prevenziós Óvodai Program oly módon segíti, hogy a természetes fejlődési koegzisztenciák és az egyéni sajátosságok szabad megnyilvánulásai mögött ne rejtessenek fejlődési rizikók, fejlődési zavarok, fejlődési megrekedések, amelyek csak az iskolás korban manifesztálódnak.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A játéktevékenység segíti a gyermek képességeinek kibontakozását, mozgásának, értelmének, érzelmeinek, kreativitásának, társas kapcsolatainak fejlődését.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Célunk

A játékon keresztül a gyermekek személyiségének harmonikus kibontakoztatása.

Feladataink

- Olyan gyermekek nevelése, akik a játéktevékenység során megtapasztalt közösségi pozíciókat (alá-, mellé-, fölé rendelt viszonyokat) a későbbiekben is hasznosítani, interiorizálni tudják oly módon, hogy hajlandóak a játéktevékenység kedvéért valamennyi szerepet felvállalni.

- A folyamatos játéktevékenységekhez biztosítjuk a megfelelő feltételeket (hely, idő, „nyugodt légkör, tárgyi feltételek).
- Előtérbe helyezzük a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését.
- Meg kell mutatkoznia a játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben.
- Megfelelő eszközöket és változatos élményszerzési lehetőségeket biztosítunk a különböző játékformákhoz (gyakorló-, szimbolikus- konstruáló- szabályjátékok).
- Tiszteletben tartjuk a gyermekek személyiségét, jogait, egyéni fejlettségét.
- Figyelmet fordítunk arra, hogy a Sajátos Nevelési Igényű gyermekek számára másféle játékeszközöket biztosítsunk, mellyel kellőképpen tud tevékenykedni (pl.: más nagyságú, hangot adó, más tapintású játékeszközök stb.)
- Kiemelten kezeljük a sérült gyermekek ilyen irányú igényeit (pl.: egy-egy játéktevékenységhez több időre, motiválóbbr eszközre, stb. van szükségük.)
- Az óvodapedagógus tudatos jelenlétével biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.
- Az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással, indirekt reakcióival éri el az élményszerű elmélyült játéktevékenység kialakulását.
- Biztosítjuk a játék során a gyermekek önállóságát, de ugyanakkor készen állunk arra, hogy szükség esetén segítséget nyújtsunk, ötletet adunk, együtt játszunk, konfliktust kezelünk, stb.
- Az óvodapedagógus játékba való indirekt módon való beavatkozása csak a balesetveszély elkerülése érdekében indokolt.
- Szülői értekezleteken beszélgetünk a szülőkkel arról, hogy a játékban átélt élmények fontosak, pozitív hatással vannak a szülő-gyermek kapcsolatra.
- Az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő szakszerű útmutatást és tanulási eszközöket biztosítunk, az önálló tanuláshoz, tapasztalatszerzéshez.
- Tudatosan alkalmazzuk a gyermekcsoport sajátosságaihoz igazodó megismerési folyamatokat, nevelési/tanítási módszereket, eszközöket.
- Tudatosan felhasználjuk a gyermekek más forrásból szerzett tapasztalatait, ismereteit, tudását.
- Figyelembe vesszük a gyermekek aktuális fizikai, érzelmi állapotát.
- A gyermekek hibázásait, tévesztéseit a nevelési/tanulási folyamat szerves részeinek tekintjük, és a megértést segítő módon reagálunk rájuk.
- Felkeltjük és fenntartjuk a gyermekek érdeklődését.

- Feltárjuk és szakszerűen kezeljük a nevelési / tanulási folyamat során tapasztalt megértési nehézségeket.
- Fejlesztjük a gyermekek tanulási képességeit, az önálló felfedezés gyakorlására lehetőséget teremtünk.
- A nevelés / tanulás támogatása során építünk a gyermekek egyéni céljaira és szükségleteire, a gyermekcsoport sajátosságaira.
- Ösztönözzük a gyermekeket a hagyományos és az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatára a nevelési / tanulási folyamatban.
- Támogatjuk a gyermekek önálló gondolkodását, ismerjük, és a nevelési- tanítási-tanulási folyamat részévé tesszük kezdeményezéseiket és ötleteiket.
- Az adott nevelési helyzetnek megfelelő ellenőrzési, értékelési módszereket használunk.
- Pedagógiai céljainknak megfelelő ellenőrzési, értékelési eszközöket választunk vagy készítünk.
- Az értékelési módszerek alkalmazása során figyelembe vesszük azok várható hatását a gyermekek személyiségének fejlődésére.
- A gyermekeknek rendszeresen személyre szabott értékelést adunk, melyek a gyermekek számára egyértelműek, tárgyilagosak. Ezáltal elősegítjük a gyermekek önértékelési képességének kialakulását, fejlődését.

A játék tudatos tervezésével és szervezésével kialakítjuk azokat az elengedhetetlen feltételeket, melyek közt megvalósulhat a gyerekek szabad játéka, és amelyben biztosíthatjuk harmonikus személyiségfejlődésüket.

A szabad játékhoz minél hosszabb, zavartalan, megszakítás nélküli játékidőt biztosítunk. A játékelrakás és rendrakás kérdését rugalmasan kezeljük, biztosítva ezzel a játékhoz való visszatérés későbbi lehetőségét, ezt szolgálja a folyamatos reggeli lehetősége is. Az óvodapedagógus tudatos jelenlétével biztosítjuk az indirekt játékirányítást. Az együttjátás a gyermekekkel nem lehet beavatkozás, nem korlátozhatja a gyermek önállóságát. Minden gyermek szabadon választhat társakat játékához, eldöntheti mit és hol kíván játszani. Tervezői- szervezői munkával olyan tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosítunk, ahol a gyermekek új élményekkel gazdagodhatnak, illetve a már meglévő ismereteiket játékos körülmények között feldolgozhatják.

A szervezett és irányított tevékenységek idejét és helyét úgy szervezzük, hogy azzal ne zavarjuk meg az elmélyülten játszókat. A teremben kialakított viszonylag állandó játszóhelyek rugalmas elkülönülésével biztosítjuk, hogy a játéktémák ne zavarják egymást.

A játékhoz biztosított helyek nagysága és elrendezése alkalmazkodik a gyerekek életkorához, nemek szerinti összetételéhez, játék témák szerinti igényéhez.

A gyerekek a teremben szabadon rendezkedhetnek a berendezés általuk is mozgatható elemeivel. A gyermekek életkorának és folyamatosan változó igényeinek megfelelően biztosítjuk a játékfajták szerinti aktuális játékszereket és játékeszközöket. Figyelembe vesszük egyéni fejlettségi szintjüket és képességeiket.

A játéktevékenység felosztása játékfajták alapján:

Gyakorlójáték, funkciójáték:

Minden gyakorló játék legfőbb jellemzője a funkcióöröm.

A gyakorló játékok során a gyermek teljes személyisége gazdagodik, fejlődik.

Megismeri önmagát, gyakorolja a nagymozgásokat, megtanulja összehangolni a mozdulatait, ismerkedik tárgyi környezetével, az őt körülvevő tárgyi világ fizikai jellemzőivel, egyre önállóbb és egyre bátrabban kezd új és új tevékenységekbe.

Legegyszerűbb gyakorló játékok a mozgások, mászás, ugrálás, futás, tárgyak rakosgatása.

A gyakorló játék során leggyakrabban használt játéktárgyak a tologatható és húzogatható játékok, lábbal hajtható kismotorok, autók, hintaló, labdák, háztartási eszközök, homokozó játékok.

A gyakorló játék a harmadik életévben magasabb színvonalú játékká fejlődik, új funkciókkal bővül.

Elemei a későbbiek során bonyolultabb, összetettebb játékokban is megőrződik.

Építő és konstruáló játék:

Az építő és konstruáló játék óvodás korban a személyiség fejlődését meghatározó tevékenység.

A hároméves gyermekeknél az építőelemek változtatás nélkül maradnak a játék folyamatában (pl. építőkockákat egymás mellé téve pályát alkot), addig az öt-hat évesek már a különféle eszközök önálló elkészítésére törekszenek (pl. saját bútorokat terveznek a maguk által készített kis házukba).

A közösségben (társakkal együtt vagy azok közelében) végzett konstrukciós tevékenységek kedvezően hatnak az egyéni alkotások létrejöttére is.

A konstruálás fejlődésének szakaszai óvodás korban átmenetet képeznek a játék és munka között. A nagycsoportban önállósodik ez a játék, és függetlenedik a szerepjáráktól.

Szerepjáték:

Szerepjátéknak azt a játéktevékenységet nevezzük, amelyben a gyermekek a látott szerepeket, tevékenységeket, a felnőttek közötti sajátos viszonylatokat sajátos játékkörülmények között újra alkotják. Ehhez képzeletük segítségével megalkotják azt a teret és játékeszközöket, amelyek segítségével a helyzetet rekonstruálják, átélik. Szoros kapcsolatban van a dramatikus játékokkal, azonban ezek témáját a mese, az irodalmi alkotások adják, forrásanyaga eltér a szorosabb értelemben vett szerepjátékoktól. A szerepjáték a személyiségfejlődésben óvodás korban jelentős, megmarad a kisiskoláskor kedvenc játékaként is, de szerepe egyre csökken.

Óvodáskorban a gyermekek érzelmi „repertoárja” már képessé teszi őket arra, hogy mélyebben éljenek át egy-egy érzelmet. Ehhez kapcsolódóan alakítanak ki különböző szerepeket, annak megfelelően, hogy adott helyzetben milyen érzelmi töltettel kívánják felruházni a képzeletbeli vagy tényleges szereplőt (pl. szomorúnak, bátornak, lelkesnek, unottnak, csalódottnak stb.).

A két főbb jellemző mellett még számos fontos tényezővel találkozunk a szerepjátékot vizsgálva, mint: a képzelet, az érzelem, illetve a szerephez kapcsolódó társak, résztvevők jelenléte. (→A játék szerepe a személyiségfejlődésben)

A óvodáskori szerepjáték legjellemzőbb tulajdonsága, hogy adott folyamaton belül a gyermek kettős tudatállapotban van, ami annyit jelent, hogy ugyanazon időben képes teljes mértékben beleélni magát egy adott helyzetbe úgy, hogy közben pontosan tisztában van a valóságbeli jelenlétével.

A szerepjátéknak a tárgyalt jellemzőkön kívül nagyon fontos szerepe van a szociális kapcsolatok kialakulásában. Ez az a játéktípus, amelynek keretén belül a gyermekeknek a legtöbb alkalmuk nyílik arra, hogy a társas viselkedés különböző formáit gyakorolják, továbbá a szerepjáték során elsajátított szabályok és normák a további életük különböző színterein is útmutatóként szolgálhatnak.

A szerepjáték jelentősége a szocializációs folyamatok erősödésében kifejezésre jut:

- a gyermekek közötti kapcsolatteremtő képességben,
- az együttes cselekvés képességében,
- a közösségi magatartás formáinak alakulásában.

Dramatikus játék – drámajáték:

A drámajáték az óvodában olyan módszer, amely a játékra alapoz, a gyermeki cselekvésre koncentrálnak, feltárja és fejleszti a gyermek kreatív képességeit. A drámajáték egyben dramatizáló módszereket használ, hiszen szerepeket osztanak és ezeket játsszák el.

A gyerekek a drámajáték során megtanulják, hogyan alakítsák ki saját gondolkodásmódjukat, értékrendszerüket és megtapasztalják milyen sok megoldás létezhet egy adott helyzetre.

Védelmet nyújt a bátortalanabbaknak, a zárkózottabbaknak, a kevesebb önbizalommal rendelkezőknek. Nyitottabbá válnak, hamarabb oldódnak és az átélt helyzetek tapasztalatait tovább viszik magukkal a mindennapjaikba.

A dramatikus játékok nevelési célja az egész személyiség harmonikus és differenciált fejlesztése. Hatékony segítséget nyújt a kommunikációs készségek, képességek kibontakoztatásának terén. A gyerekek bátrabbak, közvetlenebbek, nyitottabbak, elfogadóbbak lesznek általuk. Erősödik önbizalmuk, intelligensebbek, fogékonyabbak lesznek, kíváncsiak a körülöttük élő emberekre.

A játékok alkalmazásával fejlesztjük a gyermekek:

- megfigyelő készségét
- érzékszerveiket

- finom motorikájukat
- emlékezetüket
- fantáziájukat
- tájékozódási készségüket
- esztétikai érzéküket
- koncentrációs készségüket
- empátikus készségüket
- társas kapcsolataikat

A drámajáték szerepének lehetőségei a mindennapi nevelő gyakorlatban kapcsolhatjuk a neveléssel kapcsolatos feladatok ellátásához, alkalmazhatjuk konfliktusok feloldásához, de felhasználható terápiás céllal is.

A drámajáték alkalmas a hátrányos helyzetű gyerekek, a beilleszkedési, beszéd nehézséggel, önismereti és kapcsolatteremtési problémával küzdő gyermekek esetében. Ezek a problémák további részképesség zavarokat generálhatnak, amelyeket ha nem fejlesztünk óvodáskorban az iskolában tanulási problémákat okoznak.

Szabályjáték:

Az óvodáskori játékok között a szabályjáték fontos helyet foglal el.

Ebbe a típusba azok a játékok tartoznak, amelyeket a szabály és annak betartása motivál, vagyis a gyermek számára ez jelenti magát a játék örömeit.

A szabálynak ebben a formában óriási szerepe van, hiszen minél komolyabban veszi a gyermek annak létét, annál izgalmasabb számára az adott játék. Óvodáskorban olyan játékok tartoznak ide, melyek előre meghatározott, pontos szabályok által folynak le. 4-5 éves kortól kezdik játszani és iskoláskorban is az egyik legkedveltebb és legáltalánosabb játékfajta. Az óvodások szabálykövetését "kettős szabály tudat" jellemzi: kortársaikkal való együttműködésük során nem tartják be az egyébként örök érvényűnek tekintett szabályokat, nem értik, hogy azok célja a közös tevékenység összehangolása. A valódi szabály játékok ideje a kisiskoláskor. Ezeket azonban megelőzik az óvodáskorban népszerű rituális játékok, amelyek szintén tartalmazzák a szabálykövető viselkedés elemeit: bújócska, fogócska. Ez utóbbiak sajátos variációi az ősrégi és minden kultúrában létező népi játékok ("Adj, király, katonát", "Kinn a bárány, benn a farkas"), amelyek a mesékhez hasonlóan szabályozott és játékos keretet adnak a funkciógyakorlásra, a vetélkedésre, a különféle élethelyzetek (vereség, magány, bosszú stb.) feldolgozására.

A különböző szabályokra épülő játékok megértése, és az azokban felmerülő lehetséges konfliktus helyzetek kezelés még nehézséget okoz az óvodáskorú gyermekek számára.

A szabályjáték esetén nagy szerepe (kezdeményező) van az óvodapedagógusnak, akinek figyelembe kell venni a gyermekek fejlettségét, játék iránti érdeklődését, s így tudja a játék tartalmát és szabályait kialakítani, és a játékot beilleszteni az óvoda napirendjébe.

Fontos a játék időtartama, a játéktanítás módja, a játék tartalmának és szabályainak ismertetése, a játékkal kapcsolatos magyarázatok, pl. vezényszavak játékban való elmondása és az esetleges hibák és azok megoldására való figyelemfelhívás a tényleges játék eljátszása előtt. Az óvodapedagógus saját szerepének meghatározása, a játékba való beépülése, a játék utáni értékelés fontos elemei a közös játékelménynek. A szabályjátékokban az örömforrást a szabályok betartása jelenti. Ezen játékok során a gyerekek megtanulják a szabálykövetést, megtapasztalhatják sikerüket és esetleges kudarcukat. A jó szabályjáték eredményeinek feldolgozása a reális énkép kialakulását is segíti. A szabályjáték során a gyermek önmaga szabályozására is ügyel, ugyanakkor mások cselekvéseit is figyeli a szabályok betartása szempontjából. Megalapozzák a mindenkori alkalmazkodás képességét, a szabályokhoz való pozitív viszonyulást. A szabályjáték feltétele a szabály megértése (intellektuális fejlettség), a decentralálás képessége, azaz az igazodás az általánosított szabályokhoz, frusztrációtűrés. Ha túl nehéz a játékeladat, a szabály nem ösztönöz cselekvésre, megnő a kudarctól való félelem és kényszeres igazodás léphet a játéköröm helyébe. Következménye, hogy a gyermek kilép a játékhelyzetből, vagy abbahagyja a játékot, elhagyja a játék terét, vagy csalással kivonja magát a játékszabályok alól – tagadja a játék értelmét.

A szabályjátékban is jellemző, hogy a gyermek győztes akar lenni. A siker függ a képességektől (a funkció öröme: testi vagy/és szellemi), a véletlentől (a várakozás, a kaland öröme társul hozzá.)

Az óvodáskorú gyermek szabályjátékának néhány sajátossága

- kezdetben maga a cselekvés a lényeg, a szabályok betartása elsősorban az egyéni örömszerzést szolgálja (mozgásos szabályjátékoknál: futás, mászás);
- később alávetik magukat az egyszerűbb szabályoknak, élvezik a mozdulatsorok egymásutániságát, az ismétlést, ügyel a sorrend betartására;
- a szabályok megtartásánál dominál az utánzás;
- a dramatikus elemek (játékos kerettörténetek, felajánlott szerepek) segítenek a szabályok megtartásában;
- a veszteség nagy érzelmi terhet jelenthet;
- többnyire igénylik a felnőtt irányítását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Játékválasztásuk megfelel életkoruknak és fejlettségi szintjüknek, meghatározó a szerepjáték.
- Képesek kitartóan, elmélyülten tevékenykedni.

- Képesek önállóan játékot kezdeményezni és részt venni abban.
- Képesek bekapcsolódni a közös játékba.
- Képesek szabályok betartására, kigondolására.
- Az ismert meséket bábozzák, dramatizálják, illetve maguk is kitalálnak történeteket.
- Igénylik a társas kapcsolatokat, viselkedésükben megjelennek az elvárt viselkedési szabályok.
- Bátran részt vesznek az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Képesek saját élményeik eljátszására.
- Képesek elfogadni társaik javaslatát, betartani a közösen hozott szabályokat.
- Képesek konfliktusokat és problémahelyzeteket a tanult szabályok szerint megoldani.

2. Verselés, mesélés

A verselés és mesélés az óvodában fontos tevékenység, amely a gyermekek nyelvi, érzelmi és kognitív fejlődését támogatja. Ezen tevékenységek során a gyerekek megismerhetik a magyar népköltészet világát, élvezhetik a verseket, mondókákat és meséket.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

Az óvodában a verselés és mesélés több területet is fejleszt a gyermekeket:

Nyelvi fejlődés támogatása:

- A versek és mesék hallgatása és elmondása során a gyerekek gazdagabb szókincset sajátíthatnak el.
- A rímek és ritmusok segítik a nyelvi érzékenység kialakulását.
- A kiejtés és intonáció gyakorlása révén a kommunikációs készségek fejlődnek.

Kognitív fejlődés elősegítése:

- A mesékben és versekben rejlő történetek, karakterek és helyzetek megértése hozzájárul a logikus gondolkodás fejlődéséhez.

Érzelmi fejlődés támogatása:

- A mesék és versek érzelmi tartalma segít a gyerekeknek megérteni és kifejezni az érzéseiket.
- A pozitív érzelmekkel teli történetek hozzájárulnak a boldogság és biztonság érzéséhez.

Kulturális ismeretek átadása:

- A magyar népköltészet, mondókák és mesék világának megismerése révén a gyerekek kapcsolatba kerülnek a hagyományokkal és kultúrával.
- A népmesék és versek közvetítik az értékeket és az identitást.

Kapcsolatteremtés és közösségépítés:

- A közös mesélés és verselés során a gyerekek és pedagógusok együttműködnek és közelebb kerülnek egymáshoz.
- Az irodalmi élmények megosztása erősíti a közösségi kötelekeket.

A mesék és a versek elősegítik és stimulálják a képzeletet és kreativitást.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgépének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál.

A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mese képekre, szimbólumokra, akciókra fordítja le a világ jelenségeit, és így kínál lehetőséget a tudattalan feszültségek feloldására. A mesehallgatás során a belső képteremtés révén a gyermek tudattalan szorongásait, feszültségeit képes feldolgozni a mese cselekményének átélésével. A valóság, a világ megismerése a gyermek számára a mesék segítségével történhet, melyek ráébresztik a valóságban is előforduló helyzetekre, jellemeke.

A mindennapos mesélés és mondókázás a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mesék közös meghallgatása, átélése és feldolgozása révén érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés valósul meg.

Az irodalmi játékhelyzetekben a közös cselekvés társas élményében részesülnek a gyermekek, és ezáltal kapcsolatteremtő készségüket is fejlesztik. Az anyanyelvi és az értelmi fejlesztés mellett a gyerekek nyitottak lesznek az irodalom és az esztétikusan formált jelenségek iránt.

Célunk

Megszerettetni a gyerekekkel a mondókákat, verseket, meséket, melyek a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének legfőbb segítői és az anyanyelvi nevelés fontos eszközei.

Feladataink

- Az anyanyelv megismerésén túl a gyermekek irodalmi érdeklődését felkeltjük.
- Az irodalmi anyagot korosztálynak megfelelően választjuk meg.
- A magyar gyermekköltészet nyelvileg tiszta, esztétikailag értékes, népi, dajkai hagyományok mentén klasszikus és kortárs meséket, verseket közvetítünk a gyerekek felé.

- Megteremtjük a mesehallgatáshoz szükséges hangulatot, a befogadáshoz szükséges érzelmi állapotot.
- A tervezett mesehallgatások körülményeit úgy alakítjuk ki, hogy azok az ismétlődő szokásokkal egy rendszert alkossanak.
- Előadásmódunkat kiegészítő eszközökkel, bábozással, dramatizálással színesítjük.
- Az irodalmi élményeket, indokolt esetben, a témának és az alkalomnak megfelelően, vizuális vagy akusztikus szemléltetéssel egészítjük ki. (IKT)
- Mese és versmondás közben ügyelünk a hiteles előadásmódra, mozdulataira, mimikájára, szemkontaktusára.
- Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek, a nap bármely szakában, játéktevékenység közben is szabadon meséljenek, verseljenek.
- Felhívjuk a szülők figyelmét az élő mese fontosságára. Igyekszünk ösztönözni a szülőket arra, hogy otthon is meséljenek gyermekeinek. Kérésre javaslatot teszünk arra, hogy milyen meséket, könyveket válasszanak.

Minden nap biztosítunk elég időt, helyet és megfelelő légkört a mesélésre, verselésre, mondókázásra, ugyanakkor a délutáni pihenő előtti mese sohasem maradhat el.

Az írott irodalommal való ismerkedésre is nagy hangsúlyt fektetünk. Minden csoportban megtalálhatóak a gyermekek számára készült mese- és ismeretterjesztő könyvek, folyóiratok, melyek a gyermekek számára elérhető helyen vannak.

Az irodalmi-, anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része a bábozás – dramatizálás. Ezeket keresztül kaphatunk számot a gyermekek irodalmi élményeiről. Ezek az irodalmi élmények kiegészülnek hangulataikkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal. Az a feladatunk, hogy a bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket, kiegészítőket biztosítsuk. Támogatjuk a gyermeket saját fantáziájának kibontakoztatásában, hogy saját vers-, mesealkotásával fejezhesse ki önmagát.

Óvodánkban a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az irodalmi nevelés anyagát úgy állítjuk össze, hogy megfelelő arányban tartalmazzon mondókát, verset, mesét.

Forrásanyagaink döntő része a magyar népmesék, a magyar gyermekköltészet alkotásai, de ezek mellett megjelennek a magyar és külföldi műmesék és más népek népmeséi. Gyakorta elővesszük a népköltészet, népi mondókák, rigmusok sajátosan magyar gondolatokat és észjárást sugalló alkotásait. Mondunk verses meséket, rövid igaz történeteket.

Mesék: népi-, kortárs- és klasszikus mesék (állat, tündér, tréfás-mesék, műmesék, láncmesék, folytatásos mesék, verses mesék)

Versek: népi gyermekversek, kortárs és klasszikus és külföldi gyermeköltők versei,

A gyermekeket a vers ritmusa, zeneisége ragadja meg elsődlegesen. Éppen ezért főleg a 3-4 éveseknél, de az óvodáskor végéig törekszünk arra, hogy mozgással összekapcsolt mondókákat, dúdolókat, verseket tanítsunk. A későbbiekben már a vers hangulati színezete is hat a gyermekekre, de nem a tartalom, hanem a vers zeneisége, a ritmusa, ríme vált ki érzelmeket. Ezt tekintjük alapnak egy-egy vers kiválasztásánál.

Mondókák: népi mondókák, kiszámolók, hintázók, párválasztók, labdázók, felelgetők, lovagoltatók, csiklandozók, altatók és ébresztgetők.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek maguk is szívesen mesélnek, verselnek, mondókáznak, báboznak, dramatizálnak.
- Használják a mesékből megismert szavakat, szófordulatokat.
- Képesek rövidebb mesét vagy a mese egy-egy részletét önállóan elmondani.
- Várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesemondás-, hallgatás feltételeinek kialakításában.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, a figyelem fenntartásának játékos, egyezményes jelzései.
- Figyelmesen, csendben hallgatják a mesét.
- Viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek létrehozásának jelei.
- Folytatásos mesék szálait össze tudják kötni.
- A mesekönyvek képeit önállóan hosszan nézegetik, kérik a felnőttet, hogy meséljen róluk.
- A könyvekben a képek alapján megtalálják kedves meséiket.
- A könyvespolcon a könyvek között eligazodnak.
- Vigyáznak a könyvekre folyóiratokra.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zene olyan emberformáló erővel bír, amely kihat az egész személyiségre, fogékonyá teszi a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását.

A rendszeres zenei nevelés fejleszti a gyermek megfigyelőképességét, emlékezetét, serkenti gondolkodását, tehát nagymértékben elősegíti értelmi fejlődését. A zene elemei külön – külön is értékes nevelő eszközök. A ritmus fejleszti a figyelmet, a koncentrációt és a határozottságot.

A dallam az érzésvilágot nyitja meg. A dinamika, a hangszín a hallást élesíti. Az éneklésnek – mivel a helyes légzés erősíti a hangadó szerveket – testnevelő hatása is van. A közös éneklés fegyelmettséget, önuralmat kíván, ezáltal fejlődik a gyermek akarat ereje is.

Kodály kiemeli a zene nemzetnevelő szerepét.

„Aki zenével indul az életbe, bearanyozza minden későbbi tevékenységét, az életnek olyan kincsét kapja ezzel, amely átsegíti sok bajon. A zene, tápláló, vigasztaló elixír, és az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.”

„Az óvodás korban kell lerakni a nemzeti hovatartozás alapjait. A tudatalatti nemzeti vonások legjobb megalapozója a néphagyomány, elsősorban a játék- és gyermekdalaival.”

A gyermek zenei fejlődése szoros összefüggésben van az általános testi és szellemi fejlődésével. Érzékelése mindjárt a születés után fejlődésnek indul.

A gyermek hangadása és mozgása egész kicsi kortól szorosan együtt jár: a gögicsléshez mozgás, a mozgáshoz gögicslés, kiáltás és az énekléshez hasonló hangok társulnak. Az első beszédkísérletei is közelebb állnak a zenéhez, mint a beszédhez. A megismert állatoknak, tárgyaknak, jelenségeknek nevét hangjuk utánzásával képezi.

A gyermek hangszalagja születéskor 5 mm hosszúságú. Növekedni hatéves kortól kezd. Ekkor évenként 1–1 mm-t növekszik a mutálásig. A hangszalag mérete 5 éves kortól kb. annyi mm, ahány éves a gyermek. Énekelni a második év végére kezd. Ez az énekhang azonban még nagyon közel áll a beszédhez. A hangszalagok fejletlensége és a hangképző szervek kis mérete miatt a gyermek csak kis hangterjedelemben képes énekelni.

Általában akkora hangtávolságban énekel, ahány éves. Tehát hároméves gyermektől szó-mi és mi-re-dó hangkészletű dalok éneklését várhatjuk, a hatévestől pedig pentaton dó-lá hangterjedelmű dalokét.

A gyermek fő tevékenysége a játék. Ebben éli ki mozgásigényét, ezen keresztül szerzi ismereteit, ezzel fejezi ki érzelmeit és gyűjti élményeit. A zene ritmusa szabályos mozgásra készíti. A mozgás hároméves gyermeknél még nem elég határozott, rendezett. Tempója lassú, ingadozó. Mindennek oka a testi és idegrendszeri fejletlenség, a figyelem ingadozása, az önuralom hiánya. A három óvodai év alatt a bizonytalan mozgás határozottá, szabályossá rendeződik, tempója felgyorsul.

A gyermeknek erősen fejlett az utánzó ösztöne. Ezt kihasználva a tanulása is erre épül.

Mivel a gyermek érzelmi lény, a világot is az érzelmein keresztül közelíti meg, ezért a gyermeket megközelíteni is az érzelmein keresztül lehet. Ebben nyújt segítséget az óvodapedagógusnak a zene, amely érzéseket, hangulatokat közvetít.

Az óvodába kerülő gyermek még egyedül játszik, de hamarosan érdeklődni kezd társai iránt, önuralma lassan fejlődésnek indul, így alkalmassá válik a közös játéokra és közös zenélésre.

A kisgyermek zenehallgatása néma együtténekléssel jár, és az átélés legtöbbször ritmikus mozgásban nyilvánul meg: bólogatás, ütögetés lábbal vagy kézzel, álló helyzetben ringó táncmozdulatok. A kisebb gyermek ösztönösen együtt éneklés az ismert dallamokat az előadóval, a nagyobbak már rendelkeznek annyi önuralommal, hogy képesek végighallgatni az ismerős dalokat beleéneklés nélkül. Az alkotótevékenység a kisgyermeknél még gátlástalanul jelentkezik. Bármilyen ritmusba szedett vagy szedhető mondatot szívesen énekel egy ismert dal mintájára.

Célunk

A közös éneklés és a játék örömeinek átélésével a gyermekek zenei ízlésének, esztétikai érzékének és zenei képességének fejlesztése. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyeltetése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok a zenélés nyújtanak örömet a gyerekeknek, keltse fel zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. A közös zenei tevékenységek során a gyermekek fedezzék fel a dallam, a ritmus, a mozgás örömét, szépségét. Az énekes népszokások, népi mondókák, dalos játékok valamint a népzene, népdalok, gyermektáncok, népi játékok, hagyományok megismertetése, megszerettetése.

Feladataink

- Az óvodapedagógus a zenei nevelés, tervezés és tevékenység vezetés terén alkalmazza a szakirányú jártasságát.
- Rendelkezzen fejlett zenei képességekkel és előadó készséggel, annak érdekében, hogy eredményes oktató/nevelő munkát végezhesen.
- A gyermekek képességeit és készségeit az óvoda énekes-játékos-hangszeres anyagának rendszeres gyakorlásával, az ismeretanyagok folyamatos bővítésével fejlessze.
- Az óvodapedagógus legyen képes szép és kifejező éneklésre, zenei előadásra.
- A sikeres zenei nevelés megvalósulásának érdekében tartsák be az alapvető didaktikai elveket.

Mint:

- Az aktív alkotómunka elve

A mai zenei nevelés az aktív alkotómunka elvét helyezi előtérbe. Az aktivitás az a tevékenység, amelyet az ember külső vagy belső indíttatásra végez. Az óvodás és kisiskolás gyermekeknél az aktivitás egybefonódik a zene iránti érdeklődéssel, mozgásigénnyel, játékkal, utánzási készséggel, ami a kíváncsiságból és fantáziából ered. Az aktív alkotómunka másik feltétele a pedagógus munkája.

- A szemléletesség elve

A zenét a hallószerven keresztül érzékeljük. Itt a zenei hang lesz a szemléltető eszköz. Mivel számíthatunk a gyermek utánzókézségére, ezért legjobb szemléltetés az óvodapedagógus éneke.

- A fokozatosság elve:

Az egyszerűtől az összetett felé, az ismerttől az ismeretlen felé, a közelebbitől a távolabbi felé, a konkrétól az absztrakt felé való haladást hangsúlyozza.

- A céltudatosság és következetesség elve:

Ennek feltétele a zenei nevelés céljainak és feladatainak pontos ismerete. Állandóan tudatosítani kell, hogy milyen célt akarunk elérni. Elengedhetetlen a zenei képzés pontos megtervezése, és a hatásos oktatási módszerek alkalmazása.

- A tudatosság elve:

A gyermek ismerje fel, tudatosítsa zenei tevékenységének lényegét (például: azért ringatjuk a babát, mert el akarjuk altatni, vagy azért énekeljük az altatót halkán, mert el szeretnénk altatni).

- Az egyéni bánásmód elve:

Minden gyermek más-más zenei képességekkel rendelkezik. Külön figyelmet kell szentelnünk a zeneileg kevésbé fejlett gyermeknek, többet kell vele foglalkoznunk. A tehetségesebbeknek igényesebb feladatokat adhatunk, hogy képességeiknek megfelelően fejlődjenek tovább.

A dalok, zenehallgatási darabok, énekesjátékok kiválasztásánál, figyelembe vesszük a gyermekek életkorát. E szabály betartásával biztosítjuk a gyermekek egyenletes megterhelését. Amennyiben a korukhoz mérten nehéz feladatok elé állítjuk őket, nem lesznek képesek ezeket a feladatokat megoldani, túlterheljük őket, elveszítik önbizalmukat. Ellenkező esetben, tehát ha túl könnyű a feladat, untatjuk őket, és nem biztosítjuk fejlődésüket. Hogy a követelmény a gyermekek korához mérten megfelelő legyen, egyformán fontos a gyermek lelki, testi és zenei fejlettségi szintjének pontos ismerete.

Az óvodapedagógus további feladatai:

- Igényes zenei anyag összeállítása, a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével.
- Megfelelő hangsúlyozással, tagolt előadással, megfelelő hangmagasságban.
- A dallam, és a szöveg, a mozgás egységének megéreztetése, élményt nyújtó tevékenységekkel.
- A népdal, népzene, népszokások átadása, énekes játékok, táncmozdulatok, térformákkal való ismerkedéseken keresztül.
- Mintaadással, a népdalok, műdalok, ölbéli játékok, mondókákkal való ismerkedés.
- Zenei képességek fejlesztése
- Éneklési készség

- Hallásfejlesztés
- Ritmusérzék fejlesztés
- Zenei ellentétpárokkal való ismerkedés
- Zenehallgatásra nevelés
- Zenei innovációs program beépítése

A fentiek alapján sikerkritériumaink:

- Az élményt nyújtó közös éneklés megvalósítása, az éneklés öröme, a zene megkedveltetése, mintaadás és közös tevékenységek által.
- A zenei érdeklődés, zenei ízlés, esztétikai fogékonyság sikeres megalapozása.
- A felnőtt mintaadásával, az éneklés, zenélés mindennapjaik részévé válása.
- A zenehallgatás alkalmá, időpontja nem korlátozódik csak a zenei foglalkozásokra.
- Zenei programok, innovációk megvalósulása.

Óvodánkban törekszünk innovációra is a zenei területen.

- A Mese-Báb és a Zene
 - Célja: mesélés, bábozás, zenélés összekapcsolása
 - Sikerkritériuma: Óvónői bábelőadások megvalósulása, zenei elemek beépítésével.
- Ünnepek, hagyományok, jeles napok zenei elemekkel
 - Célja: Zeneiség beépítése az óvodai ünnepekbe, hagyományokba, közös tevékenységekbe, jeles napokba.
 - Sikerkritériuma: Zeneiség beépítésének megvalósulása az óvodai ünnepekbe, hagyományokba, közös tevékenységekbe, jeles napokba.
- Zene és jóga a gerincvédelem szolgálatában
 - Célja: A gerincvédelem/prevenció, zenei elemek beépítésével.
 - Sikerkritériuma: A gerincvédelem/prevenció megvalósulása zenei elemek beépítésével.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Örömmel játszanak, énekelnek közös énekes játékokat, mondanak mondókákat.
- Kifejező, esztétikus mozgásra törekednek.
- Egyéni képességeikhez mérten tudnak egyedül énekelni.
- Önállóan is kezdeményeznek énekes játékokat.
- Érzik és mozgással kifejezik az egyenletes lüktetést.
- Ritmuskövetésre, ritmusváltásra képesek.

- Rövid dallam vagy ritmus motívumokat képesek visszaénekelni, vagy tapsolni.
- Felismerik a magas, mély hangok közti különbséget.
- Ismerik az egyszerű ritmushangszerek használatát.
- Tudnak elmélyülten figyelni a zenehallgatásra.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felkarolása - Ének kör

Óvodánkban a kiemelkedő zenei képességekkel rendelkező gyerekeknek részére ének-zene tehetséggondozásként külön foglalkozásokat szervezünk. A középső csoportokban a 4-5 éveseknek, valamint nagycsoportokban az 5-6-7 éveseknek rendszeres időközönként, heti egy alkalommal 25-30 percben. A foglalkozások felépítése és tartalma lényegi jegyeiben megegyezik a Programban illetve Forrai Katalin: Ének az óvodában című művében leírtakkal, anyaga viszont nem azonos az egyes csoportok ének-zene foglalkozási anyagával. A foglalkozások menete játékos, változatos, érdeklődéskeltő és sok mozgást tartalmaz. Kis létszám mellett, 10-12 gyermekkel – az életkornak megfelelően – lehetőség nyílik a zenei képességek nagyobb intenzitással és egyénileg történő fejlesztésére (ritmusérzék, hallás, mozgásformák), így az iskolai zenei előkészítésre. A külön foglalkozás hozzájárul a gyermekek mozgásfejlesztéséhez (nagy- és finommotorika, egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció), valamint a testséma és percepció fejlesztéséhez.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, építés és a kézi munka fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésnek. A tevékenységek során a gyermekek megismerkednek a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel. Hozzájárul a gyerekek kézügyességének és finommozgásának fejlesztéséhez, esztétikai érzékük kialakításához. Fejleszti térbeli tájékozódásukat, nyelvi kifejezőképességüket, erősíti önbizalmukat. Ezek a tevékenységek az önkifejezés és kreativitás eszközei. A gyermek látva a valóság és az elkészült produktum különbségeit, az egyre kifejezőbb ábrázolásra, kreatív önkifejezésre törekszik. Elindul egy egyre pontosabbá, érzékletesebbé váló önfejlesztő folyamat, amelynek során az analízis-szintetizáló tevékenységnek eredményeképpen emlékképei is egyre több részletből tevődnek össze, vizuális emlékezete egyre pontosabbá válik, belső képe gazdagodik.

Az ábrázoló tevékenység tehát - az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva - segíti a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó, és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását, és annak képi kifejezését, a gyermek tér- forma és szín képeinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti

nyitottságuk, igényességük alakítását. Az ábrázoló tevékenység nagy jelentőséggel bír a központi idegrendszer, az agy, a szem, a kézmozgások, a testtudat, a laterális dominancia fejlődésében. A kéz finommotorikájának a fejlettsége szoros összefüggésben van a gondolkodási funkciók kibontakozásával és differenciálódásával.

Az anyagok újrahasznosítása során érzékenyebbé válnak környezetük iránt, segítve őket a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeinek megértésében.

A gyermekek munkáinak kiállítása ösztönzőleg hat a gyermekek további tevékenykedésére is.

Törekedni kell a gyermeki alkotások bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Óvodánkban a befogadás időszakában a spontán érdeklődésre alapozva használjuk ki az eszközök motiváló hatását. Fontos, hogy pozitív kapcsolat alakuljon ki a gyermekben az ábrázolási tevékenység iránt.

A nagyméretű rajzlapokra firkálhatnak, ujjukkal, tenyerükkel lenyomatot készíthetnek. A vonalak és színek kavalkádjából örömmel fedeznek fel egy-egy valamire hasonlító formát. A kezdeti ösztönös firkálás lehetőségét megadva, az udvaron is biztosítjuk a lehetőséget, hogy krétával táblára, homokba pálcával, rajzolhassanak.

A gyermekek tetszés szerint vehetnek részt a plasztikai alakításban, fontos, biztosítva legyen minden nap gyurmázási lehetőség.

Az agyag, gyurma markolászása, gyurkálása, ütögetése, stb. önmagában is öröm valamint rendkívül módon fejleszti a kis-és nagymozgást, finommotorikát, szem-kéz koordinációt. Fontos a vizuális neveléshez való pozitív érzelm formálása a már megismert technikák gyakorlása. Megjelennek a közös munkák, közös képalkotások és új technikák is jelentkezhetnek. Segítségünkkel megismerkednek a gyermekek a kézimunka alapfogásaival, tépéssel, nyírással, ragasztással, stb., az anyagok más-más tulajdonságaival. Ismereteik bővülésével lehetőséget biztosítunk az elsajátított technikák együttes alkalmazására, egyéni és közös munkák alkotására.

A gyermeket a változatos színhasználatra ösztönzik a vastag, színes ceruzák, zsírkréták, különböző vastagságú ecsetek eszköztára, valamint a különböző színű és vastagságú papírok, anyagok segítik a technikák változatos gyakorlását. Az egyéni képalakítás, az arányérzék, háttér megjelenése, a sok gyakorlás által fejlődik, egyre aprólékosabb, precízebb munkák kerülnek előtérbe.

Célunk

A gyermekek ezen jellegű tevékenységei olyan örömteli cselekvések legyenek, amelyben az élmény és képzeletvilág szabad önkifejezése érvényesül. Fejlődjön a gyerekek vizuális észlelése emlékezete, képzelete, vizuális gondolkodása. Fontos szempont a tehetséges gyermekek gondozása, a lemaradók felzárkóztatása.

Feladataink

- Biztosítsa az alkotó-, alakító tevékenységhez szükséges feltételeket, változatos eszközöket, a nyugodt helyet, ahol a mozgó gyerekektől védett az alkotók köre.
- A nap folyamán mindig adjon lehetőséget a tevékenységek gyakorlására. Az életkornak megfelelő, technikák, eszközök állandó helye biztosítja a gyermeknek a választási lehetőséget.
- Az alkotó gyerekeket kísérje figyelemmel, mutassa be az anyagok eszközök használatát, a munkafogásokat, technikákat segítse felidézni.
- Biztosítsa a tevékenységek differenciált szervezeti formáit.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek, hogy egy technikát több formában gyakorolhassanak az adott témában. Ugyanakkor több alkalommal, más-más technikával ismerkedhessenek.
- Párhuzamosan végezhető tevékenységként, adjon lehetőséget a szabad alkotásra.
- A gyermeket juttassa el a saját szintjükön történő alkotás öröméhez.
- Tartsa tiszteletben a gyermeki produktumot.
- Lehetőség legyen az új ábrázolási technikák megismerésére, kipróbálására.
- Adjon tanácsokat a szülők számára az otthoni ábrázoló tevékenységek megszervezésére.
- Vonja be a családokat az óvodai készülődésbe, termések, anyagok gyűjtésébe ezzel is elősegítve az óvoda - család kapcsolatának alakulását.
- A nagyobb gyerekeket ösztönözze a vegyes technikák alkalmazására.
- Figyeljen tudatosan a gyermekek rajzában megnyilvánuló jelzésekre.
- Neveljen önértékelésre, mások munkájának megbecsülésére.
- Az alkotás tényét, szándékát, értékelje ne a technikai készséget.
- A gyermekmunkák mindegyike kerüljön a munkatáblára, a csoportszoba dekorációknál a gyermekmunkák kapjanak kiemelt szerepet.
- Keresse a természetes anyagok adta lehetőségeket, irányítsa rá a gyerekek figyelmét.
- Játéktevékenységben (egyéni igény alapján), biztosítson lehetőséget népi technikák megismerésére, elsajátítására is. / szövés, fonás, batikolás stb./.
- Az eszközök használatánál jelenjen meg a tudatosság a felhasználásban, keressék az egészséges anyagokat azokat nem pazarló módon használják fel. Törekedjen az anyagok újra hasznosításának minél többszöri alkalmazására, segítve a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását, kihasználva a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit.
- Az ábrázoló tevékenységek szervezése során adjon lehetőséget a sémák nélküli önálló felfedezésre, kreatív önkifejezésre.

- Biztosítson lehetőséget igényes műalkotások, a népművészeti elemek, az esztétikus tárgyi környezet megismerésére.
- Adjon alkalmat egy-egy téma közös feldolgozására is, amelynek során a gyermekek erkölcsi és szociális képességei formálódnak.
- A tehetségesnek ítélt nagycsoportos gyermekeket az intézményi tehetséggondozás keretében működő barkács kör tevékenységeit vezető kolléga figyelmébe ajánlja.
- Esztétikai érzék, látásmód alakítása, fejlesztése, szép iránti igényesség, nyitottság alakítása.
- Kezdeményező, kreatív magatartás kifejlődésének elősegítése.
- A képi-, plasztikai-, konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása.
- A gyermek tér – szín és formavilágának gazdagítása.
- Kézmozgások finomítása
- Egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése (különböző anyagok és technikák megismertetése).
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.

Jellemző tevékenységek korcsoportonkénti bontása:

3-4 éves korban: Ábrázoló tevékenységük szervesen beépül játékukba, ebben az időszakban manipulálásuk nem más, mint a gyakorló játék egy fajtája. Feladatunk ebben az időben a szokások, szabályok rögzítése, a technika használatának pontos megtanítása, gyakoroltatása, ill. annak figyelemmel kísérése, hogy időről-időre változatos sorrendben minden eszköz újra kézbe kerüljön. A szabadon firkálgató, mázoló, gyurkáló gyermekekkel éljük át a felfedezés, az alkotás, a színek, formák adta örömet, esztétikai élményt. A firkából kilépő, valamint ábrázolni kezdő gyermeket egyénileg segítjük a tovább lépésben.

4-5 éves korban: A manuális tevékenység továbbra is természetes módon beépül s gyermekek játékába. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítjük élményeikhez kapcsolódó témákkal, s azokhoz megfelelően illeszkedő technikákkal. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás. A plasztikai munkák során legyenek képesek formák tagolására, sajátítsanak el újabb technikát. Biztosítsuk annak a lehetőségét, hogy az építés során variálják a teret, használjanak nagyobb méretű dobozokat, takarókat. Finommozgásuk egyre jobban fejlődik, alkotásaik tagoltabbak, részletesebbek. A gyermekek segítsenek az eszközök előkészítésében, elrakásában.

5-6-7 éves korban: A képalakítás során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót. Gazdagítsuk a technikai megoldásokat.

Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy a saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, kirándulások, ünnepek eseményábrázolásai is.

Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében, nagyobb méretű elemekből összeállított térrészek, búvóhelyek, sátrak, házak építésében a tér változatos kihasználása érdekében. A környezetben látható esztétikus jelenség megfigyelése, rácsodálkozása pl. táj, növények, időjárás, gyermekek, állatok. Alkotásaik kidolgozottabbak, részletgazdagabbak, arányosabbak. Eszközök használata rögzül. Finommotorikájuk fejlettebb.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felkarolása - Barkácskör

A tehetség, mint lehetőség már egészen korai gyermekkorban is megmutatkozhat. Felfogásunk szerint nem misztikus adomány, sokkal inkább különös környezeti hatások és öröklött jegyek együttes fennállásának következménye. Egyéni megnyilvánulásai sokfélék lehetnek.

Leggyakrabban az ábrázoló tevékenység iránti vonzódásban nyilvánulnak meg. A kifejezőkészség átlagosnál intenzívebb fejlődésében, sajátos egyéni látásmódban, különleges színvilág megjelenítésében. E megnyilvánulások felfedezése esetén a különös egyéni tovább fejlődési út biztosítása a mi feladatunk: a gyakorlás, a lehetőség, az egyéniség kiteljesedésének (hely, idő, eszköz)biztosításával, a kreativitás iránti belső szükséglet előhívásával.

A tehetség-ígéretes gyermekek számára barkács körű tevékenységet biztosítunk óvodánkban hetenként egy alkalommal. Egy - e célra berendezett - helyiségben egy kreatív óvodapedagógus vezeti ezt a külön tevékenységet. Tudatosan úgy, hogy életkor szerint nem válogatja külön a 4-5 és az 5-7 éves, tehát a középső és nagycsoportos korosztály tagjait, hanem a folyamatosság elve szerint ki-ki addig dolgozik, amíg akar, s a fiatalabbak – tevékenységüket befejezve – bármikor abbahagyhatják a munkát. Ezeken a foglalkozásokon a témajavaslat elhangzása után a technikák és eszközök széles köréből választva ki-ki a saját elképzelése szerint dolgozhat. A résztvevők - akiket az önkéntesség és a tárgy iránti érdeklődés tart össze - fegyelmezettek, aktívak, ezért termékenyek, kreativitásuk sokkal inkább kibontakozhat, mint a csoportbeli foglalkozásokon. Majd az itt megismerteket átadják saját csoporttársaiknak is, ezért ez a külön foglalkozás húzóerőt jelent a többi gyermek számára. Praktikus haszna, hogy kiállításokat rendezhetünk a kör tagjainak munkáiból, az óvoda díszítésére alkalmazhatók a kis alkotások, s nem utolsó sorban versenyekre nevezhetünk be az itt készült munkákkal.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Élményeit, tapasztalataikat képes megjeleníteni, vizuális és verbális formában, alkotásaikban. Képes változatos technikákkal, helyes munkafogásokkal, önállóan alkotni.

- Ismerjék meg az alkotási technikákat, anyagokat, eszközöket, bátran, szívesen használják azokat.
- Legyenek képesek önállóan is anyagokat és technikákat választani alkotásaikhoz.
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete, térlátása, látásmódja legyen korának megfelelő. Szem-kéz mozgása összerendezett.
- Szerezzenek alapvető jártasságot a papír, a ceruza, a kréta, a formázóanyagok helyes használatában.
- Használják életkori sajátosságaiknak megfelelő biztonsággal az ollót. Vigyázzanak saját és társaik testi épségére.
- Váljon finommotorikus képessége, vonalvezetése lazává, biztossá.
- Szeresse maga körül a harmóniát, szívesen díszítse a környezetét. Képes legyen az esztétikai élmény befogadására.
- Ábrázolása során kitartó, és tiszteletben tartja mások alkotását.
- Tudjon különféle technikával képet alkotni, a technikát önállóan a rendelkezésére álló anyagból megválasztani.
- Szívesen illusztráljon mesét, örömmel jelenítse meg az őt leginkább érdeklő jeleneteket.
- Élményeit, fantáziavilágát alkotásaiban vizuális képzet, élmények, belső képek alapján, egyéni módon, részlet-gazdagon jelenítse meg. A színeket változatosan alkalmazza a hangulatok és érzések megjelenítésében.
- Az emberábrázolásban nagy jelentőséget kapnak a részletek, a részletezésre való törekvés. Megjelenik a háromdimenziós ábrázolás és a mozgásábrázolás.
- Környezettudatos magatartással használja az eszközöket, szükség szerint szelektáljon, bánjon gazdaságosan a különböző eszközökkel. Fedezze fel az újrahasznosítás örömét.
- Váljon igényévé az újra hasznosítható anyagokból való alkotás, a környezettudatosság.

5. Mozgás

A tanulási képességek fejlesztéséhez elengedhetetlen a mozgás, ugyanis az idegrendszer fejlesztésének alapja a motoros fejlesztés. A mozgás játék és örömforrás egyben.

Ahhoz, hogy elégedett emberekké váljanak, már kis korban törekedni kell az „ép testben ép lélek” eszmeiség megalapozására. Az óvodások már egészen apró korban megszeretik a mozgást. Jó lenne elérni, hogy később serdülőként sem mondanának le róla. Fontosnak gondoljuk, hogy e rohanó, megterhelő világban az óvodások megismerjék, tiszteljék a környezetüket, egészséges életmódban cseperedjenek fel és bírják a mindennapi megterhelést.

A közös játékon alapuló mozgásnak olyan közösségteremtő ereje van, amely a nevelés több területén is érezteti pozitív hatását. A jókedvűen, örömmel végzett tevékenység pedig új motivációt teremt még újabb tevékenységek kipróbálására, melyek hozzájárulnak a személyiség komplex fejlesztéséhez. A mozgásos tevékenységeknek az integrált nevelésben, oktatásban a személyiségfejlesztő hatása igen nagy. A játékos mozgás olyan megoldási lehetőségeket kínál, amely hozzájárul a gyermekkori kompetenciák fejlesztéséhez, sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőségekhez. A játékos mozgás kapcsolódik az aktuális gyermeki tevékenységekhez, testükkel is megélhetik, elmélyíthetik tapasztalataikat, segít a komplex gondolkodásban, a komplexitás megvalósításában. Olyan megoldási módokat alkalmaz, melyekkel örömtelivé és játékosá tehető a gyermekek mozgásfejlődése.

A mozgást első lépésként játékos tevékenységekkel, ún. „mozgásos játékokkal” fejlesztjük, mert ezek a kevésbé szabályozott tevékenységek segítenek a gátlások feloldásában, a többirányú, többfunkciós mozgásszükséglet révén összerendezzük a különböző testrészek tevékenységét. A játék lendületébe, ritmusába belefeledkező gyermek így szinte észrevétlenül gyakorolja be a tovább lépést jelentő nagymozgás-koordináció alapelemeit.

Ezeknek a játékoknak szocializációs szerepük is van. Hozzásegítenek a csoport kialakításához, aminek a gyermekek későbbi zökkenőmentes integrációja szempontjából van jelentősége.

A Komplex Prevenció Pedagógiai Program iránymutatása szerint a fejlesztés a gyermek életkori és egyéni fejlődési sajátosságaihoz igazított támasznyújtás, amely a gyermek természetes megnyilvánulásaira épít, ezek pedig a játék és a mozgás. E két tevékenység – amelyek adott esetben egy komplex tevékenységben nyilvánulnak meg – alkotják a gyermek csaknem teljes napját. Mozgásán keresztül tapasztalja meg saját testének felépítését, testrészeinek működtetését, szabályozását, alakul vesztibuláris rendszere, tájékozódik a térben, észleli a taktilis, kinesztetikus, vizuális, akusztikus ingereket. Azt is tudnunk kell, hogy egy tevékenység nem csupán egy részképességre hat, hanem komplexen, az érintett területeket segítő, támogató, az azzal együttműködő képességekre is. A fejlesztés komplexitásába beletartoznak olyan, már-már elfeledett képességek, mint az ügyesség, a gyorsaság, a mozgásbátorság, a mozgásbiztonság, az állóképesség, a reakciógyorsaság, a nyitottság, valamint a kognitív képességek, pl. a megfigyelőképesség, az analógiás gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, az ok-okozati összefüggések felismerése, a figyelem, a feladattudat, a feladattartás. Ezek a területek minden fejlesztőjáték fejlesztési céljaként értendők, hiszen az egyes részképességek fejlődésének eredményei.

Célunk

A mozgás megszerettetése és a mozgáskedv megőrzése, egészséges életvitel kialakítása a gyermekeknél. A gyerekek mozgás által szerzett tapasztalatainak bővítése, a mozgáskészségek alakítása, a gyermekek érzelmi és szociális képességeinek fejlesztése.

Feladataink

- Megalapozzuk a gyermekekben azokat az egészségs és testkulturális magatartáskészségeket, szokásokat, amelyek az egészséges életvitelhez szükségesek.
- Figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermekeknek már óvodás korban megszeressék és igényükké válják a rendszeres testmozgás.
- Felkészülünk nap mint nap szervezett mozgáslehetőségek biztosítására az udvaron, az épületben egyaránt.
- Tudatos felkészüléssel segítjük és irányítjuk a mozgásfejlődést.
- Támogatjuk a gyermekeket, hogy kedvükre mozoghassanak. A szabad mozgástevékenységet tudatos környezetalkítással teremtjük meg a gyerekeknek a csoportszobában, tornateremben illetve a szabadban egyaránt.
- Megfelelő ruházattal és lábbelivel a gyermek komfortérzetének biztosítása, a gyermek ilyen irányú igényeinek felkeltése, jó szokások kialakítása.
- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése.
- Rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét, állóképesség fejlesztése.
- A megnövekedett mozgásigényű, sajátos nevelési igényű gyerekek igényeihez is igazodó tevékenység szervezése és differenciált terhelés. Az SNI gyerekek esetében az integrált nevelést segítő specifikus fejlesztést, egyéni tovább haladást biztosítjuk.
- Felismerjük a gyermekekben a tehetség ígéretét, és differenciálva tudatosan segítjük annak kibontakoztatását. Felhívjuk a szülő figyelmét gyermekének kiemelkedő mozgásos képességeire.
- A mozgásos tevékenységeknél a helyes elsajátítási technikákat bemutatással, tevőleges segítségnyújtással alakítjuk ki.
- A mozgásos tevékenységeknél a gyermekeknek személyre szabott értékelést adunk.

A mozgásos játékok két csoportra oszthatók:

1. Az eszközhasználat nélküli játékok (fogócska, bújócska, körjátékok, stb.) gyakorlása során kifejlődik a beszédre figyelés, az összpontosítás képessége, fejlődik a gyermek szabály- és feladattudata, bővül a szókincse, kialakul benne a mozgásutánzás és reprodukálás képessége, fejlődik ritmusérzéke, javul improvizációs készsége.

2. Az eszközhasználatlalt folytatott játékokban (labdázás, célba dobás) az eszközök (labda, babzsák) használatával kialakul a cél rögzítésének képessége, kialakulnak a szemkövető és letapogató mozgásai, fejlődik a figyelem és a koncentrációs készség, gyorsul a reakciókészség.

A mozgás készítésében fontos szerepet játszanak:

- gyerekek érzelmei
- kíváncsiságuk
- mozgásanyag
- játékoság

A mozgás fejleszti a gyermek ellenálló képességét, a test koordinált, összerendezett mozgását, egyensúlyérzékét, izomrendszerét, testi erejét, egész személyiségét.

A mozgás révén képessé válik a differenciált mozgásra. Az óvodásaink egészséges fejlesztésével eljuthatunk a nem kellően koordinált nagymozgásoktól az ugrások, guruló átfordulások, a pontosabb szem-kéz, szem-láb koordinációt igénylő gyakorlatokon át akár a kar, a láb apróbb izommunkák végzéséig (kislabda dobás, függésekből átfogás).

A mozgás igényli annak észlelését, hogy mekkora a mozgástér előre, jobbra, balra, hátra. A gyermek gyorsabb, bátrabb mozgásra képes a szabadban, mint egy zárt teremben. Meg kell tanulnia alkalmazkodni a tér adta lehetőségekhez. Miután a mozgás belső igényből fakad ebben a korban, nagyon fontos, hogy sokat tartózkodjanak a szabadban. A játékok csak a szabályok révén lesznek igazán érdekesek, a szabályokat önként és szívesen vállalják a játék kedvéért, így a mozgást biztosító játékaink kialakítják a gyermekek szabálytudatát. Türelemre, kitartásra is nevelnek, hiszen tudni kell kivárni azt az időt, amikor szerephez juthat egy-egy játékban.

Kedveltek a különböző futó játékok. Egyszerű fogójátékok sokaságát ismerjük, kezdeményezzük a testnevelés foglalkozások kereteiben és az udvaron. Szükséges olyan mozgásos játékok szervezése is, amelyet szűkebb térben, csoportszobában, tornateremben, jól szellőztethető tágasabb előtérben kezdeményezhető. Nagymozgások (pl. járás, futás, ugrás, csúszás, mászás, egyensúlyozás és finommotoros mozgások) fejlesztését szolgálják elsősorban, de általuk fejlődik figyelmük, gyors reagáló képességük, szabálytudatuk, kitartásuk, térbeli tájékozódásuk. Bátrabbak, figyelmesebbek, fegyelmezettebbek lesznek a játékok sikeressége révén.

A mozgásfejlesztés szervezeti formái az óvodánkban:

Szabad mozgástevékenység

A gyermekek napirendjét úgy alakítjuk ki, hogy egész nap biztosítsunk számukra megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységre a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

A 3-4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. Ezért a csúszáshoz, mászáshoz, bújáshoz szükséges eszközöket folyamatosan biztosítunk.

4-5 éves korban a nagymozgások mellett nagy hangsúlyt kap a szem – kéz, szem – láb koordináció és az egyensúly érzék fejlesztése. A szem – kéz, szem – láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célba dobó játékok, a kugli, az ugróiskola, ugrókötel és a manipulációs barkácsoló tevékenységek.

Az egyensúly fejlesztése a szabad játékban leginkább a hintázó, ringató, pörgő mozgások közben történik. Erre a célra jól használhatók: a különböző hinták, a Body – roll, lépegető, a tányérhinta, láncos lengőhinta, gerenda, mozgáskotta.

5-6-7 éves korban a finommotorika, a térirányok, a téri tájékozódás, és az oldaliság fejlesztése válik hangsúlyossá.

Szervezett mozgástevékenység

A mindennapos mozgás és a heti rendszerességgel ismétlődő mozgásfoglalkozás formájában is megjelenik mindennapjainkban.

A mindennapos mozgás megalapozza annak igényét, hogy mindennap mozogni jó, szükséges. Ennek időtartama 20 perc, melynek középpontjában a mozgásos játék áll.

A tevékenységek felépítése és mozgás anyaga szabadon választható az óvodapedagógusok számára. A tornaszertárban változatos eszközök állnak rendelkezésre a sokoldalú fejlesztések megvalósításához.

A foglalkozások szervezésénél fontos szempontnak tartjuk, hogy a gyermekek folyamatosan mozogjanak, a várakozási idő minimális legyen, és a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően végezhessek a különböző mozgás típusokat.

Differenciált feladatokkal segítjük, hogy minden gyermek megtalálja a képességének megfelelő mozgásos feladatot. A fejlődésben eltérést mutató gyermekeket is ösztönözzük a mozgásra. Természetesen mindenben segítséget nyújtunk, amiben igénylik azt, de amit önállóan képesek elvégezni, azt elvárjuk tőlük.

A játékot eszközként alkalmazzuk mozgásfejlesztés során, az egész tevékenységet áthatja. A feladatok végrehajtása során olyan készségeket, képességeket alakítunk ki, melyek elősegítik az egyre pontosabb mozgásvégzést.

A pozitívumokat kiemelve helyes mintaadással ösztönözzük a gyermekeket az esztétikus mozgásra. A mozgásanyagtól és az időjárástól függően a késő tavaszi és kora őszi időszakban a tevékenységeket a szabadban szervezzük, más időszakokban a tornateremben, tornaszobában, csoportszobában.

Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni adottságait és képességeit, amit a fokozatosság elvével párosítunk. A tevékenységekben a részvétel kötelező, de nem kényszeríthető.

Célunk a belső igényből fakadó mozgásaktivitás kialakítása. A visszahúzódo gyermekket türelemmel, tapintatosan vezetjük be a mozgásos tevékenységbe. A tevékenységeken, elsősorban a játékos utánzó mozgások, és a játékok dominálnak. A kézi szereket - labda, szalagok, kendők, babzsák - a kezdetektől fogva nehézségi fokuknak megfelelően alkalmazzuk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Megszeretik, és igénylik a mozgást.
- Fejlődik tér-és időtájékoztató képességük.
- Mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- Kislabdát hajítanak, labdát vezetnek.
- Egyéni, csoportos sor- és váltóversenyt játszanak a szabályok pontos betartásával.
- Állórajtból indulva 20-30 métert futnak
- Egyensúlyoznak padmerekítő gerendán
- Neki futással akadályt ugranak, talajérkezésüket fékezni tudják.
- Növekszik teljesítőképességük.
- Megértik az egyszerűbb vezényszavakat, alapvető szakkifejezéseket.

6. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk

A külső világ tevékeny megismerése, a természeti, emberi, tárgyi környezetben való eligazodás az ezzel összefüggő tapasztalatszerzésből, ismeretszerzésből áll. E folyamatba kell beágyazni a gondolkodás fejlesztését, vagyis a gyermekek környezetéből kell kiemelni a tájékozódás, az ismeretszerzés közvetlenül érzékelhető tartalmát. Élő és élettelen természet szeretetének és megóvásának elsajátítása valamint a körülöttünk lévő környezet megismerése, védelme, értékei.

A környezet és természetvédelem kiemelése, a természeti értékek megismertetésére és megőrzésére nevelés. A gyermekek, és a szülők környezeti, és egészséges életmód szemléletének formálása.

Feladataink

- Lehetővé tesszük a gyerekek számára a külső világ tevékeny megismerését mindezt felfedezéssel, spontán és irányított tapasztalat szerzéssel és a rácsodálkozás örömeivel.
- Olyan szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, olyan képességek és készségek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a természetes és az ember által épített, létrehozott

környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer, a környezettudatos életvitel kialakításához.

- A gyermekek közvetlen környezetében lévő élővilág megismertetése, megszerettetése óvása, a természetben végbemenő folyamatos változás megláttatása.
- Konkrét tapasztalatokon keresztül az élő- és élettelen tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megláttatása.
- Kialakítjuk gyermekeinkben az élő iránti szeretetet és tiszteletet. Ezeken keresztül növeljük a felelősség és kötelesség tudatukat a másság elfogadását és kezelését, a kiszolgáltatottak jogainak elismerését és önzetlen támogatását az emberi gondoskodás szükségességének meglátását társadalmunkban, valamint az állat- és növényvilágban.
- Olyan információk nyújtása a gyermekek számára mely alapján teljes biztonsággal tudjanak tájékozódni és eligazodni a környezetükben.
- A gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva kell új ismereteket nyújtani nekik, illetve a meglévőket mélyíteni, rendezni. Eközben építhetünk a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára.
- A környezettel való együttélésre való nevelés, környezet és természetvédelem, környezeti kultúra közvetítése az életmódon, gondolkodáson, viselkedésen keresztül ez által a teljes személyiség fejlesztése.
- A fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartás alapozása és alakítása.
- A hagyományok és néphagyományok valamint az ezzel kapcsolatos szokások megismertetése, ezek szeretete, értéke és védelme.
- Környezettudatos, természetbarát óvodai élet szervezése.
- Környezetre figyelő magatartás megalapozása.
- A gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozása, rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakítása.
- A Zöld ünnepek megtartása, ezzel is a Föld megóvására való összpontosítás.
- Szelektív hulladékkezelés, és az újrahasznosítás fogalma és lehetőségei.
- A nevelési célok és feladatok megfogalmazásában a természet és környezetvédelmi feladatokat kiemelten kezeljük a helyi adottságok alapján (pl.fák védelme, madárvédelem, hulladék kezelése és felhasználása, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, a lakóhely megismerési tevékenységek, az épített és a természeti környezet védelme stb.).
- Tudatosítjuk, hogy az ember, felelős a természetért, és ha nem vigyáz, rá tönkre is teheti.

A környezet megismerésére nevelés során kialakulnak a gyermekben a kulturált élet szokásai, az elfogadott viselkedési formák, az érzelmi és erkölcsi viszonyok. A környezet minél átfogóbb megismertetése azért is szükséges, mert általa közvetítjük az egyetemes, a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helysége jellemző néphagyományokat. Hagyományok által őrizhetjük meg a tudást, tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak. Ha mindehhez hozzájárul az óvodapedagógus érdeklődése, lelkesedése, empátiás készsége, színes egyénisége, biztos, hogy gyermekeink megszeretik környezetüket, ragaszkodnak ahhoz, s megfelelő ismeretekkel rendelkezve eligazodnak benne. A környezet megismerésére nevelés hagyományos témái kevésbé behatároltak, s ezáltal tartalmi és módszertani ötletek kipróbálására is lehetőséget nyújtanak. A témák szinte kínálják a valóság megtapasztalásának, a játékos cselekedtetés lehetőségét.

Az óvodapedagógus a témák válogatása közben a lakóhely, a környezet sajátosságaihoz igazodik, nem elvont ismereteket közvetít. A természeti és társadalmi környezet témái az ezekről szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előre haladtával lineárisan bővülnek és koncentrikusan mélyülnek. Ez teszi lehetővé az alapos megismerést. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét.

A spontán játékokhoz kapcsolódva, az önkiszolgáló tevékenységbe építve, az óvodapedagógussal történő beszélgetés során, séta, kirándulás, udvari tevékenység közben legalább olyan hatékonyságot érhetünk el, mint a tudatos kezdeményezéseken, tevékenységekben. A cselekvő, felfedező tevékenységszervezés módszerével a differenciált bánásmód elve alapján zajlik a gyermekek nevelése. A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják, körül ölelik a többi nevelési területet, több ponton kapcsolódnak, összefüggnek egymással. (Pl. testünk-család-évszak témánál, séták, kirándulások alkalmával természetes módon ismerkednek és gyakorolják a helyes közlekedést).

A fejlesztő program megvalósítása során azokat a módszereket lehet hatékonyan alkalmazni, előnyben részesíteni, amelyek játékosak, és igazodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz. Mozgásos játékokra, cselekvésre és az érzékszervi megtapasztalásra épülnek. Az óvodai tanulási folyamat a gyermek számára legyen érdekes, jó példa. A gyermeket alkalmassá kell tenni a megfigyelésre, elsősorban látni kell megtanítani. A folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel lehetővé tehetjük a gyermekek számára, hogy maguk fedezzék fel környezetüket. Folyamatos megfigyelést igényelnek pl. az évszakok, az időjárás elemeinek változásai, az évszakra jellemző jegyek, színek megfigyelése, az évszak esztétikája. Alkalmi megfigyelésekre sokszor kínálkozik lehetőség egy-egy érdekes jelenség, cselekvés, tevékenység, néphagyomány felelevenítése stb. kapcsán.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozásélményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. A természet- társadalom- ember fogalomkörhöz kapcsolódik a nemzeti tudat, hazaszeretetre nevelés. A szülőföldhöz, családhoz való kötődés megalapozása. Elsősorban a Március 15. megünneplése nyújt ehhez segítséget, mely során erősítjük a gyermekek nemzeti identitástudatát és megismertetjük a magyarság nemzeti szimbólumaival is.

A hagyományok és néphagyományok ápolását és megőrzését az alábbi programokkal mélyítjük:

- Magyar Népmese Napja (szept. 30)
- Márton nap (nov. 11.)
- Medve nap (febr. 02.)
- Farsang hete (febr.)
- Húsvéti ünnepkör

Óvodánk rendelkezik Zöld fallal amely esztétikus megjelenésével díszíti a teret, és különleges hangulatot kölcsönöz. Környezetbarát mert tisztítja a levegőt, oxigént termel. Hangulatjavító hatású hiszen a növények jelenléte kedélyállapotunkat javítja és segít csökkenteni a stresszt. A zöld falak hűsítő hatással bírnak, így klimatizálhatják a teret.

A csoportszobákban nyugodt, elmélyülésre, szemlélődésre alkalmas helyen kialakításra kerültek a **természetsarkok**, melyben a közösen illetve a családdal gyűjtött ”kincsek” lelhetőek fel, valamint a vizsgálódáshoz, kísérletezéshez szükséges eszközök, ismeretterjesztő, természettudományos könyvek is megtalálhatóak. A természetsarok kialakításával, gondozásával és az ott történő változások folyamatos megfigyelésével a gyermekek tapasztalatokat szereznek, ismereteik bővülnek. Mi óvodapedagógusok arra törekszünk, hogy amit csak lehet, a helyszínen, a természetben, élőben figyeltessünk és tapasztaltassunk meg a gyermekekkel. Erre jó lehetőséget nyújthatnak a „természetbúvár óvoda”, a „madáróvoda” foglalkozásai, programjai. Változatos helyszíneken, a növények és állatok természetes életterén nézhetnek bele gyermekeink a természet – évszakhoz és időjáráshoz alkalmazkodó – folyamatos változásaiba, gyakran megmutatkozó csodáiba.

A **természetbúvár ovi**, működik óvodánkban, mely szakember segítségével játékos kereteken belül emeli ki az adott évszakhoz kapcsolódó természeti változásokat, jellegzetes növényeket, állatokat és felhívja a figyelmet a természet védelmére, óvására, szeretetére. Megismerteti a gyermekeket a növények, állatok felépítésével, életműködésükkel, ökológiai alapismeretekkel, biológiai sokféleség megőrzésével. Kiemeli az ember és természet kapcsolatát, természet /környezetvédelmet óvodai szinten. Éves tematikus terv alapján ismerkednek meg a gyermekek az adott évszakra jellemző állat- és növény világgal, erdő- mező növényeivel. Láthatják, tapinthatják, hallhatják a bemutatott és

megismert jelenségeket. Elérhető számukra nagyító, mikroszkóp, bogárnéző stb. Fontos szemlélet, hogy a természetben mindennek meg van a maga helye, szépsége.

Madár ovi foglalkozásaink fő célja - az ismeretterjesztés mellett - a gyermekek természet iránti érzékenységének kialakítása, megszilárdítása, fejlesztése. Napjainkban egyre szélesebb körben elfogadott az a szemlélet, hogy civilizációnk fennmaradásához elengedhetetlen a természet hatékony védelme. Hatékonyan megvédeni pedig azt tudjuk, amit ismerünk, tisztelünk és szeretünk. Madár ovi programjaink csoportszobában és terepen valósulnak meg., minden esetben játékos és interaktív formában sok- sok eszközzel.

Környezet- és természetvédelem

A természetvédelem lényegét egy kínai bölcs mondás hűen tükrözi:

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni - vess magot,

Ha egy évtizeddel számolsz - ültess fát.

Ha terved egy életre szól - embert nevelj!”

A környezet és természetvédelem megvalósítása az óvodában.

- Az általunk nevelt gyermekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét.
- A környezettudatos magatartás eléréséhez ismeretek és élmények szükségesek. Megismertetjük a gyerekekkel a zöld ünnepek sorában az 'Állatok világnapját' (okt. 4.), a 'Víz világnapját' (márc. 22.), a 'Föld napját' (ápr. 22.), a 'Madarak és fák napját' (május 10.), s elmagyarázzuk nekik, hogy nem csak a frekventált napokon, hanem az év valamennyi napján fontos a környezetünkre vigyázni.
- Változatos feldolgozással, a gyerekek aktivitásának kiaknázásával, tapasztalással rögzítjük ismereteiket, s igyekszünk a szülőket is bevonni a témakörök feldolgozásába.

Az a gyermek, aki megismeri, megbarátkozik a természet szépségeivel, törvényszerűségeivel, a természeti folyamatok kölcsönhatásaival, később természetes módon védi is ezeket az értékeket. Várhatóan felnőttként környezetvédő életmódot fog élni, megértve azt, hogy az ember a természet elválaszthatatlan része. Óvodáskor végére kialakulnak a gyermek alapvető személyiségjegyei, ezért fontos feladatunk ebben az életkorban a napi életet átható, tudatos természetszeretetre, természetgondozásra nevelés. A gyermek érzelmi alapon válogat a család, az óvoda által nyújtott hatásokból. Ezért arra kell törekednünk, hogy a gyermeket olyan hatások érhék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik őket. Ehhez arra van szükség, hogy nyugodt, békés körülmények között módja legyen szemlélődni az őt körülvevő világ rejtelseiben, s minden érzékszervével megtapasztalhasa annak részleteit. Felhívjuk figyelmüket arra, hogy a természet látszólagos nyugalma mögött folyamatos változás rejlik.

Az újrahasznosítás és a fenntarthatóság fontos témák, melyeket már gyermekkorban szükséges tudatosítani. Ennek érdekében

- Szelektíven gyűjtjük a hulladékot (elem, papír kupak, használt olaj.,
- Előtérbe helyezzük a különböző anyagok újrahasznosítását (műanyag flakon, fémdobozok, papír eszközök) hiszen rendszeresen használjuk játékkészítés és barkácsolás során. Ezekbe a tevékenységekbe alkalmanként tudatosan bevonjuk a családokat, mellyel célunk a szemléletformálás.
- Példát mutatunk a gyermekeknek az energiatakarékosság terén (víz takarékoság, villanyáram minimális használata),
- Környezetbarát kert kialakításával érzékenyítjük a gyermekeket és szülőket a körülöttünk lévő élő természet megtapasztalására, megóvására, az emberi gondoskodás fontosságára.
(bogárhotel, bogárgarázs, méhlegelő, madárodú-etető-itató, sünodú, levendulakert)

Az óvoda minden dolgozója együtt tevékenykedik annak a célnak az érdekében, hogy olyan gyermekeket neveljünk akik ismerik a környezettudatos magatartás alapvető elemeit.

A környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jut a gyermek. Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozunk, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédükbe. Ha a felvetett probléma érdekli őket, belső készlet hatására igyekeznek ezt megoldani. Ezzel fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő és megoldó készségük. A funkcióöröm és a megerősítés hatására sikerélményhez jutnak a cselekvésben és a gondolkodásban.

Célunk

A minket körülölelő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek kreativitására támaszkodva, igényeihez, ötleteihez igazodva.

Feladataink

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása.
- Megtervezzük és előkészítjük az egyénekre szabott fejlesztési területeket, megismerve érdeklődésüket, képességeiket.
- Minél több érdekes problémahelyzetet hozunk létre, annál inkább aktivizáljuk a gyermekeket a logikus gondolkodásra.

- Hagyjuk a gyermekeket saját logikájuk szerint gondolkodni, ha a kínálkozó lehetőségek közül nem fedezik fel mindegyiket, megpróbáljuk rávezetni őket, több oldalról megközelíteni, de semmiképpen sem oldjuk meg a feladatot helyettük, hanem ébren tartjuk érdeklődésüket, míg rá nem jönnek minden variációs lehetőségre.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Ismeri és megkülönbözteti az évszakokat, hónapokat, a hét napjait és a napszakokat.
- Ismeri a „növény” és „állat” szót, képes ezeket gyűjtő fogalomként használni.
- Képes összehasonlításokat végezni, tulajdonságokat felsorolni, részt vesz a növénygondozásban, a természetvédelemben. Látja az ok - okozati összefüggéseket.
- Felismeri és megnevezi a környezetében található színek sötét és világos változatait.
- Tisztában van testsémájával.
- Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik, tudja lakcímét, testvérei nevét, szülei foglalkozását, saját születési helyét, idejét.
- Ismeri a közelben lévő közintézményeket.
- Képes több kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá, tenni, vagy valaminél kisebbet, kevesebbet, nagyobbat, többet létrehozni;
- Helyesen használja a tő és sorszámneveket.
- Tud tízes számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni, meg tudja állapítani, hogy több, kevesebb, vagy ugyanannyi-e.
- Helyesen használják a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.
- Képes elemi másolásokra síkban és térben.
- Felismeri a különböző síkmértani és térbeli formákat.
- Tapasztalataik vannak a szimmetriáról.

7. Munka jellegű tevékenységek

A gyermek mindennapi tevékenységének része a munka jellegű tevékenység, amely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Ahogy ez a tevékenység az idők során egyre önállóbbá válik (önkiszolgálás, naposi tevékenység, megbízások önálló teljesítése), ez a gyermekek egyre magasabb fokú együttműködését igényli. Eközben természetes módon alakul a gyermekek szociális magatartása, társas kapcsolata.

A munka jellegű tevékenységek megszervezésénél figyelembe kell venni a csoport összetételét (életkor, fejlettségi szint, szociokulturális háttér), mert az eltérő fejlettségi szintű csoportban ügyelni kell arra, hogy minden gyermeknek legyen feladata, de egyik gyermeket se terheljük túl. A fejlesztés csak és kizárólag a gyermekek saját örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

Mindennapi munkálkodásuk közben egyre több információ és pontosabb tapasztalat birtokába jutnak az őket körülvevő tárgyi világról. Munkajellegű tevékenységük során társadalmi környezetükről is speciális ismereteket szereznek. A negatív - és pozitív élethelyzetekben szerzett tapasztalatok - az óvodapedagógus tapintatos segítségével - közösen vezetnek el a kívánt változásokhoz. A gyermekeket munkájuk során ne csak a „megfelelni akarás” vezesse, hanem természetes, észrevétlen módon reagáljanak a külső szükségletekre, segítsenek önmagukon, vegyék észre, ha valamit meg kell csinálniuk. (Fontos, hogy megismerjék a munkát, mint nélkülözhetetlen tevékenységet, és a munka által létrehozott eredményt nagyra tartani, óvni, s egész életük során becsülni a munkát és az értékeket.) Feladatuk elvégzése során nem csak megtanulják az eszközök célszerű használatát, hanem közben természetes módon fejlődnek.

Célunk

A munka jellegű tevékenységek végzése során olyan készségek, képességek kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek pozitív személyiségfejlődését.

Feladataink

- Olyan feltételek megteremtése ahol a munka örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.
- Biztosítjuk a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának lehetőségét.
- Azt kívánjuk elérni, hogy a munka, munkajellegű tevékenység a közösségi kapcsolatok, kötelességteljesítés alakításának eszköze, valamint, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája legyen.
- Az óvodapedagógus tudatos pedagógiai szervezéssel, tervezéssel alakítsa a gyermeki munka rendjét.
- Az óvodapedagógus értékelése konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést nyújt.
- Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, hogy a későbbiekben rendszeres, folyamatos tevékenységgé váljanak.
- Megbecsüljük, és megbecsültetjük a gyermekek munkáját, és személyes példamutatással ösztönözzük őket arra, hogy mások munkáját ők is megbecsüljék.
- Példamutatással alakítjuk az esztétikus környezet iránti igényüket.

- A folyamatos napirenddel valamint a játék kötetlenségének és nyitottságának biztosításával fejlesztjük önállóságukat.
- A munka jellegű tevékenységekkel fejlesztjük kitartásukat, felelősségtudatukat, türelmüket, céltudatosságukat.
- A tevékenységek során lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára tapasztalatok és ismeretek szerzésére.
- A felnőttek mintaadó szerepével érjük el azt, hogy az eszközök használatának elsajátítását, a munkafázisok sorrendiségét megismerjék.
- Korcsoportonként növeljük az önkiszolgálás és az egyéni megbízások szerepét.
- Megteremtjük annak a feltételeit, hogy a munkát a gyerekkoruknak megfelelő méretű eszközökkel és számukra kedvező tempóban végezhessék.
- Az óvodapedagógus törekszik arra, hogy a gyermekekkel együttműködve folyamatosan értékelje a gyermeki munkákat, és mindig a pozitív értékelés kerüljön előtérbe, azaz a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést kapjon.

Amikor a munka jellegű feladatok elvégzése örömteli, sikert hozó tevékenység, akkor a gyermekek a saját személyükkel kapcsolatos feladatok elvégzésétől fokozatosan eljutnak addig, hogy a közösségért is szívesen vállalnak feladatot.

Ahogy a tevékenységük, úgy a tevékenykedésük is egyre önállóbbá és összetettebbé válik:

- önkiszolgálás
- segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek
- csoporttársakkal együtt, értük, majd önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése
- naposi munka
- reszort feladatok (állat-, növény-, környezetgondozás)
- egyéb megbízások során, úgy a gyermekek egyre magasabb fokú együttműködésre képesek.

A munka jellegű tevékenységek során, természetes módon fejlődik magatartásuk, társas kapcsolatuk. Kibontakoznak a csoportra jellemző erkölcsi szabályok, normák, ezért a munkára nevelés és a szocializáció egymástól nem elválasztható módon egymásra hatva valósul meg a nevelés teljes folyamatában.

Célunk elérésénél figyelünk rá, hogy túlterhelés nélkül minden gyermeknek legyen valamilyen feladata, hisz ezáltal is éreztetni kívánjuk, hogy fontos tagja közösségünknek.

Munkavégzés közben sok lehetőség adódik a beszélgetésre, munkafolyamatok, eszközök megnevezésére, amitől fejlődik szókincsük, fogalmi gondolkodásuk. Alkalmi megbízások közben, természetes élethelyzetben fejlődik kommunikációs készségük, gyakorolják az illemszabályokat. Munkavégzés közben környezetükről, saját magukról sokoldalú, speciális ismereteket szereznek. Fejlődnek a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek, mint a kitartás, önállóság, a felelősség, a céltudatosság. Miközben tapasztalatokat gyűjtenek, fejlődik érzékelésük, gondolkodásuk, ügyesedik a mozgásuk, így a munkafeladatok végzése segíti fejlődésüket. Ez a fejlődés azonban csak az örömteli, szívesen végzett feladatok során lesz teljes. Közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvodapedagógus részéről a gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel. Óvodáskorban a legjelentősebb munkajellegű tevékenység az önkiszolgáló munka, a saját magukkal kapcsolatos tevékenységek; - testápolás, étkezés, öltözködés, környezetük rendben tartása.

Óvodánkban a mindennapi (játékok elrakása, teremrendezés, növények gondozása) és alkalmi (évszakokkal, ünnepekkel kapcsolatos megbízások) munkajellegű tevékenységekben a gyermekek önként, egyéni fejlettségeik, képességeik szerint kapcsolódnak be.

A naposi munka bevezetésére akkor kerülhet sor, ha a gyermekek az önkiszolgálást készségszinten végzik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Fejlődjön egymáshoz való alkalmazkodó képességük.
- A munkajellegű tevékenységek elvégzése során a gyerek megismerkedik a részfolyamatok egymásra épülésével, a munkaszervezéssel, új tapasztalatokhoz jut és kialakul benne az elvégzett munka tisztelete, megbecsülése.
- Szívesen végez munkajellegű tevékenységet.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát, kisebb megbízásokat.
- Szívesen segítenek egymásnak, felnőtteknek és kisebb társaiknak.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére.
- A tevékenységhez használt eszközöket, anyagokat rendeltetésszerűen használja, majd rakja el.
- A közösségért végzett munkát életkorának megfelelő szinten végzi.
- Aktívan vesz részt a teremrendezésben, ágyazásban.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásokon alapuló, spontán vagy tervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógusaink a gyermekek előzetes élményeire és tapasztalataira építve támogató környezet megteremtésével a gyermekek ismereteit bővíti, rendszerezi. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása, a gyermekek önállóságának, kitartásának, figyelmének, feladattudatának fejlesztése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Az utánzáson alapuló minta- és modellkövetéses magatartás- viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- A spontán játékos tapasztalatszerzés.
- A játékos, cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérdésekre. válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- A gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

VI. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Célunk:

Az esélyegyenlőség biztosítása, melynek elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása óvodánkban amelyek csökkentik a gyerekek meglévő hátrányait, javítják iskolai sikerességüket, megcélözva a társadalmi beilleszkedésüket.

Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos pedagógiai feladatok, tevékenységek:

- esélyegyenlőség elősegítése
- szegregáció és szelekció kiszűrése

- a közoktatási szolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés biztosítása
- minőségi oktatáshoz vezető feltételek, módszerek alakítása
- SNI és HHH gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása
- diszkrimináció minden fajtájának megszüntetése
- oktatási és társadalmi integráció támogatása, együttműködésre nevelés
- a tehetséges gyerekek kompetencia alapú fejlesztésének biztosítása

Az esélyegyenlőségi program általános céljai a halmozottan hátrányos helyzetű és roma gyermekek nevelési szegregációjának csökkentése, az SNI-s, és a tehetséges gyerekek fejlődésének biztosítása.

Az SNI-s és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek sikeres neveléséhez elsősorban a haladási ütem lassítását, a differenciált bánásmódot tekintjük kiindulópontnak.

Óvodánk nagy gondot fordít a beilleszkedési nehézségek, a tanulási zavarok kezelésére. A fejlesztés irányát óvodánk fejlesztőpedagógusa határozza meg a csoport óvodapedagógusaival együtt. A felzárkóztatás egyéni, vagy kiscsoportos formában történik.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Korai felismerés. együttműködés az óvodai jelzőrendszerrel
- A tapasztalatról, veszélyeztetettségről, hátrányos helyzetről jelzés és javaslatétel az igazgató, a gyermekvédelmi felelős felé.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, a különleges bánásmódot igénylő gyerekek, és a tehetséges gyerekek esélyegyenlőségének biztosítása, differenciált egyéni bánásmóddal, fokozott segítségadással és odafordulással.
- Különös odafigyelés, kapcsolattartás az érintett családokkal.
- Nevelési feladat fontos részeként a dokumentációkban (nevelési terv, egyéni fejlődést nyomon követő lapok) tükröződjön az ilyen gyermekekre való odafigyelés, fejlesztés, segítség, egyéni differenciált bánásmód, felzárkóztatás.
- Tájékoztatás a szülők felé az óvodapedagógusok jogairól, kötelességeiről, a segítségadás lehetséges módjáról.
- A gyermekek szocializációjának elősegítése, erősítése a csoportban
- Iskolaválasztásnál segítségadás a családnak
- A pedagógus-továbbképzési lehetőségek kihasználása.
- A napi feladatok egyeztetése során meg kell határozni a gyerekeknek nyújtott segítség módszerét, mértékét a csoportban dolgozó pedagógiai asszisztensekkel, dajkákkal az azonos elvárások következetes betartása érdekében.

VII. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Célunk:

Hátrányok enyhítése, az esélyegyenlőség biztosítása minden kisgyermek számára. A családban történő prevenció, nevelés segítése.

Általános feladataink:

- Különös odafigyelés a különleges szubkultúrához tartozó és kiemelt figyelmet igénylő gyerekekre (különleges bánásmódot igénylő gyermekek: SNI-s, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, kiemelten tehetséges gyermekek; valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek).
- Az akadályozott gyerekek együttes nevelése kortársaival.
- Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, de feladatunknak tekintjük a gyermekek jogainak mindenkor érvényesítését és védelmét
- Arra törekszünk, hogy tapintatos, személyes kapcsolatot alakítsunk ki a segítséget kérő, vagy az arra rászoruló családokkal
- Elsődlegesnek tartjuk a prevenciót, mely magába foglalja az egészséges életvitel szokásainak megalapozását, a szabadidő hasznos eltöltésének megismertetését, a családokkal való szoros kapcsolat kiépítését, és a mentálhigiéné, azon belül is az érzelmi biztonság és kompetencia érzésének erősítését.

Az igazgató feladatai:

- A törvényben meghatározott feladatokat ellátja.
- Szervezi a gyermekek egészséges és biztonságos környezetben való nevelését, felügyeletét.
- Gyermekvédelmi felelőst bíz meg, munkájának ellátásához szükséges feltételek biztosítja.
- Egyszemélyi felelőse az óvodában folyó gyermekvédelmi munka koordinálásának.
- A jelzőrendszer működését felügyeli.
- A gyermekek igazolatlan mulasztásai esetén intézkedik.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek és környezetük megismerése.
- A gyermekek fejlődését hátráltató tényezők feltárása.
- Ennek kiküszöbölésére a megfelelő pedagógiai stratégia kidolgozása.
- Az igazgató informálása.
- A család életéről szerzett információk hivatali titokként való kezelése.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A gyermekvédelmi feladatok koordinálása.
- Nyilvántartás vezetése.
- Környezettanulmány végzése az óvodapedagógusokkal.
- Az igazgató informálása.
- Kapcsolattartás az Újpesti Család- és Gyermekjóléti Központtal, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat IV. Kerületi Tagintézményével, valamint a kerületi Gyámhivatallal.

A gyermeket nevelő családok életében jelentkező magas kockázatú élethelyzetek: *(A család-és gyermekjóléti szolgáltatás által működtetett észlelő-és jelzőrendszer folyamatairól – EMMI 2016. április)*

- Függőség a családban
- Családtagok indulati kontrolljának zavara
- Családtagok valamelyikének megnövekedett pszichés terhe
- Indokolatlan vagy ismeretlen eredetű, esetleg tagadott sérülések
- Orvosi vagy egyéb szakember segítségének megtagadása, tiltakozás ellene, mindez megnyilvánulhat a kötelező védőoltások, orvosi szűrések megtagadásában
- Elutasítás, apátia és ezekkel kapcsolatos verbális és nonverbális megnyilvánulások
- Korlátok hiánya vagy épp túlzott jelenléte, indokolatlan sűrűsége a nevelésben (ráhagyó vagy megbetegítő)
- Gyermek elfogadásának hiánya

Elvárt eredmények:

A szülők felmerülő problémáikkal bizalommal fordulnak az óvodapedagógusok felé. Gyermekvédelmi munkánkkal egyre több családnak segítettünk a hátrányos, veszélyeztetett helyzetük enyhítésében. Nevelési tanácsainkat megfogadják.

Integrált nevelés

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről az alábbiakban határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek körét.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

- Sajátos Nevelési Igényű (SNI)
- Beilleszkedési, Tanulási, Magatartási Nehézséggel küzdő (BTMN)
- Kiemelten tehetséges

Óvodánk a 2011. évi CXCV. törvény 4. §, 25. pontja alapján ellátja azokat a különleges bánásmódot igénylő gyermeket, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdenek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek szakértői bizottság által előírt fejlesztését a kerületi EGYMI látja el, az óvodapedagógusokkal együttműködve. A BTMN-es nehézséggel küzdő gyermekek számára felzárkóztatásukra és képességfejlesztésükre irányuló foglalkozásokat szervezünk az óvodai fejlesztő pedagógus segítségével.

Befogadás előtt szükséges az illetékes szakértői bizottság (SNI) vagy szakszolgálati vélemény beszerzése (BTMN-es), mely szerint javasolják az integrált nevelést.

A befogadó gyermekcsoportot a szülőkkel együtt felkészítjük az új gyermek érkezésére. Az integrációt az egész nevelőtestület vállalja, biztosítva a nem pedagógus dolgozók részéről is a nyugodt érzelmi támaszt nyújtó légkör megteremtését.

Ezen kívül feladatunk a tehetség azonosítás, szakember bevonásával a kiemelt képességű gyermekek támogatása, segítése.

A látássérült gyermek: Óvodai nevelés keretében a gyengén látók ellátását tudjuk biztosítani. Ezek a gyermekek is főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de ép látású társaiktól eltérően sokkal közelebbről, kisebb térben használják látásukat. Feladatunk a testtartási hibák megelőzése, a környezet vizuális megismertetése látásneveléssel. A mozgásbiztonság fejlesztésével, a finommotorika fejlesztésével segítjük a mozgáskoordinációt. A hallási figyelem fejlesztése segíti a tájékozódást és a tanulást. A tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteiket a tapintásos észlelés fejlesztésével érhetjük el.

A hallássérült gyermek: A hallássérült - siket - és enyhébben hallássérült - nagyothalló - gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt — az állapot fennmaradása esetén — elmarad, vagy erősen sérül a beszéd- és nyelvi kompetencia. Fentiek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozhat. Az óvodás kor kezdetére, a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel halló társaival együtt vehet részt óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata — a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve — a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészleteti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénekenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet, korai és optimális pedoaudiológiai ellátás stb.). Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

Enyhe értelmi fogyatékoság: Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a spontán tanulás, a társakkal való együttműködés, a kommunikáció, melyek fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek. A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Beszéd-fogyatékoság: Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

Autizmus spektrumzavar: Az autizmus spektrumzavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara. A beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrumzavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet támogató kialakítása, és megfelelő szakirányú gyógypedagógus jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavara (súlyos tanulási, figyelem- vagy a magatartásszabályozás zavara): A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású — az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő — részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárást okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.

Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Célunk:

- Olyan mentális és tárgyi környezet kialakítása, mely elősegíti a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődését, fejlesztését.

Feladataink:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése a többi óvodással együtt, a programban meghatározott elvek és célok szerint történjen, biztosítva részükre a speciális fejlesztés lehetőségét (egyéni fejlesztési terv).
- Pozitív szemlélettel próbáljuk elősegíteni azoknak a kiemelkedő képességeknek a feltárását, további megerősítését, melyek kibontakoztatása a fejlődés, éérés során tehetséggé alakulhatnak.
- Az SNI és BTMN-es nehézséggel küzdő gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, az elvárások igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez és a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai az intézmény programjainak tartalmi elemeivé váljanak.
- Az SNI és BTM nehézséggel küzdő gyermekek jogainak biztosítása, miszerint állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.
- Annak figyelembe vétele, hogy az óvodai nevelés kiegészítője a családi nevelésnek. Minden csoportunk törekszik az elfogadó magatartásra, elfogadó környezet kialakítására, elsődlegesen kihasználva a nevelői modellnyújtást, szülők és gyermekek számára.
- Minden gyermek egyenjogú tagja a közösségnek, ezért törekszünk arra, hogy erősödjön a társas kapcsolatok igénye, együttműködés és alkalmazkodás alakuljon ki közöttük. Az egész napos tevékenység szolgálja a különleges gondozási igény kielégítését is csoportos, kiscsoportos, és egyéni formában.

- Kiemelt feladatunk a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés a szülő aktív bevonásával történjen.
- Arra törekszünk, hogy megelőzzük a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozzuk az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.
- A nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével a kompenzációs lehetőségek bővítése.
- Annak figyelembe vétele, hogy a testi fogyatékos gyermekeknél megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és szocializáció.
- Az érzékszervi fogyatékos gyermekeknél kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek gyakoroltatásával a hallás, tapintás, szaglás, Ízérzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség fejlesztésére.
- A gyermeki képességek kibontakoztatása, a tanulás iránti érdeklődés felkeltése.
- Az óvodai fejlesztést minden esetben egyéni fejlesztési terv alapján végezzük, melynek alapja a szakvéleményben megfogalmazott diagnózis, fejlesztési területek, feladatok. Az egyéni fejlesztési tervet - szakmai kompetenciájának határain belül - az óvodapedagógus készíti el a gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus vagy egyéb speciális szakember segítségével. Évente kétszer fogadóóra keretében erről tájékoztatja a szülőt.
- Biztosítjuk a csoporton kívüli fejlesztés lehetőségét az óvoda logopédusa, fejlesztőpedagógusa, az utazó gyógypedagógusi hálózat segítségével.
- Folyamatosan konzultálunk a külső speciális szakemberekkel.
- Előírás szerinti gyakorisággal kontrollvizsgálatot kérünk a megfelelő szakbizottságtól. Az integráltan fejlesztett gyermek számára lehetőségeinkhez mérten igyekszünk biztosítani mindazokat a speciális eszközöket, valamint az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Integrálás feltételei:

- Az illetékes szakértői bizottság véleménye alapján a gyermeknek javasolt az óvodai nevelésben való részvétele.
- Társak között nevelhetőek, önmagukra illetve társaikra nem jelentenek veszélyt.
- Közös tevékenységbe részben vagy teljesen bevonhatóak.
- Szükségleteiket képesek jelezni a társak és az óvodapedagógus felé.

- Elemi szinten, óvodapedagógusi segítséggel el tudják látni magukat.
- Kommunikációs kapcsolatot tudnak teremteni az óvodapedagógusokkal, társaikkal, illetve kontaktust lehet teremteni velük.

A feladatok megvalósulásának jellemzői:

- Az iskolaérettség elérése minden gyermeknél egyénre szabott, előre nem tervezhető, a fejlődés ütemétől függ. Az iskolába lépés minden kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetében az illetékes szakértői bizottság véleménye alapján történik.
- Kialakul az őszinte, bizalmas kapcsolattartás a szülővel.
- A gyerekek számára biztosított az esélyegyenlőség, és a felzárkóztatás.
- A gyermekközösségben kialakul az elfogadó viselkedés. a mindennapi életet áthatja a türelem, a megértés, a figyelmesség, a segítőkészség és az empátia.
- A nevelés hatására a kiemelt figyelmet igénylő gyermeknél fejlődik az alkalmazkodóképesség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet és az együttműködés.

MELLÉKLETEK

1 számú melléklet

A Komplex Prevenciós Fejlesztő Program alkalmazásának alapelvei:

- szervesen illeszkedjen a nevelési programba,
- messzemenően építsen a gyermek érzelmi - belső motivációjára, lehetőség szerint kapcsolódjon a gyermek spontán tevékenységéhez,
- az óvodai nevelés egész időtartamára elosztott folyamatos következetes alkalmazást igényel,
- az óvoda egész napos életrendjének minden mozzanatához kapcsolható legyen,
- alapvető követelmény a gyermek jó közérzetének biztosítása, ezért a fáradás jeleit észlelve - módszerváltás vagy teljes elhagyása az ésszerű.

Mozgásfejlesztés - Nagymozgások fejlesztése

Célzott testmozgásokkal, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változik.

1. Járás

- kis és nagy lépésekkel,
- különböző irányokba fordulással,
- változó szélességű sávok, vonalak között,
- különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával.

2. Futás

- különböző tempóban, majd közbeni tempóváltással,
- különböző irányokban, majd közbeni irányváltatással,
- változó szélességű sávok között,
- különböző tárgyak megkerülésével, átugrásával, átlépésével.

3. Ugrás

- „távolugrás” (páros lábbal szökdelés) ugrás előre, hátra,
- „magasugrás”,
- ugróiskola, kicsiknél a legegyszerűbb formában,
- különböző alakzatú térbe beugrás-kiugrás (kör, négyszög, stb.),
- szökdelés egy lábon, oldalirányba szökdelés,
- mélyugrás.

4. Csúszás-kúszás, mászás különböző tempóban

- különböző irányokba, majd irányváltatással,
- különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon (mászóka, fa),
- különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával.

Egyensúlygyakorlatok

1. Állás:

- állás lábujjon - sarkon állás,
- állás féllábon.
- Egyensúlyozó járás: padon, földre helyezett szivacson, stb.,
- Kúszás egyenes padon,
- Body Roll hengergyakorlatok, különböző sportok, (roller, bicikli, stb.), 5. Forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások.

Szem-kéz koordináció fejlesztése

- Babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról különböző tárgyak fölött (pl. szék),
- Babzsák csúsztatása két vonal közé,
- Babzsák dobása vízszintes és függőleges célra,
- Karikadobás változó irányokba, vízszintes, függőleges célra, változó távolságról,
- Kuglijáték,
- Labdajátékok: dobás és elkapás nagyobb, majd kisebb labdákkal változó távolságról.

Szem-láb koordináció fejlesztése

- Ugrókötéllal: kötélen fölött átvágás, változó magassággal,
- Karikába különböző lábakkal belépés, kilépés, beugrás, kiugrás,
- Lábbal különböző formák rajzolása, alkalmi felületen, homokba, pad- lóra, stb.,
- Ugróiskola, egyszerűbb és nehezebb formában,
- Függeszkedés: átfogással tovahaladás.

Finommotorika fejlesztése

- Gyurmázás (elsődlegesen az anyag tapintásos megtapasztalása, tetszés szerinti formák, alakzatok kialakítása),
- Építőjátékokkal építés (összerakás, kirakás, eleinte minél nagyobb elemekkel, majd fokozatosan kisebbekkel),
- Papírhajtogatás - papírfűzés, mintaalkítás,
- Puzzle játékok összerakása, fokozatosan növekvő elemszámokból,
- Mintakirakás lyukastáblán, egyszerűbb formáktól a bonyolultabbakig,
- Vágás, domború vagy előre rajzolt mintákkal, kevésbé bonyolult formától a nehezebbekig,
- „Papír-ceruza feladatok”,
- rajzolás, festés nagy felületre (ujjal, zsírkrétával, színes ceruzával),

- sablonok kiszínezése kiugró hátlanon,
- sablonok nélküli színezés, a különböző formák előre rajzolt mintáinak átírása,

Testsémafejlesztés

A testrészek ismerete. Önmaga felismerése és azonosítása tükörgyakorlatokkal, játékos mondókákkal, jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulásával (haj-, szemszín, kicsi- nagy ...).

Tevékenységek a testrészek megismerését célozva:

- testrészek megérintése és megnevezése a felnőtt által,
- a gyermek megismétli saját testén az érintést és megnevezést,
- utasításra a gyermek megérinti és megnevezi a testrészt,
- a felnőtt megnevezi és a gyermek megérinti a másik gyermek testrészét,
- az előzők megismétlése csukott szemmel.

(Célszerű a főbb testrészekkel kezdeni, begyakorolni, és csak ezután következzen a testrészek részeinek hasonló módon való begyakorlása.)

Meghatározott testrészekre koncentráció:

- különböző testhelyzetekben (hason, hanyatt fekvő, ülve, állva, térdepelve) megtalálni a megnevezett testrészt, megérinteni és megnevezni, mozgásokat végezni,
- valamilyen tárgyat megérintve, ráülve, ráállva, átbújva rajta megtapasztalni a különböző testhelyzeteket a testrészek és a tárgyak (környezet) viszonylatában.

A test személyi zónájának alakítása

1. Az „oldalasság” tanítása:

- színes szalaggal, (gumi pánttal) megjelölni a jobb-bal oldalt, kézen, lábon,
- különböző mozgásfeladatot teljesíteni jobb-bal kézzel (labdát gurítani, babzsákokat dobni, karikát felemelni, stb.),
- lábra hasonló gyakorlatok: labdarúgás, ugrálás, emelés, stb.,

2. A test elülső és hátulsó részeinek megismertetése játékos mozgásos feladatokkal:

- az eszközt helyezték maguk elé, hátuk mögé, feküdjenek a hátukra, forduljanak hasra.
- a test függőleges zónájának megtanítása: játékeszközök (karika, labda, babzsák) emelése a fej fölé, lehelyezése a lábra vagy a lábak elé.

Adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (szék, pad, asztal alkalmazható):

- állj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.
- ülj elé, mögé, rá, alá, mellé, közé, mássz át, stb.
- térdepelj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át stb.
- feküdj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át stb.

Testfogalom

A testrészek tudatos ismerete, a test és testrészek funkcióinak tudatos ismerete. A fejlesztés a testrészek ismerete szerint történik, nagyobb hangsúlyt adva a funkcióknak, a nyelvi megfogalmazásoknak. (I. 1-3.)

1. Játékos gyakorlatok: megnevezett testrészekhez megmondani a funkcióját.

2. A funkció megemléítése után felismerni a testrészt, lokalizálni, megmutatni önmagán és másokon, megszámolni. Képen, rajzon felismerni az egyes testrészeket, a hiányzókat megszámolni. Részekből összeállítani az emberfigurát, testrészeivel együtt.

Az egyes testrészek fejlesztésére alkalmas mozgások

1. Fej:

- fejfordítás,
- csukott szemmel megérinteni a szemeket, füleket, orrot, haját, szemöldököt, váltott kézzel és egyszerre mindkét kézzel,
- csukott szemmel a fej fordítása egy adott hang irányába, majd már előre ismert helyzetű tárgy felé.

2. Törzs:

- törzsfordítás lazán leengedett karral, illetve oldalsó, majd mellső középtartásban tartott karokkal, a karokat magastartásba emelve törzshajlítás balra és jobbra, előre és föl.

3. Karok:

- karkörzés előre és hátra,
- karok helyzetének utánzása,
- oldalsó középtartásban nyújtott karral tölcserkörzés először kis, majd nagy kör mentén,
- különböző karlengetések ritmusra,
- oldalsó vagy mellső középtartásból a kéz csípőre helyezése,
- oldalsó középtartásból karkeresztezés, majd ismét karnyújtás,
- karhúzás és tolás - páros munka.

4. Ujjak:

- a kéz ökölbe szorítása,
- az ujjak ide-oda mozgatása,
- ujjak egyenkénti mozgatása ritmusra,
- a mozgások változatai mindkét kézzel, majd váltva.

5. Lábak:

- a padlón fekve lábemelés, először páros láb, majd váltott láb emelése gyorsan és lassan,
- a padlón fekve lábkörzés a kis körtől a nagyig és vissza,
- állva láblengetés előre, hátra, oldalt és le,
- térdhajlítás és nyújtás, miközben a kezét a combon tartjuk,
- padon ülve a lábak hajlítása és nyújtása, páros láb emelése és leengedése,
- törzshajlítás bokafogással,
- szökdelés, ugrálás,
- szökdelés váltott lábbal, láblengetés.

6. Lábak és lábujjak:

- sarokemelés és leengedés,
- a lábfej visszafeszítése (az ujjak emelése, „pipálás”),
- járás sarkon és lábujjhegyen,
- külső talpélen járás, a kartartás törzs mellett,
- ugrálás páros lábbal, egyik, másik lábon, váltott lábon,
- törzshajlítás előre,
- hanyatt fekve vagy állva a lábbal vagy a nagy lábujjal rámutatni adott célpontra,
- babzsák fölmarkolása lábujjal.

Észlelésfejlesztés (percepciófejlesztés)

Az észlelés pontosabb működését 3-4 éveseknél elsősorban a mozgás és testséma fejlesztésén keresztül érhetjük el. 5-6 éveseknél már célzott, direkter fejlesztés is szükséges.

A látott, hallott, tapintott dolgok mindkét szakaszában természetes velejárója a nyelvi fejlesztés.

A látott, hallott, tapintott dolgok nyelvi kifejezésének megtanítása, a szókészlet bővítése. A tanulási helyzetek többségében a vizuális észlelés összekapcsolódik valamilyen nyelvi (auditív) és motoros tevékenységgel.

Vizuális (látás) fejlesztés

Az olvasás elsősorban a jól funkcionáló balról jobbra irányuló szemmel követés és a finom szemmozgás ellenőrzésének függvényeként alakul. Célszerű, hogy a gyermekek gyakorolják a szemmozgás kontrollját. Ennek érdekében a szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése.

Mozgó tárgyak követése: balról jobbra, jobbról balra, fel, le, kör, diagonális, stb. A fej mozdulatlan marad, csak szemmel követi a mozgás irányát a gyermek.

Könnyítésül kezdetben végtagmozgással is kísérheti, amely egyre kisebbedő, finomodó: karral, kézzel, ujjal. Az iránykövetést kísérje az irányok verbális megjelölése.

A szem fixációs működésének erősítése

Ismert játékok vagy használati tárgyak közül egy kiemelése és annak fixálása 10 mp-ig (fel, le mozgatjuk). Egy ismert tárgynak, tárgy képének egy részletét megkeresni és azt fixálni 10 mp-ig. A perifériás látás gyakorlására is igen alkalmas, ha a gyermeknek ilyen megfigyelési feladatot adunk.

3. Vizuális zárttság - egészlegesség észlelésének alakítása: Mi hiányzik?

- Ismert tárgyak, eszközök egy részletének hiányát felismertetni.
- Hiányos képek felismertetése, mi hiányzik róla, mit ábrázolhat?
- Rejtett figurák megtalálása (Dörmögő).

Vizuális időrendiség felismertetése: képeken elmesélt történetek kirakása: mi történt először, ... mi következik?

Vizuális ritmus: a legkülönbözőbb vizuális minták folytatása.

- Tárgyakból kirakott – gyöngyök, kockák, rudak, kártyák – minták folytatása.
- Rajzos - képi - minták elrendezése (fekvő alak, ülő, álló, járó).
- Sorminták rajzolása.

6. Vizuális helyzet, pozíció felismertetése (négymezős tábla alkalmazása) (pl. matematika foglalkozáson a szimmetria).

- Mágnes táblán a nevelő elhelyez egy alakzatot adott mezőbe.
- A gyermekek sajátjukon ugyanoda helyezik azt.
- Az alakzatokat adott mezőben, más pozícióba kell elforgatni.

7. Vizuális memória fejlesztése

- Egyszerű testmozgást bemutatás után emlékezetből leutánozni.
- Vizuális mintát rövid bemutatás után felismerni, felsorolni, kirakni, stb.

(Fokozatosan növelhető az elemszám és a bemutatás idejének csökkentése).

Az alaklítás és formaállandóság fejlesztése

1. A lehető legtöbb féle alak-forma-méret motoros kialakítása

- Formaalkítás mozgással, (járás, futás, mászás, ugrás segítségével: felső végtagokkal való kialakítással, létrehozása testtel, testrésszel).
- Padlóra rajzolt különböző alakzatok körbe mozgása, végig mozgása.
- Padlóra rajzolt alakzatok (különböző formák vagy azonos alakzatok más-más méretben) felhasználása különböző mozgásos feladatok elvégzésére.

- Különböző tárgyak, alakok, formák, méretek felismertetése a gyerekek környezetében: bemutatása azonos megkeresése, párosítási, csoportosítási feladatok (lottó, dominó).
- Adott minta kirakása: forma, méret, szín szempontjából különböző minták kirakása (lyukas tábla, de alkalmazásában a fokozatosság elengedhetetlen: egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig, először egyetlen szempont figyelembevételét követelve, pl. csak szín, vagy csak forma stb. kevesebb elemtől az összetettebb formákig).
- Minták rajzolása, festése.
- Részekből különböző alakzatok összerakása.

A tapintásos – sztereognosztikus – észlelés fejlesztése

- Az alapvető gyurmázási technikák megtanítása: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, mintázás gyakorlásával plasztilin, agyag, nedves homok felhasználásával,
- Különböző formák, méretek alakítása minta után,
- Különböző formák, méretek megváltoztatása: „Varázsoljuk el!”
- Ritmikus sorminta készítése, a minta folytatása, az említett fejlesztési módoknál fő hangsúly a tapintásos tapasztalatszerzésen van. A vizualitás is jelen van, hiszen a kialakított formát látja is, vizuális benyomásokat szerezhet.

A taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával:

- „Érzékelő zacskó”
- „Elvarázsolt zsákocská”

Pusztán tapintással felismerni a tárgyakat! mi lehet? milyen? mérete, formája, felülete, anyaga, stb.

A tapintással felismert dolgokat: párosítani, sorba rendezni fokozatuk szerint, csoportosítani egy-egy minőségi jellemzőjük alapján.

Mozgásos (kinesztetikus) észlelés fejlesztése

- Behunyt szemmel a gyermek bizonyos mozgásokat végez az óvodapedagógus segítségével: kézzel (kört ír le a levegőbe, stb.), lábbal (lépés előre, hátra, stb.) nyitott szemmel mozgásokat megismétel.
- Hátára rajzolt formát kell mozgással megismételni, képi formáját felismerni.

A térészlelés, térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése

1. Az alapvető téri irányok megismerése saját testrészeinek közvetítésével.

- Rácsos papíron, szöges táblán, lyukastáblán a két oldal megkülönböztetése nélkül a mellé helyezett kéz segítségével, a középvonal megjelölésével.
- A jobb-bal oldalirányok begyakorlása kiszínezéssel, színes korongok kirakásával.
- A négy fő iránymező megismertetése az említett módon.

2. Térbeli irányok, viszonyok megismertetése a körülötte lévő tárgyakkal

- Ismert játékeszközök kirakásával a négy irány gyakoroltatása.
- A tárgyak egymáshoz való viszonyának megismertetése, mágneses táblán való kirakás, elhelyezés segítségével, mellette, előtte, mögötte, alatta, fölötte.
- Függőleges és vízszintes sorok kirakása különböző színekből, formákból.
- A fentiek segítségével a szögek (sarkok) érzékeltetése.

3. A téri viszonyokat jelentő verbális kifejezések megtanítása.

A hallási észlelés (auditív) fejlesztése - A hangzási analízis-szintézis fejlesztése

- Figyeltessük meg, milyen hangot hallunk, mikor egy ember sóhajt vagy tüsszent, különböző hangok működnek bennük!
- Figyeljünk a természet hangjaira!
- Az óvodapedagógus által bemutatott ritmus letapsolása vagy lekopogása Kezdetben szabályos ritmusokat használunk, majd később szabálytalan ritmusokat.
- Ritmusvisszaadás csukott szemmel.
- Mondjunk olyan szavakat, amelyek azonos hangzókkal kezdődnek, pl. baba, bögre, bogár, béka, róka, rózsa, rizs, stb.!
- Hány szót tudsz felsorolni, melyek úgy kezdődnek: ma..., te..., si... stb.?
- A megadott betűhangokból vagy fonémákból olyan, általuk ismert szót kell alkotniuk, amelyek tartalmazzák ezeket.

A keresztcsatornák fejlesztése

1. Vizuális-tapintásos interszenzoros működések fejlesztése

- Tapintással exponált (felismert) tárgyat kell keresnie a vizuális mintákban
- Vizuálisan felismert tárgyat mintául véve, ki kell keresnie tapintással az „érzékelőzacskóból”.
- Egyre finomabb különbségek felismertetésével gyakoroljuk a kétféle ingermodalitás átfordítását.

2. Vizuális-auditív interszenzoros működés fejlesztése

- Mutassunk a gyerekeknek ismert tárgyakat, állatok képét, különböző hangforrások vizuális képét, és a megszólaltatott hanganyagban ismerje fel az adott hangforrás képét!
- Figyeljünk a hangokra! A hallott hanganyaghoz keresse a hangforrást! Minek a hangja? Kinek a hangja? Társak megszólaltatása, hangjukról felismertetés.
- Auditív memória fejlesztése: dallamtöredék megisméltetése, különböző hangok megisméltetése, majd a hangforrás kerestetése.

3. Vizuális kinezetikus interszenzoros működés fejlesztése.

- Bekötött szemű gyermek kezével formát rajzoljon a levegőbe, s a hátára rajzolt formát ismerje fel a vizuális mintában.
- Mozgásos élményanyag, forma felismerése vizuális mintában, verbalizálva a formát.
- Vizuális-kinesztetikus megközelítés a későbbiekben a betűk vagy szavak közötti finom különbségek megfigyeltetésére, észrevétetésére is használható.

Hallási-tapintásos interszenzoros működés fejlesztése

A gyermekeknek elmondással jellemezni kell azt a tárgyat, amit tapintás útján felismert és azonosított, vagy meg kell találnia tapintás útján azt a játékot vagy alakot, amit egy másik személy jellemez.

A szem-kéz koordináció fejlesztése

A szem-kéz koordináció fejlesztésének finommotoros kontroll fejlettségével való összefüggését a Mozgásfejlesztés című fejezetben is tárgyaltuk. A következő szemmozgáshoz szükséges tevékenységekről pedig a percepció fejlesztésénél beszéltünk. Számos gyermek úgy érkezik az iskolába, hogy ezek a készségei megfelelően fejlettek ahhoz, hogy képesek legyenek alakok lemásolására, egyszerű képek rajzolására és festésére, s talán még ahhoz is elég fejlettek ezek a készségek, hogy elkezdjen írni tanulni. Fontos tehát felmérnünk, hogy melyik gyermeknek van szüksége ilyen jellegű fejlesztésre.

Verbális fejlesztés

1. A tárgyak megnevezése

A lakásban, az óvodában és a közvetlen környezetben található tárgyak megnevezése:

- Ruházat: zokni, trikó, cipő, papucs, csizma, nadrág, farmernadrág, ruha, szoknya, ing, blúz, nyakkendő, kardigán, pulóver, dzseki, kabát, anorák, esőkabát, mellény, fürdőruha (testséma).
- Testrészek: törzs, fej, arc, szem, fül, orr, száj, ajak, fogak, nyelv, szemhéj, szempilla, szemöldök, homlok, haj, áll, orca, orrlyuk, nyak, váll, mellkas, gyomor, kar, kéz, ujjak, hüvelykujj, könyök, csukló, tenyér, köröm, ujjpercek, derék, csípő, lábszár, lábfej, sarok, comb, hát, térd, (testséma).
- Cselekvések: sétál, gyalogol, menetel, szalad, szökdécsel, ugrándozik, lép, áll, elindul, mozog, elkezd, megáll, ül, fekszik, térdel, csúszik, (fel)mászik, kúszik, siklik, megcsúszik, csavar, hajlít, görbít, vágat, görbül, elterül, elnyúlik, elernyed, kanyarodik, felemel, leenged, lehúz, lesüllyeszt, lehalkít, tompít, beborul, pipiskedik, előrehalad, hátrál, taszít, hajt, húz, von, üt, ránt, dob, visszapattan, fog, rúg(dalózik), keresztez, megfordul, fon, sodor, fordít, bukfacezik, csöppen(t), koppint, tapsol, kiabál, füttyül, izeg-mozog, nyit, zár, dörzsöl, csurog, morajlik, tétovázik, sűrög-forog, mormol, beszélget, cseveg, fecseg, figyel (testvázlat, nagy és finommozgások).

2. Térbeli viszonyok megnevezése

- Irányok: fönt, lent, alatt, át, keresztül, föl, hátra, fölött, fölé, rá, felé, előre, oldalt, jobbra, balra, végig, mindenfelé, körös-körül, felől, után, körül, köré, közel (valamihez), messzire, távol valamtól, emelkedő, felfelé haladó, süllyedő, lefelé haladó, közelebb, távolabb, keresztben, magasabban, alacsonyabban (nagy- és finommozgás-készségek, testséma, laterális, vizuális diszkrimináció, sorozatba rendezés, stb.).
- Helyzet: -on, -en, -ön, -ról, -ről, -ból, -ből, -ban, -ben, kívül, belül, tetején, alján, közepén, középpontjában, között, fölé, felett, alá, lent, alul, alatt, lejjebb, le, túl, át, keresztül, előtt, mögött, mellett, együtt, valamire vonatkozóan, vízszintesen, magasan, alacsonyan, balról, jobbról, első, második, stb., utolsó, itt, ott, kívül, belül (nagy- és finommozgások, testséma, laterális, időbeli sorrendiség, sorozat).
- Idő: most, után, előbb, később, hamarosan, nappal, éjszaka, délelőtt, délután, este, hét, hónap, év, tél, tavasz, nyár, ősz, húsvét, karácsony, kezdődik, befejeződik (időbeli sorrendiség, nagy és finommozgások).

3. Osztályozás

- Alapformák: Kör, körül, körbe, négyzet, téglalap alakú, ovális, hurkos, háromszögletű, kereszt, csillag, négyoldalú, vonal, pont, egyenes, görbe vonalú, cikcakk, csúcs, sarok, oldal, él, hajlás, ferde.
- Az említett kifejezéseket mindig manuális, mozgásos tevékenységekhez kötötten használjuk.
- Alapszínek: piros, kék, sárga, és a kevert színek: zöld, fekete, fehér, barna, narancssárga, rózsaszín, bíbor (ibolya).
- Méret, hasonlóság, különbözőség, ellentétesség: nagy, kicsi, hatalmas, apró, több, kevesebb, gyors, lassú, sebes, magas, alacsony, kövér, sovány, széles, keskeny, alsó, felső, hangos, halk, csendes, édes, savanyú, kellemes, érdes, finom, tele, üres, nehéz, könnyű, lágy, kemény, azonos, különböző, hasonló, eltérő, világos, sötét, összes, néhány, elég, egyenlő (sorozat, auditív-vizuális diszkrimináció, tapintás, gondolkodás, alap számfogalom).

2 számú melléklet

NYUGI OVI PROGRAM - BUDAPEST BULLYING PREVENCIÓS (BPBP) PROGRAM 4-7 ÉVESEKNEK

Óvodánk összes dolgozója 2023 tavaszán részt vett egy továbbképzésen, ahol megismerkedett a Nyugi Ovi Programmal. A kapott segédanyagok feldolgozása után 2024. ősztől alkalmazzuk a programot óvodánkban.

Célunk:

Az óvoda biztonságos, békés, nyugodt hely legyen minden gyermek számára.

Feladatink:

- az egymás iránti tolerancia és elfogadás, az együttműködésre való hajlam kialakításához,
- az olyan bántalmazó magatartás megelőzéséhez, amellyel a gyermekek szándékosan fájdalmat okoznak társuknak vagy kiközösítenek valakit,
- azon képességek és stratégiák elsajátításához és gyakorlásához, amelyekkel a gyermekek hatékonyan meg tudják védeni magukat és társukat a bántalmazással szemben.

Ehhez a gyermekeket körülvevő óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek, dajkák és a szülők tájékoztatására, felkészítésére alapozunk, mivel viselkedésük modellértékű a különböző szocializációs szintereken. A felnőtt saját, bántalmazásra vonatkozó (ki nem mondott) attitűdje, a gyermekekkel, de akár közvetlen munkatársaival való kapcsolata non-verbális csatornákon keresztül is befolyásolja a gyermekek közti együttműködés kialakulását. Bár a gyermekek agresszív viselkedésének lehetnek családon belüli gyökerei, a bullying a kortárs csoport közegében jön létre, így megelőzése, kezelése is ott a leghatékonyabb. Nem biztos, hogy a családi tényezőkre tudunk hatni, de a biztonságos óvodai légkör és az ehhez szükséges viselkedéses normák kialakításának lehetősége a mi kezünkben van. A mi általunk alkalmazott módszer a 4-7 éves korosztályra fókuszál, de a foglalkozások hosszú távon erősíthetik a gyermekek (felnöttek) pozitív társas viselkedését.

Agresszív viselkedés óvodás korban

Agressziónak azokat a viselkedésformákat tekintjük, melyeknek célja másoknak kárt, fájdalmat vagy sérelmet okozni. Csak olyan cselekedetek tartoznak ide, melyek szándékosan történnek, és a másik személy sérelmét, vagy tárgyak rombolását foglalják magukban. A meghatározásból kiderül, hogy az agresszív viselkedéshez az kell, hogy a gyermek megértse, másoknak fájdalmat tud okozni, ami bizonyos esetekben összetett gondolkodási képességet, a következmények előrevetítését feltételezi. Az agresszió, mint késztetés erős biológiai meghatározottsággal is rendelkezik, amely motiváció gátlása a szocializációs folyamatok során alakul ki. Óvodáskorú gyermekeknél megtévesztő lehet, hogy bizonyos esetekben a gyermek, kívülről szemlélve, egyértelműen tudatosan cselekedve bánt másokat, de a motoros készségek (amivel verekszik) fejlettsége messze elmarad a kognitív készségek

fejlettségétől (amivel tervezi a viselkedést, és a következményeket felméri) és így előfordulhat, hogy az eredmény láttán komoly agressziót feltételezünk, miközben a szándék szintjén nem jelent meg a károkozás vágya.

Az agresszió felosztása

Többféle csoportosítási elv létezik az agresszió fajtáinak megkülönböztetésére. Az egyik releváns osztályozás szerint beszélhetünk instrumentális és ellenséges agresszióról. Az előbbi valamilyen kívánatos dolog megszerzésére irányul (pl. egy játéktárgy). Az utóbbit személyre irányuló agresszióknak is nevezhetjük, és közvetlenül a másik személy megsértését célozza.

Óvodáskorban az agresszív megnyilvánulások célja, formája sokféle lehet, melyek az életkor előrehaladtával jelentős változáson mennek keresztül. A tulajdonlás, birtoklás körüli harcok csökkennek, míg a nem tárgyakkal kapcsolatos ellenséges agresszió megjelenési valószínűsége nő. A háromévesek körében még magas a szülővel való konfrontálódás, ekkor éri el csúcspontját a dac, az alacsony frusztrációtűrés. Hároméves kor után ezek a problémák csökkennek, de a felnőttekkel szembeni opponálás, és a kortársakkal való konfliktusok, melyekben mind megjelenhet agresszív megnyilvánulás, az egész óvodáskort jellemzik. A kisgyermekkorhoz képest a harag megélése tartósabb, a figyelem elterelése már sok esetben nem vezet eredményre. A szabályozási funkciók éretlensége miatt az óvodás gyermekek impulzívok, miközben egyre nagyobb a fizikai erejük, és egyre összetettebb kognitív képességekkel rendelkeznek általában.

A növekvő szókinccsel párhuzamosan gyakoribbá válik a verbális agresszió, a fizikai agresszió viszont csökkenést mutat. A kapcsolati agresszió is megfigyelhető már óvodáskortól, gyakran hallani olyan mondatokat, mint „Nem leszek a barátnőd!”, „Te nem játszhatasz velünk, csak akkor, ha...” stb. Ezek a megnyilvánulások pedig már fejlett nyelvi képességeket feltételeznek.

Sokszor azok a gyermekek, akik társaikat kiközösítik, a csoport legkompetensebb gyermekei közé tartoznak, fejlettek a nézőpont-átvétel és az empátia készség terén is. Valójában ez nem meglepő, hiszen a kapcsolati agresszióhoz hozzátartozik, hogy a gyermek el tudja képzelni, mit érez majd a társ az adott mondat hallatán, és feltételezi annak végig gondolását, mivel tud célt érni a másikkal.

A bullying fogalma, típusai

A bullying az érzelmi és fizikális bántalmazás egy formája, melynek három fő jellegzetessége van: szándékos, ismétlődő, erő egyenlőtlenség esetén áll fenn (tehát egy erősebb bánt egy nála gyengébbet), vagyis az agresszív magatartás egy szűkebb területe, melyben nagyon szembeűnő, hogy az egyik fél képtelen megvédeni magát.

A megjelenési formák alapján a bullying három fő típusba sorolható:

1. fizikai:

- klasszikus fizikai: ütés, lökdösődés, verekedés, rugdosás, harapás, csípés, karmolás, hajhúzás, megdobálás valamivel
- tárgyak körüli: másik tárgyának szándékos elvétele, tönkretétele

2. verbális: csúfolódás, gúnyolás, kinevetés, becsmérő szavak a másikra.

3. kapcsolati: kirekesztés, kiközösítés, kihagyás a közös játékból, főnökösködés, másik közelségének vagy a vele való közös játéknak az elutasítása.

Az óvodáskori bullying jellemzői

Óvodáskorban igen gyakoriak az agresszív megnyilvánulások, sőt a kortársak felé történő fizikai agresszivitás még jellemzőbb, mint a későbbiekben. Ebből is következik, hogy már a három évesek is résztvevői lehetnek bántalmazásnak. Nagyon nehéz elkülöníteni a bántalmazást az egyszerű viccelődéstől, civódástól, csipkelődéstől, csúfolódástól, ugyanis vékony a határvonal az ártatlan, normálisnak tekinthető bántás, társas helyzetfelmérés és a bullying között. Másrészt, még ha az óvodás gyerekek észlelik is az agressziót, nem feltétlenül tudatosul bennük a jelenségre jellemző erőfölény, a szándékosság és az ismétlődés. Egy óvodás mást ért meg ezekből a viselkedésformákból, máshogy dolgozza fel az élményeit. Nem feltétlenül tudatosul bennük az ellenük elkövetett agresszió minősége, illetve, ha tudatosul is, nem minden esetben fordulnak segítségért. Tovább nehezíti a bullying felismerését, hogy a gyerekek még nehezen tudnak beszámolni gondolataikról, érzéseikről. Tipikus példa lehet erre egy olyan óvodai eset, amely során az egyik gyerek elpanaszolja egy felnőttnek, hogy összerombolták egy építményét. Ez lehet egy egyszeri, véletlen eset is, azonban ha ez egy szándékos károkozás volt, ami ismétlődően fordult elő, és az áldozatnak nincsenek eszközei a védekezésre, akkor már bántalmazásról beszélhetünk. Egy óvodás ilyen esetben nem feltétlenül tudja kifejezni, hogy ez egy gyakori, ismétlődő élmény, illetve azt sem, hakiszolgáltatott volt, és esélye sem volt a védekezésre.

Az óvodáskori bullying felismerése

Az óvodáskorú gyerekek viselkedésében több olyan elem megfigyelhető, amely előre jelezheti a későbbi bántalmazó magatartást. Ilyenek lehetnek a félelemkeltő, ijesztő dolgok mondogatása, grimaszok, mások tárgyainak, játékainak elvétele, a másik félrelökése, elutasítása, a kapcsolat, együttjátszás visszautasítása, vagy mások hamis megvádolása. Ezek a bántalmazásra utaló, előrejelző viselkedések önmagukban még nem minősülnek bántalmazásnak, azonban helytelen kezelésük esetén azzá válhatnak.

Még nem bántalmazás	Bántalmazás
A gyermek azt kiabálja „Ez az enyém!”, miközben elragad valakitől egy játékot.	Ha a jelenség többször és célzottan ismétlődik egy adott gyermekkel szemben
Kisgyermek sugdolóznak és vicces neveken szólítják egymást.	Ha a sugdolózás rémhíreket vagy bántó személyes információkat tartalmaz, Ha a vicces nevek gúnyolódásba, csúfolódásba csapnak, és a tárgya mindennek egy kiszemelt gyermek lesz.
A szerepjátékok során a szerepeket (anya, apa, gyerek, kutya, boszorkány) egy gyermek osztja le.	Ha valakire következetesen osztják a legkevésbé kedvelt szerepet, Ha az irányító nem engedi, hogy a szerepek cserélődjenek, sőt nagyon határozott utasításokat ad a szereplőnek, azzal kapcsolatban, hogy mit csináljon (ugasson, sírjon, vonuljon börtönbe), szándékosan és ismétlődően használva az erejét egy sérülékenyebb gyermek felett.
Egy gyermek azt mondja a másinak, hogy „Te nem játszhatasz velem”.	Ha valaki úgy manipulálja társait, hogy magára hagyjanak és kiközösítsenek egy gyengébb gyermeket. „Nem lehetsz a barátom, ha vele barátkozol.”

Összegzésül tehát elmondható, hogy az óvodások közötti veszekedés, nézeteltérés önmagában nem tekinthető bántalmazásnak, de onnantól kezdve, hogy ez célzottan, ismétlődően, egy bizonyos gyerek ellen irányul, bántalmazásról beszélünk.

Nemi különbségek

Fontos tisztázni azt is, hogy a bullying különböző formái megjelenhetnek fiúknál és lányoknál egyaránt. A fiúknál sokkal gyakoribbak a fizikai és verbális bántalmazás direkt formái, melyek jellemzően a dominancia, hatalom, „ki az erősebb, nagyobb” témák köré szerveződnek. Ezek a viselkedések könnyen detektálhatóak, így azonnali beavatkozás lehetséges és szükséges is.

Ezzel szemben lányoknál a bántalmazás kifinomultabb formái jellemzőek, melyek kapcsolati jellegűek. Gyakrabban manipulálják azt, hogy ki kivel játszhat, jellemzőbb, hogy kirekesztenek másokat, rosszindulatú pletykákat terjeszthetnek, vagy elárulhatják a másik titkát a többieknek. Ezek a bántalmazási formák kevésbé látványosak, így sokkal nehezebb észrevenni őket, azonban a beavatkozás itt sem maradhat el.

A bullying megelőzése

A bullying prevenciójában a gyerekekkel foglalkozó szakembereknek szem előtt kell tartania a legfontosabbat: ha nem állítjuk le a kisebb bántalmazásokat is, tovább fog terjedni. Ha azonban időben észrevesszük és beavatkozunk, a bullying megelőzhető! Kutatások által megerősített tény, hogy a gyerekek és nevelők reakciója az agresszív megnyilvánulásokra egyértelműen meghatározza a jövőbeli agresszió mértékét. A kisgyerekek jellemzően aszerint szervezik viselkedésüket, hogy a környezetüktől milyen visszajelzést kapnak, hogy a környezetük- a nevelők, a kortársak- hogyan reagál. Ha egy adott viselkedés nem megengedett, egy másik irányba történő tereléssel, iránymutatással képesek arra, hogy váltsanak, új megoldásokat és megnyilvánulási formákat próbáljanak ki. Így a különféle bántalmazásra utaló viselkedéselemek még a kialakuláskor leállíthatóak, sőt ebben az óvodai közösségnek különösen nagy szerepe van. Ha a gyerekekkel foglalkozó nevelők tisztában vannak a jelenséggel és világos ismeretekkel rendelkeznek, az képessé teheti őket arra, hogy hatékonyan foglalkozzanak a problémával. Különösen fontos a bullying leállítása a következmények miatt is, ugyanis az óvodában bántalmazó gyerekek nagy valószínűséggel a későbbiekben is folytatni fogják ezt a magatartást, az áldozatok pedig a későbbiekben is szenvedő alanyokká válhatnak.

Legyünk tudatában!

A bullying sokszor ártatlannak tűnő konfliktusos helyzetekből fejlődik ki, de ez csak akkor válik bántalmazássá, ha a felnőttek nem tulajdonítanak ezeknek a megnyilvánulásoknak kellő jelentőséget és nem állítják le időben. Ha a felnőtt ismeri a viselkedés hátterét, a megjelenés körülményeit, közbe tud lépni és meg tudja akadályozni a tovább terjedést. Az óvodapedagógusnak határozottan le kell állítani a bántalmazás folytatását, és egyértelműen kifejeznie, hogy az észlelt viselkedés bullying, és ellenkezik a csoport normáival. Pl. „Láttam, hogy meglökted Zolikát. Ez bántás, kérlek hagyd abba, mert ez Zolikának fájhat! Ebben az óvodában az a szabály, hogy nem bántjuk egymást”.

Fontos a bántalmazással kapcsolatos gyakori tévhitek eloszlatása is. Népszerű, felmentésre csábító elképzelés, hogy az ilyen kicsi gyerekek még túl ártatlanok ahhoz, hogy bántsanak bárkit, legalábbis nem szándékosan, ugyanis képtelenek olyan előre megfontolt cselekedetre, ami mások bántalmazására irányul.

Szintén előfordul, hogy egy gyerek látszólag élvezi az ellene elkövetett heccelést. Ez még nem jelenti azt, hogy valóban jó érzéssel tölti el. Sokkal inkább arról van szó, hogy értékeli, hogy foglalkoznak vele még akkor is, ha így nyilvánul ez meg. A korábban leírtakkal összefüggésben a kölcsönös bántalmazás sem elfogadható, vagyis ha az áldozat visszaadja, megtorolja az őt ért agresszív támadást, attól még ugyanúgy meg kell állítani a folyamatot.

Vegyük észre!

Amennyiben a gyerekekkel foglalkozó felnőttek felismerik a bántalmazást, lehetőségük adódik arra, hogy biztonságos környezetet biztosítsanak a gyerekek számára. Sokat segíthet, ha a nevelők megtanulják észrevenni azokat a korai jeleket, amik bullyingra utalhatnak. Továbbá figyelni kell azokra a gyerekekre, akik maguknak valók, szomorkásabbak, kedvetlenebbek, akiknek nehezebben megy a barátkozás, vagy kevésbé szívesen vesznek részt közösségi tevékenységben, hiszen ők a leginkább veszélyeztetettek az áldozattá válás tekintetében.

Beszéljünk róla!

A bántalmazás megelőzésének további lényeges pontja, hogy a gyerekeket megfelelő útmutatással felkészítsük arra, hogy létre se jöjjön, vagy időben véget érjen egy bántalmazó magatartás. Nyitottan és egyenesen kell foglalkozni a bántalmazással. Ebben nagy szerepe van annak, hogy a gyerekekkel megbeszélve egy olyan csoportnorma és légkör jöjjön létre, amelyben a bullying eleve nem megengedett. A gyerekeknek tisztában kell lenniük a kötelezettségeikkel és a jogaikkal, azzal, hogy ez a konszenzus mindenki jólétét, békességét szolgálja. A gyerekekkel meg kell azt értetni, hogy nemcsak elvárásaink vannak feléjük, hanem ezek a szabályok az ő érdeküket szolgálják.

Mutassunk példát!

Ahhoz, hogy a gyerekek ne az agresszív viselkedést részesítsék előnyben érdekeik érvényesítésének folyamatában, arra is szükségük van, hogy megfelelő mintát lássanak maguk körül. Ha a nevelők tolerálják az agressziót, akkor azok a gyerekek, akik erre hajlamosak, nagyobb eséllyel fognak a jövőben is agresszív megnyilvánulásokkal élni. Ha egy közösségben az agresszió az elfogadott normák közé tartozik, egyre többen élnek vele. Ezért a közösség minden tagjára kiterjedve érvényesülnie kell annak az elvnek, miszerint az erőszak, mások bántása nem megengedett, nem elfogadott a közösségben.

Avatkozzunk be!

Ahogy ezt már korábban is hangsúlyoztuk, a bullying kialakulásánál nagy jelentősége van annak a pillanatnak, amikor a gyerekek azt látják, hogy egy társuk eredményesen tud boldogulni az agresszív viselkedéssel. Ha azonban az agresszor negatív visszajelzést kap, vagyis a felnőttek időben kifejezik nemtetszésüket, és közbeavatkoznak, ez a viselkedés kevésbé fog elterjedni.

Mutassunk alternatív lehetőségeket!

A nevelők feladata, hogy fejlesszék azon szociális készségeket, melyek lehetővé teszik a pozitív kapcsolatteremtést, illetve segítik a bántalmazással szembeni védekezést. Fontos annak megmutatása és hangsúlyozása is, hogy az indulatok kezelésének vannak alternatívái, van jobb megoldás a bántalmazásnál.

A csoportfoglalkozások keretében végzett óvodai tevékenységi formák

A BPBP program gerincét az óvodásoknak szóló csoportfoglalkozások jelentik, melyeket a csoportban dolgozó óvodapedagógusok – lehetőleg együtt, vagy pedagógiai asszisztens, fejlesztő pedagógus, óvodapszichológus vagy óvodai szociális segítő bevonásával párban – tartanak a teljes óvodai csoportban kezdeményezés jelleggel. Az alapvetően öt egységre lebontott tematika tíz darab 30 perces foglalkozást fed le, melyek 3-5 hetes időtartamra elosztva valósíthatók meg legjobban. A foglalkozások életkorilag homogén és vegyes csoportban egyaránt bevezethetők, de homogén kiscsoportosoknál szükséges lesz két év elteltével ezek megismétlése.

A foglalkozás-sorozat összesen 21, változatos óvodai tevékenységi formákat érintő gyakorlatból áll, melyek öt témához, öt csoportszabályhoz kapcsolódnak. Az első két szabály általánosabb, pozitív társas viselkedést ír elő: egymás tisztelete, elfogadása, érzelmek kommunikálása, szabályozása. A további specifikusabb szabályok a bántalmazó viselkedés elutasításával, az áldozattá váló gyerek megvédésével, és a segítségkéréssel kapcsolatosak.

A foglalkozások a csoport napi- és heti rendjébe természetesen ágyazva, a gyermekek aktivitás szintjéhez, terhelhetőségéhez és figyelmi kapacitásához igazodva délelőtt tarthatók.

A foglalkozások ideális helyszíne a csoportszoba, amennyiben a kézműves foglalkozáshoz megfelelő mennyiségű asztal és szék, a mozgásos feladatokhoz pedig elég tér áll rendelkezésre.

Az óvodapedagógusok által vezetett foglalkozásokon lehetőleg a csoport minden tagja vegyen részt, természetesen nem kötelező jelleggel, de az óvodapedagógusnak törekednie kell minden gyermek bevonására.

Az egyes foglalkozások egymásra épülnek, a kerettörténet laza, időrendi szövedékét követve. 5 db tematikus hétből áll, amelynek hétindító napján elhangzik a foglalkozás fő üzenete és a hozzá tartozó gyakorlatsor, majd a hét folyamán a különböző kiegészítő játékok és foglalkozások során további játékokkal ezek mélyítése.

A teljes foglalkozás-sorozat megismétlése vegyes összetételű csoportban legalább két évente ajánlott. Homogén (vagyis életkorilag osztott) csoportok esetén legideálisabb a második évben (középső csoportban) kezdeni a program bevezetését, és minden évben ismételni, elmélyíteni a csoportfoglalkozások tevékenységeit.

Vezetéstechnikai szempontok a csoportfoglalkozásokhoz

- A napi foglalkozások egy adott csoportszabály köré épülnek és így alkotnak egy ívet, de ez nem jelenti azt, hogy az óvodapedagógusnak nincs szabadsága a gyakorlatok formai megvalósításában. A képzőművészeti technikáknál, a beszélgető-körökben, az eszközhasználatban sokféle kreatív megoldás elképzelhető, illetve az óvodapedagógus nagyban támaszkodik a csoportról való előzetes tudására.
- A gyakorlatok vezetésénél ajánlott, ha két óvodapedagógus illetve legalább egy óvodapedagógus és egy másik óvodai dolgozó is jelen van. Bár a foglalkozásokat egy pedagógus is le tudja vezetni, mégis könnyebb a gyermekeket a témánál tartani, ha két felnőtt jelenléte biztosított. Előfordulhat – különösen vegyes életkori csoportban – hogy a gyermekek nem azonos ütemben haladnak vagy valamelyik kisgyermek figyelme elkalandozik. Ezekben az esetekben az éppen nem vezető felnőtt, segíthet egyben tartani a csoportot. Ráadásul a gyermekek számára modell értékű lehet két felnőtt kooperációja.
- Fontos figyelni arra, hogy a feladatok nem versengő jellegűek. Vannak olyan pedagógiai helyzetek, mikor a versengés hangsúlyos, de ebben a témában ezt mindenképpen szeretnénk elkerülni. Az olyan feladatok, amik ügyességet, gyors észjárást, jó memóriát, nyelvi leleményességet, jó problémamegoldást igényelnek, kiélezhetik a gyerekek közti különbségeket leginkább olyan gyerekek javára, akik a társas térben is ügyesebbek. A BPBP program célja ezzel szemben, hogy a gyerekek befogadóak legyenek egymással, senki ne érezze magát többnek, felsőbbrendűnek másnál.
- Általában jó, ha nem vagyunk túl didaktikusak, a csoportszabályokat nem mereven, de határozottan képviseljük. A befogadó szemléletre, empátiára nem lehet szigorúan nevelni.
- A foglalkozások során nem értékeljük, nem minősítjük a gyerekeket, nem foglalunk állást bizonyos kérdésekben. A szélsőséges, és agresszív reakciókat természetesen a programhoz illeszkedő szemléletben kezeljük, de a furcsa, szokatlan megoldásokat elfogadhatjuk, ha ez másokat nem sért. Ne tekintsük kudarcnak, ha a gyerekek továbbra is erőszakosak egymással, emlékeztessük őket a csoportszabályokra. A programmal hosszabb távon szeretnénk hatást elérni.
- Néha nevelőként, úgy érezhetjük, hogy egy-egy gyermekkel van igazán gond, de a fókuszba mégis a csoportfolyamatokat kell állítanunk, mert az egyéni viselkedést azok tudják szabályozni. A csoportfoglalkozások kapcsán akár új szerepek is kialakulhatnak a csoportban.

- Új gyermek érkezése: Lehetséges, hogy a foglalkozásokhoz új gyerekek csatlakoznak, vagyis a létszám nem állandó. Minden esetben figyelmet kell szentelni az újonnan csatlakozó gyerekek integrációjának. Ez a legtöbb esetben annyit jelent, hogy röviden elmondjuk nekik a csoport előtt, mi történt az előző alkalommal, illetve hogy a mai napon honnan fogjuk folytatni.
- Különös reakciók: Minden gyakorlatnál várhatóak tipikus reakciók és lesznek nagyon kreatív megoldásokat vagy megnyilvánulásokat választó gyerekek. Ezeket a maguk furcsaságában és különlegességében próbáljuk elfogadni. Ha azonban agresszív tartalmúak, érdemes ezt nem számonkérően, de érdeklődően megkérdezni.
- Magányos gyerekek: Menjünk oda azokhoz a kisgyerekekhez, akik egyedül vannak, vagy nem tudnak mit kezdeni a helyzettel. Azokban a feladatokban, ahol teljes csoportot szeretnénk megmozgatni, különösen fontos mindenki hozzájárulása, így érdemes megkérdezni az elakadt gyerekeket, hogy miben tudunk neki segíteni. Végző soron elfogadható, ha valaki nem akar részt venni a játékokban. Ezek a gyerekek szemlélőként is sokat tanulhatnak a többiek játékából.
- Az ellenállók: Lehetnek olyan, elsősorban nagyobb, fejlettebb gyerekek, akiknél úgy érezzük, hogy nehezíteni akarják a foglalkozást, ellehetetlenítik a vezető munkáját. Az ellenállás különböző formákat ölthet pl. ellenkezés, passzivitás, kötözködés, figyelemelterelés, bohóckodás. Ez általában arra utal, hogy ezek a gyerekek megakadtak, félnek stb., tehát segíteni kell nekik. Leginkább úgy tudunk segíteni, hogy elfogadjuk, megértjük az okát. Ahogy ezekhez a nehezebb gyerekekhez viszonyulunk, az mintaértékű lesz a csoport számára.

Bízunk benne, hogy az óvodáskori bántalmazás megelőzésének érdekében a program használatával hatékonyan tudunk hatni a gyermekek és szülők szemléletmódjára és ezáltal „erőszakmentes” környezetben nevelhetjük az óvodánkba járó gyermekeket.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az intézmény OM azonosítója: 034309

Intézményvezető: Fodorné Gombos Tímea

Nevelőtestületi elfogadás határozat száma: 37/224

A dokumentum jellege: Nyilvános

Intézményünkben a módosított Pedagógiai Programot 2024. február 29- től vezetjük be, mely mindaddig érvényes, amíg az alábbi tényezők nem indokolják a program módosítását.

- Jogsabály változás.
- A Fenntartó nevelési-oktatási koncepció változtatása.
- A nevelőtestület legalább 51%-a által kért módosítási kérelme.
- A személyi feltételekben jelentős mértékben történő változás.

Megtalálható: Az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzatát a törvényben előírt módon megjelentetjük az óvoda honlapján, valamint megtekinthető az óvoda irodai folyosóján a faliújságra kihelyezett nyomtatott formátumban.

Az Újpesti Viola Óvoda Pedagógiai Programját az igazgató a nevelőtestület bevonásával készítette el, és a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé a [Púétv. 171. § (18), (43) bek.].alapján.

A Pedagógiai Program módosítását a törvényi szabályozás, valamint nevelőtestületi módosítási igény indokolta.

Az Újpesti Viola Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület nevében elfogadta:

.....
Vidó Ágnes
óvodapedagógus

Az Újpesti Viola Óvoda Szervezeti és Működési Szabályzatát a fenntartó elé terjesztette:

.....
Fodorné Gombos Tímea
igazgató